

Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej

C 157

Wydanie polskie

Informacje i zawiadomienia

Rocznik 66

3 maja 2023

Spis treści

I Rezolucje, zalecenia i opinie

REZOLUCJE

Komitety Regionów

153. sesja plenarna KR-u, 8.2.2023–9.2.2023

2023/C 157/01	Rezolucja Europejskiego Komitetu Regionów – Reakcja miast i regionów na kryzys energetyczny: w kierunku prawdziwej europejskiej unii energetycznej	1
---------------	--	---

OPINIE

Komitety Regionów

153. sesja plenarna KR-u, 8.2.2023–9.2.2023

2023/C 157/02	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Postępy we wdrażaniu celów zrównoważonego rozwoju	6
2023/C 157/03	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Sprawozdanie z przeglądu wdrażania Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności	12
2023/C 157/04	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Postawienie ludzi na pierwszym miejscu, zapewnienie trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, uwolnienie potencjału regionów najbardziej oddalonych UE	18
2023/C 157/05	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Tworzenie sprzyjających warunków dla gospodarki społecznej – perspektywa lokalna i regionalna	23
2023/C 157/06	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Europejska strategia w dziedzinie opieki	28
2023/C 157/07	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Odpowiedni dochód minimalny zapewniający aktywne włączenie: perspektywa lokalna i regionalna	33
2023/C 157/08	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Unijny akt prawny o odbudowie zasobów przyrodniczych	38

PL

III Akty przygotowawcze

Komitet Regionów

153. sesja plenarna KR-u, 8.2.2023–9.2.2023

2023/C 157/09	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Regionalne strategie adaptacyjne na rzecz osiągnięcia rolnictwa regeneratywnego	58
2023/C 157/10	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Europejska przestrzeń danych dotyczących zdrowia . . .	64
2023/C 157/11	Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Instrument nadzwyczajny jednolitego rynku	82

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

REZOLUCJE

KOMITET REGIONÓW

153. SESJA PLENARNA KR-U, 8.2.2023–9.2.2023

**Rezolucja Europejskiego Komitetu Regionów – Reakcja miast i regionów na kryzys energetyczny:
w kierunku prawdziwej europejskiej unii energetycznej**

(2023/C 157/01)

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR),

- uwzględniając plan REPowerEU Komisji Europejskiej z dnia 18 maja 2022 r. ⁽¹⁾,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/1032 z dnia 29 czerwca 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzeń (UE) 2017/1938 i (WE) nr 715/2009 w odniesieniu do magazynowania gazu ⁽²⁾,
- uwzględniając rozporządzenie Rady (UE) 2022/1369 z dnia 5 sierpnia 2022 r. w sprawie skoordynowanych środków zmniejszających zapotrzebowanie na gaz ⁽³⁾,
- uwzględniając wniosek dotyczący rozporządzenia Rady w sprawie interwencji w sytuacji nadzwyczajnej w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii ⁽⁴⁾,
- uwzględniając wniosek dotyczący rozporządzenia Rady w sprawie zwiększenia solidarności dzięki lepszej koordynacji zakupów gazu, transgranicznej wymianie gazu i wiarygodnym poziomom odniesienia cen ⁽⁵⁾,
- uwzględniając konkluzje przyjęte przez Radę Europejską 15 grudnia 2022 r. ⁽⁶⁾,
- uwzględniając rozporządzenie Rady (UE) 2022/2577 z dnia 22 grudnia 2022 r. ustanawiające ramy służące przyspieszeniu wdrażania rozwiązań w zakresie energii odnawialnej ⁽⁷⁾,
- uwzględniając rozporządzenie Rady (UE) 2022/2578 z dnia 22 grudnia 2022 r. w sprawie ustanowienia mechanizmu korekty rynku w celu ochrony obywateli Unii i gospodarki przed nadmiernie wysokimi cenami ⁽⁸⁾,
- uwzględniając rezolucję Parlamentu Europejskiego z dnia 5 października 2022 r. w sprawie reakcji UE na wzrost cen energii w Europie ⁽⁹⁾.

⁽¹⁾ COM(2022) 230 final.⁽²⁾ Dz.U. L 173 z 30.6.2022, s. 17.⁽³⁾ Dz.U. L 206 z 8.8.2022, s. 1.⁽⁴⁾ COM(2022) 473 final.⁽⁵⁾ COM(2022) 549 final.⁽⁶⁾ 2022-12-15-euco-conclusions-en.pdf (europa.eu)⁽⁷⁾ Dz.U. L 335 z 29.12.2022, s. 36.⁽⁸⁾ Dz.U. L 335 z 29.12.2022, s. 45.⁽⁹⁾ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0347_EN.html

Miasta i regiony UE podmiotami kryzysu energetycznego

1. Podkreśla obowiązki prawne 1,2 mln unijnych przywódców lokalnych i regionalnych z 90 tys. miast i wiosek, 900 wielkich miast i 280 regionów dotyczące zaradzenia kryzysowi energetycznemu poprzez udzielenie pomocy gospodarczej i społecznej gospodarstwu domowemu znajdującym się w trudnej sytuacji oraz małym i średnim przedsiębiorstwom (MŚP), a także akcentuje rolę, jaką ci przywódcy odgrywają w tym zakresie. Mimo gwałtownie rosnących cen energii i wysokiej inflacji władze lokalne i regionalne nieprzerwanie świadczą podstawowe usługi i podejmują kroki, aby zagwarantować oszczędność energii, ciągłość działania sektora energetycznego i plany awaryjne z myślą o umocnieniu odporności energetycznej.
2. Dostrzega niespotykane dotychczas wysiłki, jakie podjęły Komisja Europejska i Parlament Europejski (PE) w celu ustanowienia pilnych środków, niemniej stwierdza, że obecne inicjatywy nie zapewniają władzom lokalnym i regionalnym potrzebnego im natychmiastowego wsparcia.
3. Apeluje do prezydencji szwedzkiej, aby oparła się na wzorcowych działaniach prezydencji czeskiej i przyspieszyła przyjęcie pozostałych wniosków ustawodawczych z pakietu „Gotowi na 55” oraz dopilnowała, by przepisy UE były adekwatne do celów sprostania kryzysowi energetycznemu, uwzględniając odpowiednie opinie KR-u ⁽¹⁰⁾.
4. Zaznacza, że wiele miast i regionów przyjęło ambitniejsze cele niż rządy ich krajów w krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu. Wzywa wszystkie państwa członkowskie, aby aktywnie włączyły władze lokalne i regionalne w przegląd i aktualizację tych planów w 2023 r., zgodnie z art. 11 rozporządzenia w sprawie zarządzania ⁽¹¹⁾.
5. Domaga się, aby lepiej zharmonizować i uprościć rozmaite inicjatywy UE na rzecz energii i klimatu ⁽¹²⁾ oraz zapewnić niezbędne wsparcie finansowe i techniczne władzom lokalnym i regionalnym.

Przyspieszyć transformację w kierunku czystej energii w miastach i regionach z myślą o osiągnięciu prawdziwej europejskiej unii energetycznej

6. Wyraża poważne zaniepokojenie, że końcowe ustalenia 27. Konferencji Stron Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu (UNFCCC COP27) nie przewidują zwiększenia i przyspieszenia redukcji emisji gazów cieplarnianych w skali globalnej ani nie zawierają apelu o stopniowe wycofanie wszystkich paliw kopalnych. Podkreśla, że choć jest istotne, aby szybciej przechodzić na czystą energię i zakończyć naszą zależność od paliw kopalnych, to jednak niskoemisyjne źródła energii nadal pomagają nam zapewnić stabilne dostawy energii po przystępnych cenach, w zgodności z koszykiem energetycznym poszczególnych państw członkowskich.
7. Apeluje, by stworzyć prawdziwą europejską unię energetyczną, z całkowicie zintegrowanym rynkiem o dobrze rozwiniętych połączeniach wewnętrznych w całej UE, opartą na dobrze funkcjonującym systemie zarządzania. Pełna integracja wymaga od państw członkowskich przyjęcia na siebie odpowiedzialności za zapewnienie odpowiednich i solidnych dostaw energii, aby uniknąć sytuacji, w której niedobory produkcji i wysokie ceny wywierają wpływ również na inne państwa członkowskie.
8. Ponownie podkreśla kapitalne znaczenie zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim” i przyjmuje z aprobatą podejmowane wysiłki, aby propagować środki oszczędności energii na wszystkich poziomach w całej UE. Zauważa, że o ile niektóre państwa członkowskie nie wprowadziły jeszcze środków na rzecz zmniejszenia zużycia gazu i energii elektrycznej w gospodarstwach domowych, przedsiębiorstwach i administracji publicznej ⁽¹³⁾, o tyle liczne miasta z całego obszaru UE przystąpiły do inicjatywy „Sprint do oszczędności energii w miastach”, wdrażając środki oszczędności energii dotyczące m. in. ogrzewania, oświetlenia czy mobilności oraz kampanie uświadamiające.
9. Uważa, że te środki nie powinny ograniczać się do bieżącego kryzysu, i wzywa Komisję Europejską, aby przedstawiła wniosek dotyczący niezależności energetycznej z myślą o usprawnieniu oszczędności energii we wszystkich obszarach polityki. Apeluje o promowanie i odpowiednie nagradzanie istotnych zmian postaw.

⁽¹⁰⁾ Zob. opinie KR-u dotyczące: zmiany dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektywy w sprawie energii odnawialnej i zmiany dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków oraz ram UE na rzecz dekarbonizacji rynków gazu.

⁽¹¹⁾ W artykule 11 rozporządzenia w sprawie zarządzania stwierdza się, że każde państwo członkowskie organizuje wielopoziomowy dialog w dziedzinie klimatu i energii, w którym mogą uczestniczyć samorządy lokalne i inne odpowiednie zainteresowane strony, by omawiać osiągnięcie unijnego celu neutralności klimatycznej określonego w art. 2 rozporządzenia.

⁽¹²⁾ Takie jak Porozumienie Burmistrzów w sprawie Klimatu i Energii, misja europejska w zakresie neutralnych dla klimatu i inteligentnych miast, misja europejska w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu, Europejski Pakt na rzecz Klimatu, inicjatywa na rzecz czystej energii dla wysp UE i inne.

⁽¹³⁾ Zestawienie informacji „Oszczędność energii dla Europy” (eeb.org).

10. Ponownie wzywa Komisję Europejską i państwa członkowskie, aby wsparły tworzenie punktów kompleksowej obsługi na poziomie regionalnym i lokalnym w celu przyspieszenia inwestycji w energooszczędną budowę i modernizację budynków i w projekty na rzecz oszczędności energii uwzględniające zasady nowego europejskiego Bauhausu. Apeluje do państw członkowskich, by przeznaczyły na ten cel fundusze REPowerEU i wdrożyły je we współpracy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym.

11. Przyjmuje z aprobatą porozumienie w kwestii szybszych procedur udzielania pozwoleń na projekty w dziedzinie energii ze źródeł odnawialnych i nalega, aby państwa członkowskie w pełni współpracowały z władzami lokalnymi i regionalnymi i społecznościami lokalnymi z myślą o zapewnieniu ochrony środowiska i zdobyciu akceptacji społecznej. Zwraca uwagę na pilną potrzebę opracowania szybkich procedur administracyjnych i usunięcia przeszkód biurokratycznych związanych z instalacją odnawialnych źródeł energii w mieszkalnictwie na obszarach wiejskich. Podkreśla, że obszary wiejskie kryją w sobie znaczny potencjał w obszarze produkcji energii ze źródeł odnawialnych, w tym w zakresie zrównoważonego wykorzystania biomasy leśnej jako energii odnawialnej i mogą odnieść korzyści z poprawy połączeń z siecią oraz z nowych możliwości zatrudnienia, zwłaszcza osób młodszych i kobiet.

12. Aprobuję porozumienie w sprawie zakazu stosowania silników spalinowych napędzanych paliwami kopalnymi w nowych samochodach osobowych i dostawczych od roku 2035. Wskazuje na potrzebę alternatywnych, przystępnych cenowo i łatwo dostępnych paliw oraz odpowiednich stacji tankowania i ładowania we wszystkich regionach UE. Kładzie nacisk na apel Sojuszu Regionów o Rozwiniętym Sektorze Motoryzacyjnym działającego w KR-ze o zapewnienie mechanizmu sprawiedliwej transformacji w celu wsparcia struktury społeczno-gospodarczej regionów z silnie rozwiniętymi sektorem motoryzacyjnym i sektorem części samochodowych.

13. Wzywa Komisję Europejską i państwa członkowskie, by ułatwiły rozwój międzynarodowej i międzyregionalnej infrastruktury przesyłu energii elektrycznej, umożliwiającej wspólne korzystanie z energii elektrycznej wytwarzanej z różnych źródeł odnawialnych, które są skoncentrowane w różnych regionach ze względu na ich klimat i cechy charakterystyczne. Możliwość transportowania z jednego obszaru na drugi energii elektrycznej dostępnej na odległych obszarach skraca czas, w którym jest ona niedostępna, i ułatwia zarządzanie systemami elektroenergetycznymi, torując drogę do 100 % wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych.

14. Przypomina o naglącej potrzebie rozwinięcia i dekarbonizacji mobilności w miastach i wioskach i domaga się wzmocnienia środków na rzecz promowania bezpiecznej infrastruktury i przywracania przestrzeni publicznej na obszarach miejskich. Zaznacza, że regiony i miasta potrzebują elastycznych ram, zwłaszcza jeśli chodzi o zmianę wytycznych w sprawie obowiązku świadczenia usług publicznych.

15. Wnosi w związku z tym, aby Komisja Europejska zapoczątkowała projekt pilotażowy w zakresie wspólnego udzielania zamówień zmierzający do tego, by wyposażyć szereg miast UE i ich otoczenie w autobusy napędzane wodorem. W drugiej fazie ten projekt zostałby rozszerzony na inne miasta i regiony w całej UE.

16. Wskazuje, że rozwiązania w zakresie czystej energii w dalszym ciągu są często drogie, a procedury dotyczące inwestycji w projekty na rzecz czystej energii – czasochłonne i bardzo biurokratyczne. Apeluje o więcej ambitnych wniosków, tak by uczynić rozwiązania w zakresie energii odnawialnej najłatwiejszymi i najtańszymi wariantami na rynku, a zatem dostępnymi także dla gospodarstw domowych o niskich dochodach.

17. Wnosi, by Komisja Europejska i państwa członkowskie przeznaczyły część funduszy REPowerEU na rozwój instrumentów wsparcia wzorowanych na instrumencie na rzecz miast „European City Facility” (EUCF) ⁽¹⁴⁾, tak aby zapewnić bezpośrednie wsparcie finansowe samorządom lokalnym i regionalnym – zwłaszcza średnim i małym oraz tym, które borykają się z barierami strukturalnymi utrudniającymi im transformację energetyczną – na opracowywanie planów inwestycyjnych odpowiadających wymogom rynku i na wspieranie energooszczędnej budowy i renowacji mieszkań, szczególnie na obszarach wiejskich. Apeluje także o przyznanie szczodrych dotacji gospodarstwom domowym znajdującym się w trudnej sytuacji, które nie są w stanie pokryć kosztów początkowych.

18. Ostrzega przed składaniem kolejnych wniosków o przeniesienie zasobów z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych do Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF) w celu finansowania planu REPowerEU i sprzeciwia się wszelkim próbom odebrania zasobów regionom, jest to bowiem sprzeczne z zasadami UE, zwłaszcza zasadą aktywnej pomocniczości, i z istniejącymi umowami w sprawie zarządzania dzielonego.

19. Postuluje, aby władze lokalne i regionalne zostały włączone w sporządzanie nowych rozdziałów dotyczących REPowerEU w planach RRF z myślą o zagwarantowaniu, że te nowe rozdziały będą służyły finansowaniu strategicznych projektów opracowanych przez te władze i wspólnie z nimi, jak też nowej infrastruktury transgranicznej.

20. Dostrzega pierwszy bezpośredni pozytywny wpływ, jaki środki solidarnościowe w zakresie energii wywarły na ceny energii, i wyraża poparcie dla wzmocnienia europejskiej platformy zakupu gazu.

⁽¹⁴⁾ EUCF – strona główna (eucityfacility.eu).

21. Z niecierpliwością oczekuje zmiany dyrektywy w sprawie struktury rynku energii elektrycznej i liczy, że będzie ona zawierała środki zmierzające do zmniejszenia związku między cenami gazu a cenami energii elektrycznej do poziomu wspólnego do udziału tego paliwa w końcowym wytwarzaniu energii elektrycznej.

22. Wnosi, aby Komisja Europejska uznała prawo społeczności energetycznych, prosumentów i władz lokalnych do udziału w dostawach energii ze źródeł odnawialnych na poziomie lokalnym bez konieczności stania się w pełni regulowanymi dostawcami detalicznymi oraz aby zadbała o to, by te nieprofesjonalne podmioty rynkowe miały równe prawa dostępu do sieci.

23. Podkreśla, że wszelkie krótkoterminowe działania, takie jak większy przywóz LNG, powinny mieć charakter tymczasowy i nie powinny powodować dodatkowego uzależnienia od jednego dostawcy. Zaznacza, że inwestycje infrastrukturalne powinny być gotowe na ekologiczny gaz, aby można było przygotować się na osiągnięcie neutralności klimatycznej za pomocą odnawialnego wodoru i innych paliw odnawialnych.

24. Ponownie apeluje do Komisji Europejskiej i współprawodawców, aby zwiększyli inwestycje w badania naukowe i innowacje, m.in. – podczas najbliższej zmiany wieloletnich ram finansowych – w obszarze rozwiązań neutralnych dla klimatu takich jak misje europejskie w zakresie neutralnych dla klimatu i inteligentnych miast oraz w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu czy partnerstwa na rzecz innowacji regionalnych. Wzywa ich również, aby opracowali nowe linie finansowania w celu ułatwienia tworzenia konsorcjów publiczno-prywatnych na rzecz rozwiązań neutralnych dla klimatu w skali budynków i społeczności, zgodnie z zasadami nowego europejskiego Bauhausu.

25. Wskazuje, że obecny kryzys energetyczny stanowi też okazję do znaczącego nasilenia elektryfikacji oraz produkcji wodoru odnawialnego, jak również do dalszego wsparcia rozwoju innowacyjnych technologii, takich jak wychwytywanie, składowanie i utylizacja dwutlenku węgla, jako czystych rozwiązań służących obniżeniu emisyjności naszej gospodarki. Apeluje do Komisji Europejskiej, aby wsparła inwestycje władz lokalnych i regionalnych w infrastrukturę wodoru odnawialnego za pośrednictwem przyszłego banku wodoru, wykorzystując najlepsze praktyki z poziomu regionalnego i lokalnego oraz promując ich powielanie w całej UE.

26. Zwraca uwagę, że inwestycje w doskonalenie umiejętności i podnoszenie kwalifikacji personelu samorządów lokalnych i regionalnych mają zasadnicze znaczenie dla przyspieszenia transformacji ekologicznej i cyfrowej. Wnosi, aby Komisja Europejska i państwa członkowskie wystąpiły z konkretną inicjatywą w tym zakresie w ramach Europejskiego Roku Umiejętności 2023.

Przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu i transportowemu, nie pozostawiając żadnego regionu, miasta ani obywatela na ubożu

27. Ubolewa nad społecznymi skutkami kryzysu energetycznego i żywnościowego odczuwanymi przez obywateli i MŚP. Wzywa wszystkie państwa członkowskie, aby w krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu określiły wyraźny cel dotyczący ograniczania ubóstwa energetycznego. Zachęca państwa członkowskie, by opracowały zintegrowane środki w ramach polityki energetycznej i społecznej w celu przeciwdziałania ubóstwu energetycznemu i eliminowania go, również w oparciu o doświadczenia zebrane za pośrednictwem Europejskiego Obserwatorium Ubóstwa Energetycznego i Centrum Doradztwa ds. Ubóstwa Energetycznego.

28. Wzywa Komisję Europejską i współprawodawców do zadbania o to, aby nowym i istniejącym instrumentom polityki towarzyszyły solidny pakiet socjalny i środki sprawiedliwej redystrybucji w celu stworzenia podstaw sprawiedliwej transformacji energetycznej, zwłaszcza w przypadku gospodarstw domowych i osób młodych znajdujących się w trudnej sytuacji. Wdrażaniu polityk transformacji energetycznej, takich jak energooszczędne renowacje lub wprowadzanie energii ze źródeł odnawialnych, musi towarzyszyć odpowiednio ukierunkowana pomoc finansowa, techniczna i społeczna, by łatwiej było zapewnić inkluzywność tych środków.

29. Zaznacza, że kryzys energetyczny ma proporcjonalnie większy wpływ na kobiety, i wzywa Komisję Europejską do weryfikacji jej mechanizmów wsparcia pod kątem płci, aby nie prowadziły one do zaostrzenia różnic w traktowaniu kobiet i mężczyzn.

30. W związku z tym pozytywnie ocenia ustanowienie tymczasowych składek solidarnościowych z myślą o redystrybucji nadwyżek dochodu sektora energetycznego wśród odbiorców końcowych i wzywa państwa członkowskie, aby zapewniły ukierunkowane fundusze władzom lokalnym i regionalnym w celu zaradzenia ubóstwu energetycznemu i transportowemu na szczeblu lokalnym.

31. Podkreśla, że kryzys energetyczny proporcjonalnie silniej uderza w gospodarstwa domowe o niskich dochodach na obszarach wiejskich, które muszą poruszać się samochodem, aby móc korzystać z podstawowych usług. Zaznacza więc, że rozwój transportu publicznego powinien zmniejszyć nierówności przestrzenne i ubóstwo transportowe.

32. Wnosi, aby Komisja Europejska zaproponowała władzom lokalnym i regionalnym pilne rozwiązania w przypadku niewystarczającego wsparcia ze strony rządów krajowych, i apeluje o wyłączenie ukierunkowanych inwestycji związanych z kryzysem energetycznym z obliczeń deficytu według reguł fiskalnych.
33. Wzywa Komisję Europejską, aby osłabiła powiązania między rynkiem energii i rynkiem rolnym w celu zmniejszenia energochłonności produkcji rolnej. Domaga się, by Komisja Europejska przeprowadziła gruntowną i strukturalną reformę systemu żywnościowego, która położy kres spekulacjom na rynkach międzynarodowych, zwiększy regulację i zapewni dalszą ochronę dochodów rolników.
34. Apeluje do Komisji Europejskiej o promowanie preferowanego wykorzystania biomasy do kompostowania w celu produkcji nawozów organicznych, a tym samym zmniejszenia zależności od nawozów syntetycznych wytwarzanych z gazu ziemnego i ropy naftowej, pod warunkiem że wybrana technologia nie będzie miała negatywnego wpływu na jakość powietrza. Zwraca się do Komisji Europejskiej o promowanie bardziej energooszczędnych modeli produkcji, takich jak zrównoważone rolnictwo konserwujące, podkreślając jednocześnie dwojaką rolę producentów biomasy i potencjalnych użytkowników biomasy w zaspokajaniu ich własnych potrzeb energetycznych.
35. Wskazuje, że większy popyt na biopaliwa może pogłębić kryzys żywnościowy. Toteż zachęca Komisję Europejską i państwa członkowskie, aby nadały priorytet wykorzystywaniu produktów rolnych na użytek spożywczy.
36. Jest zdania, że trzeba dalej rozwijać i dostosowywać do różnych okoliczności istniejące instrumenty i procedury finansowe UE, aby tworzyć synergie pomiędzy różnorodnymi programami⁽¹⁵⁾. W tym względzie zwraca uwagę na szczególne wyzwania, przed którymi stoją regiony wiejskie i regiony o niekorzystnych warunkach geograficznych.
37. Z zadowoleniem przyjmuje propozycję Komisji przedstawioną w kontekście planu przemysłowego Zielonego Ładu, aby przekształcić tymczasowe kryzysowe ramy pomocy państwa w tymczasowe ramy kryzysowe i przejściowe, co pobudziłoby inwestycje na rzecz szybszego wprowadzania energii ze źródeł odnawialnych. Obejmowałoby to zachęcanie do inwestycji prowadzących do znacznej redukcji emisji poprzez podniesienie pułapów pomocy i uproszczenie kalkulacji pomocy, a także wspieranie dekarbonizacji przemysłu i produkcji urządzeń niezbędnych do osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r. KR zasadniczo popiera podejście polegające na zapewnieniu państwom członkowskim i władzom szczebla niższego niż krajowy większej elastyczności w zakresie wspierania działań w dziedzinach kluczowych dla przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, takich jak wodór odnawialny, charakterystyka energetyczna budynków, wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla oraz pojazdy bezemisyjne.
38. Podkreśla jednak, że nie wolno dopuścić do tego, by poluzowanie zasad pomocy państwa doprowadziło do zakłóceń, oraz że Komisja Europejska musi dążyć do wyważenia różnych postulatów państw członkowskich. W przeciwnym razie jednolity rynek mógłby ucieść z powodu dalszej fragmentacji ze względu na różną zdolność finansową państw członkowskich do wspierania ich przedsiębiorstw, co jeszcze bardziej pogłębiłoby różnice terytorialne.
39. Jest gotów dalej wspierać rozpowszechnianie i powielanie najlepszych praktyk oraz wdrażanie środków energetycznych za pośrednictwem swojej inicjatywy „Zielony Ład w terenie”, a w szczególności poprzez ciągłe opracowywanie podręczników „Zielony Ład w terenie”.
40. Zobowiązuje się do zacieśnienia współpracy w zakresie bezpieczeństwa energetycznego i przystępności cenowej z sąsiadami na szczeblu lokalnym i regionalnym.
41. Ponownie apeluje do Komisji, aby włączyła KR jako partnera instytucjonalnego do Grupy Koordynacyjnej ds. Ubóstwa Energetycznego i Odbiorców Wrażliwych, i deklaruje gotowość wniesienia wkładu w tę współpracę międzyinstytucjonalną za pośrednictwem swojej grupy roboczej „Zielony Ład w terenie”.
42. Zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Komisji Europejskiej, Parlamentowi Europejskiemu, szwedzkiej i hiszpańskiej prezydencji w Radzie UE oraz przewodniczącemu Rady Europejskiej.

Bruksela, dnia 9 lutego 2023 r.

Vasco ALVES CORDEIRO

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

⁽¹⁵⁾ Zob. opinia KR-u „Sprawiedliwa i zrównoważona transformacja dla regionów górniczych i regionów energochłonnych sektorów przemysłu” (Dz.U. C 498 z 30.12.2022, s. 36).

OPINIE

KOMITET REGIONÓW

153. SESJA PLENARNA KR-U, 8.2.2023–9.2.2023

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Postępy we wdrażaniu celów zrównoważonego rozwoju

(2023/C 157/02)

Sprawozdawca: Ricardo RIO (PT/EPL), burmistrz Bragi

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR),

1. Podkreśla zobowiązanie regionów i miast do realizacji celów zrównoważonego rozwoju, które są uniwersalną koncepcją mającą na celu stworzenie bardziej godziwego, sprawiedliwego i inkluzyjnego świata charakteryzującego się większą zrównoważonością i odpornością, oraz ich znaczenie dla trwałej odbudowy Europy i długoterminowego zrównoważonego wzrostu gospodarczego.
2. Podkreśla aktywną rolę, jaką odgrywa na szczeblu europejskim w realizacji celów zrównoważonego rozwoju. Ważnym krokiem było przyjęcie w ubiegłym roku opinii KR-u „Realizacja celów zrównoważonego rozwoju do 2030 r.”, zgodnej z konkluzjami Rady przyjętymi w czerwcu 2021 r., po którym muszą nastąpić kolejne działania.
3. Zaznacza, że Agenda 2030 zbliża się do połowy fazy wdrażania, i podkreśla swoje przekonanie o przydatności celów zrównoważonego rozwoju, w szczególności z punktu widzenia dążenia do spójności polityki i inkluzyjności na wszystkich szczeblach sprawowania rządów.
4. Ubolewa, że pandemia, wojna w Ukrainie, rosnąca inflacja, kryzys energetyczny w Europie i inne niedawne tendencje przyczyniły się do spowolnienia postępów w osiąganiu celów zrównoważonego rozwoju. Podkreśla swoje zaniepokojenie osłabieniem działań na rzecz klimatu oraz coraz większym zagrożeniem ubóstwem, zwłaszcza wśród grup szczególnie wrażliwych, osób ze środowisk migracyjnych i uchodźców. Ponownie wyraża poparcie dla koncentrowania się na tych celach na szczeblu unijnym, krajowym, regionalnym i lokalnym, zgodnie z ich odpowiednimi poziomami kompetencji.
5. Uważa w istocie, że wszystkie wysiłki i inicjatywy mające na celu pokonanie kryzysów mogą być postrzegane również jako szansa na przyczynienie się do realizacji celów zrównoważonego rozwoju i nadać temu procesowi nowy impuls.
6. Potwierdza, że cele zrównoważonego rozwoju są potencjalnie jedynym całościowym planem działania na przyszłość, który mógłby zrównoważyć rosnącą liczbę ram na wszystkich szczeblach: porozumienie paryskie, krajowe plany odbudowy i zwiększania odporności (RRP) w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF), Konwencja o różnorodności biologicznej, Europejski Zielony Ład, Nowa agenda miejska itp. Podkreśla ponadto kompleksowość i uniwersalność celów zrównoważonego rozwoju, które uwzględniają naukę, gospodarkę, politykę, społeczeństwo obywatelskie oraz wszystkie obywatelki i wszystkich obywateli na wszystkich szczeblach sprawowania rządów.
7. Apeluje o większe zaangażowanie UE oraz o opracowanie ogólnej strategii wdrażania celów zrównoważonego rozwoju. Zwraca uwagę na rolę i zasoby władz lokalnych i regionalnych oraz na niefortunny brak odniesień do celów zrównoważonego rozwoju i wymiaru terytorialnego w krajowych planach odbudowy i zwiększania odporności.
8. Podkreśla, że coraz więcej miast i regionów w Europie wykorzystuje cele zrównoważonego rozwoju do wspierania swojej ogólnej strategii wzrostu i odbudowy oraz że ten wymiar terytorialny musi się znaleźć we wkładzie UE w szczyt ONZ w sprawie celów zrównoważonego rozwoju we wrześniu 2023 r. Jest zdania, że nowe strategie realizacji celów zrównoważonego rozwoju ONZ powinny opierać się na podejściu oddolnym, ponieważ szczebel lokalny i regionalny może stosować bardziej inkluzywne podejście, również z punktu widzenia zaangażowania różnych zainteresowanych stron w terenie.

9. Zaznacza potrzebę skuteczniejszej koordynacji szczytu w sprawie celów zrównoważonego rozwoju z innymi odpowiednimi procesami, takimi jak Nasz wspólny program, szczyt poświęcony transformacji edukacji, Szczyt Przyszłości, śródkresowy przegląd ram z Sendai oraz zaplanowany również na wrzesień 2023 r. dialog na wysokim szczeblu na temat finansowania rozwoju.

10. Uważa za wskazane, aby władze lokalne i regionalne opracowały dobrowolne przeglądy lokalne lub dobrowolne przeglądy na szczeblu niższym niż krajowy, które zostaną uwzględnione w dobrowolnych przeglądach krajowych: potrzebne są prawdziwe podejście do koordynacji oparte na wielopoziomowym sprawowaniu rządów, budowanie zdolności i wymiana najlepszych praktyk, jak ma to już miejsce w przypadku projektu URBACT – „Globalne cele dla miast” z wykorzystaniem ram odniesienia dla zrównoważonych miast.

11. Zwraca uwagę, że można wykorzystać możliwość zaangażowania się w bardziej ożywiony dialog międzyinstytucjonalny UE, na długo przed szczytem, aby opowiedzieć się za wznowieniem zainteresowania celami zrównoważonego rozwoju w UE, skuteczniej włączyć je do europejskiego semestru i Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz pracować nad kwestiami inkluzywności, wielopoziomowego sprawowania rządów, celów i spójności polityki. W związku z tym wzywa inne instytucje UE do współpracy z KR-em w tym zakresie i w tym kontekście z zadowoleniem przyjmuje utworzenie sojuszu na rzecz celów zrównoważonego rozwoju, międzyparlamentarnej, nieformalnej grupy w Parlamencie Europejskim.

12. Popiera zobowiązanie Komisji Europejskiej do realizacji celów zrównoważonego rozwoju, co będzie zasadą przewodnią i wspólną busolą we wszystkich jej działaniach, w tym poprzez jej program prac na 2023 r. oraz sporządzenie pierwszego dobrowolnego przeglądu UE w celu złożenia w tym roku sprawozdania Organizacji Narodów Zjednoczonych.

13. Gratuluje Komisji Europejskiej jej prac nad włączeniem celów zrównoważonego rozwoju do europejskiego semestru i uwzględnieniem ich w narzędziach lepszego stanowienia prawa.

14. Zauważa jednak, że te procesy wciąż się toczą, i apeluje o dalsze wysiłki, a także o zwiększenie widoczności celów zrównoważonego rozwoju we wszystkich narzędziach UE, w tym we wdrażaniu Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności.

15. Wyraża głębokie zaniepokojenie brakiem włączenia celów zrównoważonego rozwoju do krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności. Większość państw członkowskich jedynie pośrednio wspomina o celach zrównoważonego rozwoju. Jak wynika z badania KR-u, bardzo niewiele państw członkowskich wyraźnie łączy komponenty krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności z celami zrównoważonego rozwoju⁽¹⁾. Ponadto ogólny poziom włączenia celów zrównoważonego rozwoju do krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności jest raczej niski, przy czym najwyższy wynik (nadal poniżej 50 %) osiągnięto w zakresie celów gospodarczych⁽²⁾.

16. Zwraca uwagę, że cele zrównoważonego rozwoju powinny być uwzględniane w dokumentach dotyczących europejskiego semestru, i apeluje o przywództwo na najwyższym szczeblu w Komisji Europejskiej i Radzie w celu racjonalizacji i uproszczenia odnowionego europejskiego semestru, uznania roli władz lokalnych i regionalnych w europejskim semestrze oraz skupienia się na „konkurencyjnym zrównoważonym rozwoju”.

17. Zaleca, by w rocznej analizie zrównoważonego wzrostu gospodarczego bardziej wyeksponowano cele zrównoważonego rozwoju oraz by w motywach zaleceń dla poszczególnych krajów wyraźnie się na nie powołało, jasno zaznaczając, że zalecenia mają na celu ich realizację.

18. Ponawia apel o szybkie przyjęcie europejskiego kodeksu postępowania w celu zaangażowania władz lokalnych i regionalnych w zarządzanie europejskim semestrem i zaznacza, że Komisja Europejska powinna dawać przykład i nawiązać zorganizowany dialog z zainteresowanymi stronami na temat europejskiego semestru, tym bardziej ze względu na lukę powstałą po braku odnowienia wielostronnej unijnej platformy wysokiego szczebla na rzecz realizacji celów zrównoważonego rozwoju.

Wkład na szczeblu lokalnym i regionalnym

19. Potwierdza, że wdrożenie Zielonego Ładu powiedzie się tylko wtedy, gdy będzie realizowane w ramach celów zrównoważonego rozwoju, co wymaga powiązań między lokalizacją tych celów a lokalnymi zielonymi ładami; w tym kontekście podkreśla istotny wkład własnej grupy roboczej „Zielony Ład w terenie”, w szczególności poprzez wymianę najlepszych praktyk.

⁽¹⁾ KR, *Synergies between the Sustainable Development Goals and the National Recovery and Resilience Plans – Best practices from local and regional authorities* [Synergia między celami zrównoważonego rozwoju a krajowymi planami odbudowy i zwiększania odporności – najlepsze praktyki władz lokalnych i regionalnych], 2022, s. 16.

⁽²⁾ KR, *Synergies between the Sustainable Development Goals and the National Recovery and Resilience Plans – Best practices from local and regional authorities* [Synergia między celami zrównoważonego rozwoju a krajowymi planami odbudowy i zwiększania odporności – najlepsze praktyki władz lokalnych i regionalnych], 2022, s. 17.

20. Odnotowuje, że z dostępnych danych wynika, iż od czasu przyjęcia celów zrównoważonego rozwoju przez ONZ w 2015 r. władze lokalne i regionalne są w większym czy mniejszym stopniu zaangażowane w ich wdrażanie. Najnowsze badanie KR-OECD „Cele zrównoważonego rozwoju jako ramy odbudowy po pandemii COVID-19 w miastach i regionach”⁽³⁾ potwierdza to zaangażowanie i to w okresie, gdy niektóre kraje zastanawiają się nad swoim zaangażowaniem, co stawia odbudowę w pozycji wykluczającej realizację celów zrównoważonego rozwoju. Przeciwnie, władze lokalne i regionalne uważają cele zrównoważonego rozwoju za idealne ramy długoterminowej odbudowy po pandemii.

21. Zaznacza, że wielopoziomowe sprawowanie rządów jest jedną z podstawowych wartości celów zrównoważonego rozwoju, i podkreśla kluczową rolę regionów i miast. OECD szacuje przy tym, że 65 % zadań w ramach celów zrównoważonego rozwoju nie można wykonać bez koordynacji lub zaangażowania ze strony władz lokalnych i regionalnych.

22. Docenia istotny wkład władz lokalnych i regionalnych we wdrażanie celów zrównoważonego rozwoju i wzywa inne instytucje UE do uznania tego wkładu z myślą o zacieśnieniu koordynacji wewnątrz UE, w tym na szczeblu zdecentralizowanym między regionami i miastami. Zgodnie ze sprawozdaniem OECD opartym na badaniu przeprowadzonym wspólnie z KR-em – 40 % ze 145 organów władz lokalnych i regionalnych, które wzięły w nim udział, wdrażało już cele zrównoważonego rozwoju przed pandemią i zaczęło planować etap odbudowy w oparciu o nie. Kolejne 44 % z nich nie podjęło się jeszcze realizacji celów zrównoważonego rozwoju w odbudowie, ale planuje to zrobić w przyszłości. 68 % regionów i miast, które udzieliły odpowiedzi w badaniu, wykorzystuje cele zrównoważonego rozwoju do kształtowania nowych planów, polityk i strategii lub do dostosowania istniejących planów, polityk i strategii do Agendy 2030⁽⁴⁾.

23. Wyraża uznanie dla wsparcia ze strony stowarzyszeń władz lokalnych i regionalnych na szczeblu krajowym i europejskim dla regionów i miast w lokalizacji celów zrównoważonego rozwoju, m.in. takich stowarzyszeń, jak: Rada Gmin i Regionów Europy (CEMR) i Platforma, która zapewnia publikacje, podręczniki, przewodniki oraz liczne sprawozdania, szkolenia, narzędzia i warsztaty na temat lokalizacji celów zrównoważonego rozwoju, EURO CITIES wraz z jego grupą roboczą ds. celów zrównoważonego rozwoju i Regions4 oraz jego wspólnotą praktyków w zakresie celów zrównoważonego rozwoju.

24. Z zadowoleniem przyjmuje prace Wspólnego Centrum Badawczego (JRC) UE mające na celu wspieranie miast w sprawozdawczości na temat celów zrównoważonego rozwoju poprzez ich własne dobrowolne przeglądy lokalne, a także nowy, wspierany przez Parlament Europejski projekt REGIONS2030⁽⁵⁾.

25. Stanowczo popiera kluczowy i stały wkład, który – aby pomóc regionom i miastom we wdrażaniu celów zrównoważonego rozwoju – OECD wnosi za pośrednictwem projektu pilotażowego i zestawu narzędzi na rzecz terytorialnego podejścia do celów zrównoważonego rozwoju, okrągłego stołu w ramach dialogu politycznego, badań i sprawozdań przy wsparciu ze strony KR-u.

26. Jest zdania, że wysiłki instytucji ONZ, takich jak EKG ONZ, Program Narodów Zjednoczonych ds. Osiedli Ludzkich i DESA ONZ, mające na celu promowanie i wspieranie lokalizacji celów zrównoważonego rozwoju na całym świecie, są bardzo ważne i powinny być lepiej dostosowane do strategii politycznych i inicjatyw UE.

27. Uważa, że podejmowane wysiłki przynoszą efekty i powinny znaleźć odzwierciedlenie w bardziej spójnym i zorganizowanym wdrażaniu celów zrównoważonego rozwoju przez UE, być może za pomocą ogólnej strategii i platformy zainteresowanych stron w celu wspólnego opracowywania działań wszystkich zainteresowanych stron i zachęcania ich do ich podejmowania.

28. Wyraża gotowość do koordynacji tworzenia unijnej platformy dialogu i wymiany, aby umożliwić miastom i regionom wzajemne uczenie się i czerpanie korzyści z dodatkowych działań w zakresie budowania zdolności i partnerskiego uczenia się w UE i poza nią, między organizacjami i inicjatywami, a także sieciami zewnętrznymi.

Monitorowanie, sprawozdawczość i lepsze dostosowanie polityki

29. Z zadowoleniem przyjmuje włączenie rocznego sprawozdania Eurostatu z monitorowania celów zrównoważonego rozwoju do wiosennego pakietu europejskiego semestru, a także do dobrowolnego przeglądu unijnego.

30. Wyraża zaniepokojenie, że sprawozdanie z monitorowania nie opiera się na wymiernych, określonych w czasie celach i w związku z tym nie może być prawdziwym narzędziem monitorującym realizację celów zrównoważonego rozwoju w UE. Strategia i plan działania umożliwiłyby wytyczenie celów i pomiar postępów. Alternatywnym rozwiązaniem byłyby regularne dobrowolne przeglądy unijne, które mogłyby pomóc w ocenie postępów w osiągnięciu odpowiednich celów, w stosownych przypadkach i zgodnie z różnymi poziomami kompetencji prawnych, oraz w wykrywaniu luk.

⁽³⁾ Najnowsze wyniki badania przedstawiono w sprawozdaniu OECD: <https://doi.org/10.1787/6d25b59b-en>.

⁽⁴⁾ Najnowsze wyniki badania przedstawiono w sprawozdaniu OECD: <https://doi.org/10.1787/6d25b59b-en>.

⁽⁵⁾ Lokalizacja celów zrównoważonego rozwoju na różnych szczeblach sprawowania rządów doprowadziła do wzrostu liczby dobrowolnych przeglądów lokalnych i dobrowolnych przeglądów na szczeblu niższym niż krajowy: w samym regionie Nadrenii Północnej-Westfalii 11 miast sporządziło lokalne sprawozdanie na temat zrównoważonego rozwoju, a Bonn i Düsseldorf przedstawiły własne dobrowolne przeglądy lokalne na forum ONZ. Największe miasta w Finlandii (Espoo, Helsinki, Tampere, Turku i Vantaa) również opracowały dobrowolne przeglądy lokalne. Na całym świecie istnieje 126 dobrowolnych przeglądów lokalnych, z których jedna trzecia znajduje się w Europie.

31. Podkreśla potrzebę wprowadzenia narzędzi analizy skutków gospodarczych i społecznych zarówno na szczeblu publicznej administracji centralnej, jak i terytorialnej. Narzędzia te powinny być regularnie wykorzystywane, również w celu ułatwienia komunikacji z zainteresowanymi podmiotami i obywatelami.

32. Jest ponadto zaniepokojony, że wyniki tego sprawozdania wykorzystuje się do oceny realizacji celów zrównoważonego rozwoju w każdym państwie członkowskim w sprawozdaniach krajowych. Biorąc pod uwagę powyższe ograniczenia, wyniki opierają się na średniej UE i często wprowadzają w błąd. Nie jest zatem możliwe zmierzenie postępów w realizacji celów zrównoważonego rozwoju, gdy porównuje się wyniki ze średnią UE.

33. Wyraża również zaniepokojenie, że wszystkie wskaźniki wykorzystywane do oceny realizacji celów zrównoważonego rozwoju dotyczą poziomu krajowego. W przypadku średnich i dużych państw te oceny nie odzwierciedlają realiów w terenie, ponieważ istnieją duże dysproporcje w obrębie poszczególnych krajów. Chociaż należy pochwalić zaangażowanie Eurostatu na rzecz wysokiej jakości danych i chociaż jest on w dużej mierze zależny od danych udostępnianych przez krajowe urzędy statystyczne, niezwykle ważne jest, aby roczne sprawozdanie Eurostatu z monitorowania celów zrównoważonego rozwoju zawierało dane na poziomie NUTS 2, a także przykładowe dobre praktyki na szczeblu regionalnym i lokalnym oraz by podkreślało, w jakich obszarach nadal istnieje możliwość poprawy.

34. Podkreśla, że dane regionalne i lokalne są również warunkiem polityki opartej na dowodach. Mniej niż połowa władz lokalnych i regionalnych posługuje się wskaźnikami i systemami pomiaru do śledzenia postępów w realizacji celów zrównoważonego rozwoju. Władze lokalne i regionalne potrzebują wsparcia ze strony wyższych szczebli sprawowania rządów w celu monitorowania realizacji celów zrównoważonego rozwoju. Ramy lokalnych wskaźników OECD służące do pomiaru postępów w osiąganiu celów zrównoważonego rozwoju w miastach i regionach mogłyby stanowić punkt wyjścia dla władz lokalnych i regionalnych do stosowania podobnych ram ⁽⁶⁾.

35. Zaznacza, że KR, władze lokalne i regionalne oraz ich stowarzyszenia są ważnymi podmiotami gromadzącymi dane i mogą się praktycznie przyczynić do wzbogacenia sprawozdania z monitorowania celów zrównoważonego rozwoju UE.

36. Z zadowoleniem przyjmuje prace Wspólnego Centrum Badawczego mające na celu określenie odpowiednich wskaźników monitorowania realizacji celów zrównoważonego rozwoju na szczeblu regionalnym i apeluje o szybkie włączenie tych prac do unijnego sprawozdania z monitorowania realizacji celów zrównoważonego rozwoju.

37. Zachęca UE i wszystkie państwa członkowskie do wspierania tej tendencji, zwłaszcza te państwa, które przedstawiają w tym roku dobrowolne przeglądy krajowe.

38. Wzywa Komisję Europejską i Grupę Roboczą Rady ds. Agendy na rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030 do zadbania o to, aby wysiłki te znalazły odzwierciedlenie w dobrowolnych przeglądach unijnych i odnośnych dobrowolnych przeglądach krajowych. Przyczyni się to do lepszego dostosowania strategii politycznych na wszystkich szczeblach i do pokazania pełnego zakresu starań Unii Europejskiej (w ogólnym ujęciu) na rzecz celów zrównoważonego rozwoju. Istnieje znaczny potencjał poprawy, biorąc pod uwagę fakt, że połowa miast i regionów zgłasza, że nie brała udziału w sporządzaniu dobrowolnych przeglądów krajowych w UE.

39. Z zadowoleniem przyjmuje wysiłki Komisji Europejskiej na rzecz współpracy z regionami i miastami i społeczeństwem obywatelskim w zakresie dobrowolnego przeglądu unijnego i apeluje o włączenie wkładu KR-u do dokumentu dobrowolnego przeglądu i by odpowiednią przestrzeń zarezerwowano w nim dla wielopoziomowego sprawowania rządów.

40. Apeluje o oficjalne przedstawienie dobrowolnego przeglądu unijnego na forum ONZ, z udziałem przedstawicieli wszystkich instytucji UE, aby odzwierciedlić podejście oparte na wielopoziomowym sprawowaniu rządów w odniesieniu do celów zrównoważonego rozwoju.

41. Wzywa przywódców Rady do zadbania o to, by UE nie ustawała w wysiłkach na rzecz realizacji celów zrównoważonego rozwoju.

⁽⁶⁾ OECD, „The Sustainable Development Goals as a framework for COVID-19 recovery in cities and regions” [Cele zrównoważonego rozwoju jako ramy odbudowy po pandemii COVID-19 w miastach i regionach], *OECD Regional Development Papers*, nr 26, OECD Publishing, Paryż, 2022.

42. Zwraca się do przyszłej prezydencji hiszpańskiej o zorganizowanie debaty na wysokim szczeblu na temat impulsu potrzebnego na szczeblu UE do terminowego wdrożenia celów zrównoważonego rozwoju. Ta debata powinna odbywać się na szczeblu ministerialnym w Radzie do Spraw Ogólnych i stanowić wyraźny sygnał dla Komisji Europejskiej podkreślający znaczenie celów zrównoważonego rozwoju.

Wyzwania i dalsze działania

43. Podkreśla potrzebę lepszych powiązań między celami zrównoważonego rozwoju a krajowymi planami odbudowy i zwiększania odporności, ponieważ finansowanie stanowi główną przeszkodę dla 47 % miast i regionów we wdrażaniu celów zrównoważonego rozwoju ⁽⁷⁾, a państwa członkowskie nadal dysponują kwotą 225 mld EUR z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności.

44. Zachęca również podmioty sprawujące rządy na wszystkich szczeblach do uwzględnienia celów zrównoważonego rozwoju w swoich budżetach i narzędziach finansowych w celu wyeliminowania luki w finansowaniu.

45. Podkreśla znaczenie wsparcia UE na rzecz rozwoju szkoleń i działań w zakresie budowania zdolności, ponieważ potencjał zarówno pod względem umiejętności, jak i personelu stanowi wyzwanie dla 44 % miast i regionów ⁽⁸⁾.

46. Wzywa małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) do opracowania i wdrożenia u siebie strategii zrównoważonego rozwoju, ponieważ zaledwie 24 % z nich ma obecnie konkretne plany zmniejszenia śladu węglowego ⁽⁹⁾. Podkreśla potrzebę wspierania MŚP w tym procesie oraz wzmocnienia odpowiednich środków na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym.

47. Apeluje o lepszą i bardziej zorganizowaną koordynację między szczeblami sprawowania rządów, przy czym UE powinna dawać innym przykład, w tym poprzez bardziej inkluzywną formę zarządzania europejskim semestrem i zorganizowany dialog z zainteresowanymi stronami na temat celów zrównoważonego rozwoju.

48. Apeluje o większe przywództwo ze strony instytucji UE w informowaniu o celach zrównoważonego rozwoju. Nie wszystkie zainteresowane strony znają te ramy, a priorytetowe traktowanie celów zrównoważonego rozwoju na szczeblu unijnym i krajowym mogłoby przyczynić się do większego zaangażowania politycznego na wszystkich szczeblach i do dalszego podnoszenia świadomości na temat tych celów w terenie.

49. Na podstawie zaleceń OECD rekomenduje wykorzystanie celów zrównoważonego rozwoju do położenia nacisku na wdrażanie Europejskiego filaru praw socjalnych, poprawę usług społecznych i usług świadczonych na poziomie społeczności lokalnych dla grup w niekorzystnej sytuacji społecznej, do zachęcania do dekarbonizacji budynków, do rozbudowy zrównoważonej infrastruktury dla rowerzystów, pieszych oraz pojazdów elektrycznych, a także do zwiększenia uczestnictwa zainteresowanych stron w lokalizacji celów zrównoważonego rozwoju na rzecz odbudowy.

50. Uważa, że – jako uzupełnienie zielonej systematyki i wkład we wdrażanie Zielonego Ładu – Komisja powinna pilnie przedstawić propozycję w sprawie ustanowienia systematyki społecznej. Bez systematyki społecznej inwestorzy i przedsiębiorstwa nie mają jasnych wytycznych co do tego, które inwestycje wnoszą wartość dodaną ze społecznego punktu widzenia. Utrudnia to finansowanie działalności podejmowanej z pobudek społecznych w zakresie opieki zdrowotnej, mieszkalnictwa socjalnego, usług społecznych, itd.

51. Proponuje, aby instytucje UE i państwa członkowskie wspierały i finansowały uruchamianie inicjatyw szkoleniowych i edukacyjnych z myślą o budowaniu zdolności podmiotów publicznych i organizacji prywatnych przy opracowywaniu i wdrażaniu sprawozdań i planów strategicznych dotyczących celów zrównoważonego rozwoju.

52. Podkreśla, że kształcenie – niezależnie od możliwości finansowych – jest prawem podstawowym i sugeruje ponadto, że szczeble administracji rządowej odpowiedzialne za kształcenie mogłyby wprowadzić więcej koncepcji dotyczących zrównoważonego rozwoju do programów nauczania, począwszy od przedszkola po uniwersytet.

53. Proponuje rozpoczęcie międzyinstytucjonalnej kampanii komunikacyjnej UE, która to kampania wyraźnie wiązałaby realizację celów zrównoważonego rozwoju z poprawą jakości życia obywateli na wszystkich obszarach.

⁽⁷⁾ OECD, „The Sustainable Development Goals as a framework for COVID-19 recovery in cities and regions” [Cele zrównoważonego rozwoju jako ramy odbudowy po pandemii COVID-19 w miastach i regionach], OECD Regional Development Papers, nr 26, OECD Publishing, Paryż, 2022.

⁽⁸⁾ OECD, „The Sustainable Development Goals as a framework for COVID-19 recovery in cities and regions” [Cele zrównoważonego rozwoju jako ramy odbudowy po pandemii COVID-19 w miastach i regionach], OECD Regional Development Papers, nr 26, OECD Publishing, Paryż, 2022.

⁽⁹⁾ Komisja Europejska, „Eurobarometer: EU SMEs working towards sustainability” [Eurobarometr – Unijne MŚP działające na rzecz zrównoważonego rozwoju], 2022: https://single-market-economy.ec.europa.eu/news/eurobarometer-eu-smes-working-towards-sustainability-2022-03-28_en.

54. Proponuje utworzenie międzykontynentalnej platformy wymiany najlepszych praktyk w zakresie rozwoju dobrowolnych przeglądów lokalnych lub dobrowolnych przeglądów na szczeblu niższym niż krajowy pomiędzy miastami w Europie i w innych regionach świata, co wspierałoby pozycję Europy jako silnego partnera w tej dziedzinie. Wyraża gotowość do koordynacji takiej platformy.

55. Apeluje o znacznie skuteczniejsze rozpowszechnianie informacji na temat możliwości finansowania, które można uzyskać od takich instytucji jak Europejski Bank Inwestycyjny, by wesprzeć wdrażanie strategicznych planów dotyczących celów zrównoważonego rozwoju na szczeblu lokalnym i regionalnym.

56. Niniejszym inicjuje wspólną dyskusję na temat znaczenia, jakie ma położenie nacisku na zrównoważony rozwój w Europie we wszystkich działaniach politycznych nawet po 2030 r., podkreślając możliwość stworzenia prawdziwej gospodarki dobrobytu, skoncentrowanej na ludziach i planecie oraz dążącej do zrównoważonej UE w perspektywie długoterminowej.

57. Wzywa wreszcie instytucje, organy i agencje UE, a także organy administracji krajowej, regionalnej i lokalnej do rozważenia, w jaki sposób same mogą zwiększyć swą zrównoważoność. Dotyczy to w szczególności rozwoju energii odnawialnej, renowacji energetycznej budynków, bardziej zrównoważonych stołówek, propagowania przyjaznego dla klimatu transportu i zakwaterowania, rozpowszechnienia wydarzeń i posiedzeń hybrydowych w budynkach biurowych, a także zwalczania ubóstwa i głodu, zaangażowania w osiągnięcie równości płci i przeciwdziałanie nierówności, krzewienie innowacji i poprawę infrastruktury, zrównoważenie konsumpcji, produkcji i użytkowania gruntów oraz przyczynienie się do pokoju, sprawiedliwości i silnych instytucji w Europie i na świecie.

Bruksela, dnia 8 lutego 2023 r.

Vasco ALVES CORDEIRO

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Sprawozdanie z przeglądu wdrażania Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności

(2023/C 157/03)

Sprawozdawca:	Rob JONKMAN (NL/EPL), członek zarządu gminy Opsterland
Dokument źródłowy:	Komunikat Komisji Europejskiej „Sprawozdanie z przeglądu wdrażania Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności” COM(2022) 383 final.

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR),

Uwagi ogólne

1. Z zadowoleniem przyjmuje sprawozdanie z przeglądu, które zawiera pożyteczną aktualizację i ogólną ocenę stanu wdrażania Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF) oraz wypełniania obowiązków wynikających z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 ⁽¹⁾, ale zauważa, że w sprawozdaniu brakuje kluczowych i bardziej szczegółowych informacji potrzebnych do uzyskania lepszego obrazu faktycznego wdrażania na szczeblu lokalnym i regionalnym.

2. Niezależnie od wymogów art. 16 rozporządzenia uważa, że nieuwzględnienie w sprawozdaniu z przeglądu analiz jakościowych jest zaprzepaszczeniem szansy. Nie jest zatem jasne, w jaki sposób Komisja Europejska (KE) będzie monitorować postępy poczynione na poziomie jakościowym inwestycji w ramach RRF i długoterminowych reform krajowych oraz w jaki sposób władze lokalne i regionalne będą zaangażowane w ten proces.

3. Ubolewa ponadto, że w sprawozdaniu z przeglądu nie przeanalizowano szeregu kwestii, które mają kluczowe znaczenie dla należytego wdrażania RRF, takich jak:

- zarządzanie krajowymi planami odbudowy i zwiększania odporności oraz powiązanymi procesami,
- rzeczywista dodatkowość wspieranych projektów,
- synergie i ryzyko pokrywania się z innymi źródłami finansowania UE,
- faktyczny wkład RRF w spójność, mimo że jest to podstawa prawna RRF,
- zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych.

4. Zgadza się z KE, że powodzenie RRF zależy od ścisłego zaangażowania partnerów społecznych, społeczeństwa obywatelskiego, władz lokalnych i regionalnych oraz organizacji pozarządowych. Wymienienie ich w sposób zbiorczy, często pod ogólnym terminem „zainteresowane strony”, nie wystarczy. Racjonalne pod względem kosztów i demokratyczne wdrażanie powinno iść w parze z pełnym stosowaniem zasad pomocniczości i proporcjonalności zakorzenionych w Traktacie o Unii Europejskiej ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Art. 16 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17)..

⁽²⁾ Art. 5 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz Protokół (nr 2) w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności.

5. Jak stwierdzono w sprawozdaniu z przeglądu, zgadza się, że RRF może pomóc państwom członkowskim wyeliminować zróżnicowanie sytuacji kobiet i mężczyzn dzięki działaniom koncentrującym się konkretnie na kwestii równouprawnienia płci oraz dzięki wsparciu na rzecz uwzględnienia aspektu równouprawnienia w sześciu filarach polityki ⁽³⁾.

6. Zwraca się do Komisji Europejskiej o ocenę zaangażowania władz lokalnych i regionalnych na etapie wdrażania oraz o dopilnowanie, by dane na ten temat były skutecznie gromadzone w ramach systemu sprawozdawczości dotyczącej wyników, którym jest tabela wyników w zakresie odbudowy i zwiększania odporności, oraz z wykorzystaniem badań i analiz przeprowadzonych dotychczas przez Europejski Komitet Regionów (KR), Centrum Polityki Europejskiej (EPC), fundacje o ukierunkowaniu politycznym oraz Konferencję Peryferyjnych Regionów Nadmorskich (CPMR).

7. Zwraca uwagę, że ogólny system warunkowości ma w pełni zastosowanie do RRF, i wzywa Komisję do uważnego monitorowania we wszystkich państwach członkowskich w przypadku, gdy naruszenia zasady praworządności wpływają w sposób wystarczająco bezpośredni na należyte zarządzanie finansami w ramach budżetu Unii oraz na ochronę interesów finansowych UE, a także do podejmowania działań w razie potrzeby.

Rola władz lokalnych i regionalnych we wdrażaniu i wykonywaniu RRF

8. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne od samego początku realizują zadania na pierwszej linii walki z pandemią COVID-19 i jej społeczno-gospodarczymi konsekwencjami, zarówno poprzez własne działania polityczne w wielu dziedzinach, jak i poprzez wdrażanie decyzji rządów krajowych.

9. Zwraca uwagę, że władze lokalne i regionalne świadczą większość usług publicznych swoim mieszkańcom i przedsiębiorstwom oraz inwestują w obszary polityki objęte krajowymi planami odbudowy i zwiększania odporności, zwłaszcza w dziedzinie odbudowy gospodarczej i społecznej, a także transformacji ekologicznej i cyfrowej. Jeżeli władze lokalne i regionalne – szczebel polityczny najbliższy społeczeństwu – zostaną pominięte, istnieje ryzyko, że kamienie milowe i wartości docelowe określone w krajowych planach odbudowy i zwiększania odporności nie zostaną osiągnięte. Zwraca uwagę, że ten sam problem wynikający z braku uznania roli władz lokalnych i regionalnych występuje w europejskim semestrze.

10. Przypomina, że władze lokalne i regionalne są najbardziej świadome szczególnych potrzeb i wyzwań obywateli i przedsiębiorstw. Ponieważ większość celów i krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności jest formułowana centralnie bez konsultacji ze szczeblem lokalnym i regionalnym, często nie są one zgodne z potrzebami lokalnymi i regionalnymi, związanymi z konkretnym obszarem, i ich wyjątkowymi atutami.

11. Uważa, że sposób opracowania krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności oraz zaangażowania władz lokalnych i regionalnych nie sprzyja poczuciu odpowiedzialności za plany odbudowy na szczeblu terytorialnym. Doświadczenia z europejskiego semestru wyraźnie pokazują, iż niewystarczające wdrożenie zaleceń dla poszczególnych krajów wynikało częściowo z braku odpowiedzialności na poziomie lokalnym i regionalnym oraz braku możliwości władz samorządowych do wniesienia wkładu w zalecenia krajowe. Zwraca uwagę, że tzw. reformy strukturalne, do których wzywa Komisja Europejska w ramach europejskiego semestru, należy sprawdzać pod kątem zgodności z zasadą pomocniczości, tak aby obejmowały one jedynie te kwestie, które faktycznie wchodzą w zakres kompetencji UE.

12. Stwierdza, że w ramach realizacji wielu projektów i programów RRF władze lokalne i regionalne posiadają uprawnienia ustawodawcze, które mają kluczowe znaczenie dla pomyślnego wdrożenia RRF. Z tego względu kwestią zasadniczą jest, aby władze lokalne i regionalne były bezpośrednio zaangażowane we wdrażanie krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności zgodnie ze stopniem autonomii gospodarczej, fiskalnej i finansowej wynikającej z krajowych ram prawnych i z zasady pomocniczości.

13. Przypomina, że władze lokalne i regionalne odpowiadają za jedną trzecią wszystkich wydatków publicznych i ponad połowę inwestycji publicznych w UE, których znaczną część dotyczy obszarów polityki o kluczowym znaczeniu dla RRF. Aby zapewnić skuteczne wdrażanie, konieczne jest aktywne zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych w cały proces. Zwraca przy tym uwagę na takie kompetencje, jak: renowacja budynków, zrównoważona mobilność miejska, odporność systemów opieki zdrowotnej, produkcja zrównoważonej energii, edukacja i skuteczniejsza reforma administracji publicznej.

⁽³⁾ COM(2022) 383 final, 129 środków zawartych w 25 krajowych planach odbudowy i zwiększania odporności przyjętych od 30 czerwca 2022 r. uznaje się za ukierunkowane na równouprawnienie płci.

Wymiar terytorialny zaniedbany w monitorowaniu wdrażania RRF

14. Konsultacje przeprowadzone w 2021 r. ⁽⁴⁾ i 2022 r. ⁽⁵⁾ przez KR i Radę Gmin i Regionów Europy (CEMR) i w ramach badania porównawczego w 2022 r. ⁽⁶⁾ ujawniły jednak bardzo ograniczone zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych w opracowywanie, przygotowywanie i wdrażanie krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności. Pomimo dobrych przykładów, które stanowią raczej wyjątek niż regułę, większość respondentów uważa, że nie przestrzegano zasad wielopoziomowego sprawowania rządów i pomocniczości.

15. Podkreśla, że tylko co dziesiąta jednostka władzy lokalnej lub regionalnej była w pełni (1 %) lub częściowo (9 %) zaangażowana w opracowywanie krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności, co unaoczniają wyniki ankiety KR-u przeprowadzonej wśród polityków lokalnych i regionalnych w UE ⁽⁷⁾. Ten godny ubolewania wniosek znalazł odzwierciedlenie w innych analizach i konsultacjach przeprowadzonych m.in. przez KR, Centrum Polityki Europejskiej, fundacje o ukierunkowaniu politycznym i CPMR.

16. Ubolewa, że propozycja zawarta w motywie 34 rozporządzenia w sprawie RRF, w której podkreślono znaczenie zaangażowania władz lokalnych i regionalnych, została pominięta w większości państw UE, mimo że władze lokalne i regionalne są odpowiedzialne za 53 % inwestycji publicznych w UE i mają kluczowe kompetencje w zakresie wdrażania polityki związanej z sześcioma filarami krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności.

17. Przypomina, jak stwierdzono w sprawozdaniu z przeglądu, że w rozporządzeniu w sprawie RRF (motyw 34) uznaje się fakt, że władze lokalne i regionalne „mogą być ważnymi partnerami w realizacji reform i inwestycji” i w związku z tym powinny „być odpowiednio konsultowane i zaangażowane, zgodnie z krajowymi ramami prawnymi”, oraz że art. 18 wymaga, aby krajowe plany odbudowy i zwiększania odporności zawierały podsumowanie procesu konsultacji z władzami lokalnymi i regionalnymi (między innymi) oraz sposób, w jaki ich wkład został odzwierciedlony w planie.

18. Zwraca uwagę również, że w większości państw członkowskich przygotowanie krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności było procesem odgórnym, co niesie ze sobą ryzyko centralizacji istotnych inwestycji publicznych i wpływa na ostateczne powodzenie Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. Jest to sprzeczne z ideą wielopoziomowego sprawowania rządów, zasadą pomocniczości i procesem decentralizacji, który w ostatnich dziesięcioleciach zaszedł w wielu państwach członkowskich, zwłaszcza w odniesieniu do programów europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.

19. Zwraca uwagę, że w przyjętym w sprawozdaniu z przeglądu podejściu scentralizowanym pomija się różnice terytorialne zarówno pod względem wyzwań, jak i możliwości. W rezultacie krajowe plany odbudowy i zwiększania odporności mogą być mniej skuteczne i mieć mniejszy wpływ, niż oczekiwano. Naraża to regiony, które już przed wybuchem pandemii pozostawały w tyle pod względem rozwoju, na jeszcze większe opóźnienie w rozwoju czy to pod względem zatrudnienia, poziomu wykształcenia, wsparcia dla przedsiębiorczości, cyfryzacji, mobilności, czy też innych kluczowych obszarów polityki.

20. Podkreśla również, że konieczne jest rozbudowanie zdolności administracyjnych wielu władz lokalnych i regionalnych, zwłaszcza ze względu na wielość programów europejskich i możliwości wsparcia finansowego. W tym kontekście zachęca Komisję Europejską do aktywnego wspierania władz lokalnych i regionalnych, które już w przeszłości miały problemy z absorpcją funduszy UE, w celu poprawy ich zdolności absorpcyjnej, tak aby można było usprawnić wdrażanie wszystkich przyszłych programów finansowania UE.

21. Ostrzega, że pojawiła się nieoczekiwana dychotomia prowadząca do powstania dwóch różnych kategorii uczestniczących władz lokalnych i regionalnych: pierwsza, mała grupa władz lokalnych i regionalnych, które od początku i obecnie są zaangażowane przez rząd centralny na etapie wdrażania, a tym samym zajmują się specyfiką i potrzebami terytorialnymi, oraz druga, większa grupa władz lokalnych i regionalnych, które nie były odpowiednio zaangażowane od początku opracowywania RRF, a następnie w jego wdrażanie. W związku z tym istniejące problemy związane z ich wykluczeniem pogłębiły się ⁽⁸⁾. Nie może to być celem RRF i podważa wymiar terytorialny UE.

⁽⁴⁾ KR-CEMR, *Zaangażowanie gmin, miast i regionów w przygotowanie krajowych planów odbudowy i zwiększenia odporności: wyniki ukierunkowanych konsultacji KR-u i Rady Gmin i Regionów Europy*, styczeń 2021 r.

⁽⁵⁾ KR-CEMR, *Implementation of the Recovery and Resilience Facility: The Perspective of Local and Regional Authorities – Results of the CoR-CEMR targeted consultation* [Wdrażanie Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności: Perspektywa władz lokalnych i regionalnych – wyniki ukierunkowanych konsultacji KR-u i CEMR], kwiecień 2022 r.

⁽⁶⁾ Regions for EU Recovery, *Benchmark study on the implementation of the Recovery and Resilience level at the regional level – Main results* [Badanie porównawcze dotyczące wdrażania Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności na szczeblu regionalnym – najważniejsze wyniki], czerwiec 2022 r.

⁽⁷⁾ Ankieta oparta na **2 698 wywiadach** z politykami lokalnymi i regionalnymi w UE ukończona między 25 lipca a 11 września 2022 r. Zob. barometr regionalny i lokalny Komitetu Regionów (październik 2022 r.) dostępny na stronie internetowej: <https://cor.europa.eu/pl/our-work/Pages/EURegionalBarometer-Survey-2022.aspx>.

⁽⁸⁾ Ankieta oparta na **2 698 wywiadach** z politykami lokalnymi i regionalnymi w UE ukończona między 25 lipca a 11 września 2022 r. Zob. barometr regionalny i lokalny Komitetu Regionów (październik 2022 r.) dostępny na stronie internetowej: <https://cor.europa.eu/pl/our-work/Pages/EURegionalBarometer-Survey-2022.aspx>, s. 4.

22. Podkreśla, że europejski semestr jest działaniem nadmiernie scentralizowanym, odgórnym i w większości odbywa się bez udziału władz lokalnych i regionalnych. Powinien zostać zreformowany i rozwinięty, gdy jest wykorzystywany do priorytetowego traktowania przyszłych (regionalnych) funduszy, inwestycji lub programów, ponieważ w obecnej postaci pomija zasady dobrych rządów i wielopoziomowego partnerstwa oraz nie uznaje roli władz lokalnych i regionalnych.

Synergia z innymi funduszami i programami UE

23. W celu należytego monitorowania zwraca się do Komisji Europejskiej o wyjaśnienie, w jaki sposób wymogi, o których mowa w art. 28 rozporządzenia w sprawie RRF, mające na celu zapewnienie komplementarności i synergii między funduszami i instrumentami finansowymi, są spełniane na szczeblu krajowym.

24. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że zgodnie ze sprawozdaniem z przeglądu państwa członkowskie uwzględniły znaczną liczbę środków mających na celu wspieranie spójności społecznej i terytorialnej⁽⁹⁾. Komitet obawia się, że cele spójności terytorialnej (w ramach filaru 4) nie zostaną osiągnięte, ponieważ w większości państw członkowskich władze lokalne i regionalne są głównymi wykonawcami i podmiotami odpowiedzialnymi za politykę spójności, ale w większości przypadków nie są odpowiednio zaangażowane w przygotowanie RRF.

25. Zwraca uwagę, że należy unikać pseudoeekologicznego marketingu, i podkreśla, że zasada „nie czyni poważnych szkód” jest podstawą zaufania obywateli UE do wdrażania RRF. Państwa członkowskie powinny przestrzegać szczegółowych wymogów określonych w rozporządzeniu w sprawie RRF dotyczących stosowania zasady „nie czyni poważnych szkód” oraz kategoryzacji zielonych inwestycji, tak aby zapobiec potencjalnemu naruszeniu wymogu przeznaczania 37 % wydatków na zielone inwestycje.

26. Wyraża ubolewanie, że w sprawozdaniu z przeglądu nie wykazano wyraźnie, w jaki sposób RRF jest faktycznie dostosowywany do planowania regionalnego i lokalnego oraz do programów operacyjnych na rzecz spójności. Ubolewa nad scentralizowanym charakterem RRF, brakiem wymiaru regionalnego i brakiem konsultacji z organami regionalnymi i lokalnymi w zakresie jego wdrażania i zarządzania nim.

27. Stwierdza, że jeśli chodzi o synergie między RRF a innymi funduszami UE, z uwagi na ich różne funkcjonowanie, harmonogram i zarządzanie, główną kwestią jest ryzyko pokrywania się działań. W związku z tym, jeśli chodzi o strategiczne ukierunkowanie i wdrażanie, potrzebna jest stała interakcja i koordynacja między polityką spójności, innymi funduszami UE i RRF.

28. Ubolewa, że włączenie REPowerEU do RRF umożliwia przeniesienie funduszy polityki spójności, choć konieczne jest ich wykorzystanie na szczeblu lokalnym i regionalnym do odbudowy gospodarczej, transformacji ekologicznej i zmniejszenia dysproporcji w obrębie UE.

29. Wzywa Komisję Europejską do zapewnienia państwom członkowskim dalszych informacji i wytycznych dotyczących sposobu zaangażowania władz lokalnych i regionalnych. W związku z tym zaleca Komisji, by wezwała państwa członkowskie do bezpośredniego komunikowania się z władzami lokalnymi i regionalnymi na temat wdrażania i monitorowania RRF. Regiony i miasta są najbliżej obywateli, mają większość kompetencji w zakresie osiągania celów terytorialnych i są głównymi podmiotami europejskiej polityki spójności.

30. Stwierdza, że zgodnie z art. 22 rozporządzenia w sprawie RRF potrzebne jest wdrożenie solidnego systemu monitorowania, który nie wymagałby na szczeblu lokalnym i regionalnym żadnych dodatkowych obciążeń administracyjnych, ponieważ władze lokalne i regionalne potrzebują jaśniejszych przepisów dotyczących wykorzystania funduszy. Ponadto istnieje zapotrzebowanie na wspólne wytyczne i narzędzia, gdyż państwa członkowskie muszą zapewnić gromadzenie danych i dostęp Komisji Europejskiej do oficjalnej bazy danych beneficjentów, aby uniknąć podwójnego finansowania.

31. Wzywa KE do zapewnienia spójnego przestrzegania i wdrażania podstawowych zasad, takich jak wielopoziomowe sprawowanie rządów i pomocniczość. W związku z tym polityka spójności nie powinna być oddzielnym bytem, lecz powinna współdziałać i być skoordynowana z nowymi instrumentami, w tym z RRF.

Czego potrzebujemy?

32. Wskazuje zatem, że zasadnicza rola władz lokalnych i regionalnych nie ogranicza się wyłącznie do realizacji krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności, lecz obejmuje również dalsze planowanie i ocenę ich wdrażania. W tym celu konieczne są instrumenty analizy oddziaływania gospodarczego/społecznego obejmujące szczebel lokalny i regionalny.

⁽⁹⁾ Rozporządzenie w sprawie RRF, art. 3 lit. d), czwarty filar.

33. Dlatego też wzywa do przedstawienia do 20 lutego 2024 r. zgodnie z art. 31 rozporządzenia sprawozdań rocznych Komisji oraz zgodnie z art. 32 rozporządzenia w sprawie RRF – niezależnego sprawozdania z oceny wdrażania RRF. Apeluje również o włączenie KR-u w przygotowania oraz o uwzględnienie sekcji dotyczącej zaangażowania władz lokalnych i regionalnych, w oparciu o treść motywu 34 i art. 18 rozporządzenia w sprawie RRF, tak aby uzyskać lepszy ogólny obraz procesów wdrażania w państwach członkowskich UE.

34. Podkreśla, że należy wydajnie wykorzystywać i wzmocnić istniejące zdolności administracyjne państw członkowskich oraz władz lokalnych i regionalnych, aby zapewnić właściwe wdrażanie i monitorowanie krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności oraz odpowiednie wykorzystanie środków z RRF na szczeblu lokalnym i regionalnym, zgodnie z celami Instrumentu Wsparcia Technicznego.

35. Wyraża zaniepokojenie rosnącą tendencją do zmiany paradygmatu z funduszy strukturalnych zarządzanych regionalnie na rzecz większych scentralizowanych przydziałów i mechanizmów koordynacji, takich jak europejski semestr, które są programowane i wdrażane na szczeblu krajowym. Mając na uwadze, że RRF jest jednym z przykładów, to samo dotyczy Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i pobreitowej rezerwy dostosowawczej.

36. W związku z tym wzywa do rozważenia, w jaki sposób wzmocnić zasady pomocniczości i wielopoziomowego sprawowania rządów w traktatach UE oraz jak skuteczniej monitorować ich stosowanie w praktyce. Podkreśla znaczenie poruszenia tej kwestii w świetle końcowego konwentu konstytucyjnego w celu zreformowania traktatów UE.

37. Docenia aktywną rolę i pracę wykonaną dotychczas przez Parlament Europejski (PE) w zakresie kontroli i nadzoru nad wdrażaniem RRF. Docenia fakt, że był kilkakrotnie zapraszany do udziału we wspólnej grupie roboczej ECON-BUDG ds. kontroli nad Instrumentem na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności.

38. Ubolewa, że nie uwzględniono rezolucji Parlamentu Europejskiego w sprawie wdrażania, a zwłaszcza jej odniesienia do zaangażowania władz lokalnych i regionalnych. Zwraca się do Parlamentu o rozważenie, zgodnie z art. 26 ust. 2 rozporządzenia w sprawie RRF, sporządzenia rezolucji w sprawie skutków i wpływu scentralizowanych przydziałów funduszy UE w oparciu o doświadczenia z wdrażania RRF na szczeblu lokalnym i regionalnym.

39. Wzywa państwa członkowskie i Komisję Europejską do przedsięwzięcia niezbędnych środków w celu zmiany obecnej scentralizowanej narracji na wielopoziomowe podejście do wdrażania RRF w drodze organizacji pod względem strukturalnym i wspólnie z władzami lokalnymi i regionalnymi np. wielopoziomowych platform, sesji informacyjnych i wydarzeń zgodnie z art. 34 rozporządzenia w sprawie RRF, oraz wielopoziomowych grup roboczych.

40. Apeluje do Komisji Europejskiej o przedstawienie bardziej rygorystycznych wytycznych dla państw członkowskich oraz o zachęcanie ich do składania szczegółowych sprawozdań w ich rocznych krajowych programach reform na temat konsultacji z władzami lokalnymi i regionalnymi oraz zainteresowanymi stronami w duchu art. 18 ust. 4 lit. q) rozporządzenia w sprawie RRF.

41. Podkreśla, że można by dalej rozwinąć określoną w art. 30 rozporządzenia tabelę wyników służącą do pomiaru postępów we wdrażaniu planów krajowych, tak aby zapewnić właściwe uwzględnienie wymiaru terytorialnego. Trzeba zapewnić zintegrowany proces monitorowania z udziałem władz lokalnych i regionalnych oraz obiektywne podejście do wdrażania. Nie powinno to prowadzić do nadmiernych obciążeń administracyjnych dla władz lokalnych i regionalnych.

42. Stwierdza, że reformy i inwestycje objęte krajowymi planami odbudowy i zwiększania odporności powinny być zgodne z zaleceniami dla poszczególnych krajów w ramach europejskiego semestru. Niezbędna jest reforma europejskiego semestru w celu uwzględnienia wymiaru terytorialnego. Wymiar lokalny i regionalny musi być brany pod uwagę nie tylko w świetle wniosków wyciągniętych z wdrażania krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności, lecz również z myślą o przyszłych programach UE i celach długoterminowych – czy to w kontekście pakietu „Gotowi na 55” i transformacji cyfrowej, czy też celów zrównoważonego rozwoju do 2030 r. i neutralności klimatycznej do 2050 r.

43. W związku z tym ponawia apel zawarty we wcześniejszych opiniach⁽¹⁰⁾ o opracowanie kodeksu postępowania dotyczącego zaangażowania władz lokalnych i regionalnych w kontekście europejskiego semestru. Należy zwiększyć przejrzystość, inkluzywność i demokratyczność europejskiego semestru, zapewniając udział samorządów lokalnych i regionalnych. Zwiększy to poczucie współodpowiedzialności na szczeblu lokalnym i regionalnym i usprawni tym samym ogólną realizację pożądanых reform i RRF w państwach członkowskich.

Bruksela, dnia 8 lutego 2023 r.

Vasco ALVES CORDEIRO

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*

⁽¹⁰⁾ Opinia KR-u „Plan odbudowy dla Europy w obliczu pandemii COVID-19: Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz Instrument Wsparcia Technicznego” (Dz.U. C 440 z 18.12.2020, s. 160).
Opinia KR-u „Europejski semestr i polityka spójności: skoordynowanie reform strukturalnych i inwestycji długoterminowych” (Dz.U. C 275 z 14.8.2019, s. 1).
Opinia KR-u „Ulepszenie zarządzania europejskim semestrem – kodeks postępowania dotyczący udziału władz lokalnych i regionalnych” (Dz.U. C 306 z 15.9.2017, s. 24).

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Postawienie ludzi na pierwszym miejscu, zapewnienie trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, uwolnienie potencjału regionów najbardziej oddalonych UE

(2023/C 157/04)

Sprawozdawca:	Pedro DE FARIA E CASTRO (PT/EPL), podsekretarz regionalny w rządzie regionalnym Azorów
Dokument źródłowy:	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Postawienie ludzi na pierwszym miejscu, zapewnienie trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, uwolnienie potencjału regionów najbardziej oddalonych UE” COM(2022) 198 final

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR),

1. Zwraca uwagę na ograniczenia strukturalne, z którymi stale borykają się regiony najbardziej oddalone i które zostały uznane w art. 349 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Ograniczenia te stały się jeszcze dotkliwsze w związku z pandemią COVID-19.
2. Uznaje, że strategia UE na rzecz regionów najbardziej oddalonych dowiodła swojej wartości w usprawnianiu środków mających na celu ochronę specyfiki tych regionów w ramach UE. Sytuacja spowodowana pandemią COVID-19, a także pilna potrzeba sprostania obecnym i przyszłym wyzwaniom gospodarczym, społecznym, kulturalnym i środowiskowym uwypukliły jednak potrzebę pilnego przeglądu strategii z 2017 r. „Silniejsze i odnowione partnerstwo strategiczne z regionami najbardziej oddalonymi UE”.
3. Z zadowoleniem przyjmuje to, że Komisja Europejska stosuje się do zalecenia KR-u dotyczącego dostosowania strategii UE na rzecz regionów najbardziej oddalonych, tak by uwzględnić poważne skutki pandemii, zgodnie z propozycją zawartą w opinii KR-u „Sprawozdanie Komisji Europejskiej dotyczące wdrażania odnowionego partnerstwa strategicznego z regionami najbardziej oddalonymi UE” (sprawozdawca: Ángel Víctor Torres Pérez)⁽¹⁾, a także zgodnie z propozycją zawartą w sprawozdaniu Parlamentu Europejskiego „W kierunku silniejszego partnerstwa z regionami najbardziej oddalonymi UE”⁽²⁾.
4. Przypomina o różnych działaniach podejmowanych przez regiony najbardziej oddalone w celu ożywienia strategii Komisji Europejskiej, a także zwraca uwagę na deklarację polityczną przewodniczących regionów najbardziej oddalonych przyjętą na okresowym posiedzeniu Konferencji Przewodniczących Regionów Najbardziej Oddalonych 3 maja 2021 r. na Azorach.
5. Podkreśla wzmocnienie partnerstwa między Komisją, państwami członkowskimi i Konferencją Przewodniczących regionów najbardziej oddalonych w procesie opracowywania tej strategii, co umożliwiło owocny i stały dialog za pośrednictwem specjalnych platform i grup roboczych.
6. Z zadowoleniem przyjmuje komunikat Komisji Europejskiej „Postawienie ludzi na pierwszym miejscu, zapewnienie trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, uwolnienie potencjału regionów najbardziej oddalonych UE”, który jest odzwierciedleniem poglądów wyrażonych przez uczestników Konferencji Przewodniczących Regionów Najbardziej Oddalonych – zarówno w deklaracji końcowej z 18 listopada 2021 r. (Ponta Delgada, Azory), jak i w uwagach z 19 stycznia 2022 r. przedstawionych wspólnie przez Francję, Hiszpanię i Portugalię.
7. Z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie Komisji do wzmocnienia dialogu i zapewnienia dostosowanego do potrzeb wsparcia dla tych regionów, tak aby mogły one w pełni korzystać z polityki UE i rozwijać swój potencjał, a tym samym przyczynić się do wzmocnienia obecności UE na obszarach oddziaływania tych regionów.

⁽¹⁾ Dz.U. C 37 z 2.2.2021, s. 57.

⁽²⁾ Sprawozdanie „W kierunku silniejszego partnerstwa z regionami najbardziej oddalonymi UE”.

8. Uznaje znaczenie nowego komunikatu i podkreśla potrzebę skoordynowanych działań władz na szczeblu ponadnarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym oraz szybkiego wdrożenia zaproponowanych środków. Z uwagi na liczne kryzysy zwraca uwagę na pilną potrzebę natychmiastowej i skutecznej reakcji w celu zapewnienia zrównoważonej odbudowy gospodarczej i społecznej w tych regionach.

9. Ubolewa, że w nowym komunikacie Komisji nie uwzględniono w wystarczającym stopniu niektórych strategii politycznych mających zasadnicze znaczenie dla rozwoju regionów najbardziej oddalonych.

10. Zaznacza, że podatność tych regionów na zagrożenia wspomniana w art. 349 TFUE pogłębiła się jeszcze w wyniku licznych klęsk żywiołowych, które stają się coraz częstsze w wyniku globalnego ocieplenia i których rosnąca skala i intensywność w regionach najbardziej oddalonych budzi poważne zaniepokojenie.

11. Odnotowuje, że wojna w Ukrainie wywiera dodatkową presję na te wrażliwe regiony i hamuje odbudowę po pandemii. Siła nabywczą gospodarstw domowych jest obecnie poważnie zagrożona, a różne sektory działalności ponoszą znaczne dodatkowe koszty oprócz dodatkowych kosztów strukturalnych związanych z ograniczeniami strukturalnymi w tych regionach.

12. Z zadowoleniem przyjmuje konkluzje Rady Unii Europejskiej z dnia 21 czerwca 2022 r. w sprawie komunikatu Komisji z dnia 3 maja i podkreśla ich znaczenie dla wdrożenia tej nowej strategii na rzecz regionów najbardziej oddalonych.

13. Wzywa zainteresowane państwa członkowskie, by wspierały swoje regiony najbardziej oddalone w budowaniu zdolności administracyjnych i pobudzały ich rozwój umiejętności, tak by mogły one w pełni korzystać z programów UE.

14. Z zadowoleniem przyjmuje to, że w komunikacie Komisji Europejskiej stwierdza się, iż regiony najbardziej oddalone nie przypominają pod względem faktycznym ani prawnym innych regionów europejskich o szczególnych cechach geograficznych, takich jak wyspy, obszary górskie czy regiony o niskiej gęstości zaludnienia.

Zaspokojenie potrzeb obywateli

15. Cieszy się, że Komisja kładzie nacisk na potrzeby mieszkańców regionów najbardziej oddalonych, a także na ożywienie gospodarcze i zrównoważony wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, odpowiadające tym potrzebom.

16. Zwraca uwagę na pilną potrzebę zajęcia się poważnymi nierównościami społecznymi i gospodarczymi w tych regionach w porównaniu z Europą kontynentalną i wzywa Komisję do wspierania tych obszarów w procesie zwiększania konwergencji z resztą UE.

17. Wyraża zadowolenie, że Komisja kładzie nacisk na znaczenie wspierania specyfiki regionów najbardziej oddalonych we wdrażaniu Europejskiego filaru praw socjalnych oraz w realizacji celów szczytu społecznego w Porto na 2030 r. w zakresie zatrudnienia, umiejętności i ograniczania ubóstwa.

Zwrócenie uwagi na wyzwania migracyjne

18. Wzywa instytucje europejskie do udzielenia zdecydowanego wsparcia w obliczu kryzysu migracyjnego, zwłaszcza w regionach leżących przy granicach zewnętrznych Unii, które to regiony odpowiadają za przyjmowanie małoletnich bez opieki przybywających na ich terytorium oraz zapewnienie im dostępu do podstawowych usług, a także za pomaganie im w dorosłym życiu.

19. Przypomina o znaczeniu odpowiedniego finansowania w ramach Funduszu Azyłu, Migracji i Integracji (AMIF) oraz Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego (FBW), a także o zagwarantowaniu ich regionalizacji w celu ułatwienia dostępu do funduszy, zwłaszcza w sytuacjach kryzysowych, które często dotyczą niektóre regiony najbardziej oddalone, takie jak Wyspy Kanaryjskie, Gujana czy Majotta, a także z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie Komisji w tym zakresie zawarte w nowej strategii.

20. Oczekuje dalszych postępów w pracach nad paktem o migracji i azylu w świetle wniosków wyciągniętych z rosyjskiej inwazji na Ukrainę. Zaleca tu zbadanie możliwości uruchomienia dyrektywy Rady 2001/55/WE⁽³⁾ w odniesieniu do migrantów z innych obszarów objętych konfliktem o silnym wpływie na UE, jak również zbadanie możliwości uruchomienia nowych środków przewidzianych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady CARE⁽⁴⁾, aby osiągnąć prawdziwą solidarność i sprawiedliwy podział obciążeń związanych z migracją między wszystkie państwa członkowskie.

Transformacja ekologiczna

21. Z zadowoleniem przyjmuje uznanie przez Komisję, że regiony najbardziej oddalone potrzebują specyficznych środków w celu przystosowania się do zmiany klimatu, ponieważ są szczególnie narażone na jej skutki, w tym na ekstremalne zjawiska pogodowe.

22. Podkreśla zobowiązanie Komisji do dalszego należytego uwzględniania regionów najbardziej oddalonych przy wdrażaniu Funduszu Solidarności Unii Europejskiej, a także zobowiązanie Komisji do wspierania działań w zakresie zapobiegania ryzyku i w zakresie odporności na klęski żywiołowe oraz do promowania wymiany wiedzy między regionami najbardziej oddalonymi a ich sąsiadami.

23. Wzywa do uwzględnienia oddziaływania pakietu legislacyjnego „Gotowi na 55”, który będzie miał istotny wpływ na konkurencyjność i łączność regionów najbardziej oddalonych, dzięki systematycznemu i wyczerpującemu stosowaniu art. 349 TFUE po przygotowaniu ocen skutków. To na ich podstawie należy opracowywać rozwiązania przystosowane do regionów najbardziej oddalonych, dostosowując w razie potrzeby przepisy w celu zapewnienia sprawiedliwego traktowania społeczności, które już teraz muszą radzić sobie z dodatkowymi kosztami wynikającymi z oddalenia. Należy także zapewnić gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom w tych szczególnie narażonych regionach dostęp do Społecznego Funduszu Klimatycznego, funduszu modernizacyjnego oraz do finansowania projektów na małą skalę w ramach funduszu innowacyjnego.

24. Ostrzega w związku z tym przed większą podatnością tych regionów na zagrożenia ze względu na ich oddalenie i odizolowanie od kontynentu europejskiego, a w związku z tym przed konsekwencjami, jakie będzie dla nich miała realizacja nowych celów w zakresie emisji i opodatkowania paliw wynikających z pakietu „Gotowi na 55”.

25. Zwraca uwagę na to, że regiony najbardziej oddalone mają odizolowane systemy energetyczne, które nie mogą być połączone z kontynentem, i wzywa instytucje europejskie do wspierania autonomii energetycznej tych obszarów za pomocą strategii wsparcia i promowania umożliwiających odpowiednie przejście od obecnej zależności od paliw kopalnych w kierunku zrównoważonych systemów po przystępnych cenach.

Zmniejszenie luki w dostępności

26. Przypomina o całkowitej zależności regionów najbardziej oddalonych od niezawodnego i przystępnego cenowo transportu lotniczego i morskiego, jeśli chodzi o mobilność ludzi i dostawy podstawowych towarów, mając na uwadze brak alternatywnych rozwiązań w zakresie transportu lądowego. Pociąga to za sobą duże obciążenie finansowe dla mieszkańców oraz negatywnie wpływa na lokalną gospodarkę i interes publiczny.

27. Uważa, że nie jest możliwe promowanie równości i włączenia społecznego ani rozwoju regionów najbardziej oddalonych bez opracowania strategii na rzecz ograniczenia wpływu oddalenia i izolacji tych regionów. Strategia taka musi obejmować dodatkowe środki rekompensujące problemy z dostępnością i ograniczające przepaść cyfrową w celu rozwoju regionów najbardziej oddalonych oraz rozbudowania ich gospodarki i uwypuklenia trwałych problemów strukturalnych na tych obszarach. Przypomina o znaczeniu, jakie ma uwzględnienie w ramach nadzwyczajnego instrumentu jednolitego rynku regionów najbardziej oddalonych w celu zabezpieczenia łańcuchów dostaw w czasach kryzysu.

28. Zgodnie z zaleceniem Parlamentu Europejskiego zawartym w sprawozdaniu „W kierunku silniejszego partnerstwa z regionami najbardziej oddalonymi UE” wzywa Komisję do oceny potrzeby zapewnienia wsparcia w dziedzinie transportu jako dodatkowego narzędzia służącego rekompensowaniu niedogodności i strat wynikających z kosztów transportu pasażerskiego i towarowego.

29. Wzywa do wspierania projektów mających na celu poprawę łączności w regionach najbardziej oddalonych. W związku z tym zwraca uwagę na kwestię wsparcia dla rozbudowy kabli podmorskich, która pozostaje kluczowym wyzwaniem dla bezpieczeństwa przepływu danych, ale również dla jakości usług i przystępności cenowej. Na przykład Reunion i Autonomiczny Region Azorów wkrótce staną w obliczu problemu przestarzałych kabli podmorskich do łączności elektronicznej. Należy również rozważyć technologię satelitarną na niektórych terytoriach, takich jak Gujana Francuska, ponieważ nie jest możliwe zainstalowanie światłowodów na wszystkich zamieszkałych obszarach.

⁽³⁾ Dyrektywa Rady 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między państwami członkowskimi związanych z przyjęciem takich osób wraz z jego następstwami (Dz.U. L 212 z 7.8.2001, s. 12).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/562 z dnia 6 kwietnia 2022 r. zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i (UE) nr 223/2014 w odniesieniu do działań polityki spójności na rzecz uchodźców w Europie (CARE) (Dz.U. L 109 z 8.4.2022, s. 1).

Rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich

30. Podkreśla znaczenie sektora rolnego dla gospodarki, środowiska, planowania przestrzennego i zatrudnienia w regionach najbardziej oddalonych, co zostało uznane przez UE poprzez wprowadzenie specjalnego traktowania w ramach Programu szczególnych opcji na rzecz regionów oddalonych i wyspiarskich (POSEI) oraz poprzez przewidzenie szczególnych odstępstw w ramach wspólnej polityki rolnej (WPR). Wzywa do utrzymania tych przepisów.

31. Z zadowoleniem przyjmuje to, że instrumenty pomocy państwa na rzecz rolnictwa, leśnictwa i obszarów wiejskich umożliwiają wyższe stawki maksymalnej intensywności w przypadku inwestycji w regionach najbardziej oddalonych i pomocy operacyjnej. Cieszy się, że Komisja proponowała utrzymanie specjalnych warunków dla tych regionów w ramach trwającego przeglądu tych instrumentów.

32. Podkreśla jednak znaczenie specjalnych przepisów dotyczących pomocy de minimis dla regionów najbardziej oddalonych z uwagi na dodatkowe koszty ponoszone przez wszystkie przedsiębiorstwa prowadzące działalność w sektorze produkcji podstawowej produktów rolnych w regionach najbardziej oddalonych.

33. W odniesieniu do Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) uważa, że wybór scentralizowanego zarządzania planami strategicznymi jest sprzeczny z pożądanymi celami w zakresie uproszczenia, wydajności i skuteczności, i wyraża nadzieję, że negatywny wpływ tej opcji zostanie zminimalizowany poprzez odpowiednią elastyczność i decentralizację procedur przy wdrażaniu planów strategicznych w regionach najbardziej oddalonych.

34. Wzywa do kontynuowania ścisłej współpracy międzyinstytucjonalnej, tak aby budżet POSEI, będący podstawowym instrumentem wspierania zrównoważonego charakteru produkcji lokalnej i dostosowania WPR do specyfiki regionów najbardziej oddalonych, mógł zostać wzmocniony w odpowiedzi na dowody chronicznego niedofinansowania budżetu i w obliczu rzeczywistych potrzeb regionów najbardziej oddalonych, tak aby program mógł nadążać za rozwojem sektorów rolnictwa w tych regionach i nadal osiągać swoje cele.

Niebieska gospodarka i rybołówstwo

35. Podkreśla, że regiony najbardziej oddalone wzmacniają morski wymiar Unii Europejskiej, oferując jej największą na świecie przestrzeń morską oraz ponad 25 mln km² obszarów wyłącznej strefy ekonomicznej (w.s.e.) i duże możliwości gospodarcze.

36. Wyraża zadowolenie ze znaczenia przypisywanego regionom najbardziej oddalonym w kontekście tradycyjnego sektora rybołówstwa i strategii niebieskiej gospodarki na nadchodzące lata. Aprobuje także zobowiązanie Komisji do dokonania przeglądu wymogów dotyczących procedur przekazywania danych i przepisów umożliwiających przyznanie pomocy państwa na odnowienie floty rybackiej w tych regionach, przy jednoczesnym uwzględnieniu ich specyfiki, zapewnieniu wsparcia dla rybaków i zagwarantowaniu zrównoważonego rybołówstwa.

Pomoc państwa

37. Z zadowoleniem przyjmuje wyrażone w komunikacie zobowiązanie Komisji do uwzględnienia specyfiki regionów najbardziej oddalonych przy przeglądzie rozporządzeń i wytycznych dotyczących pomocy państwa we wszystkich sektorach na podstawie przepisów odnoszących się do tych regionów w prawodawstwie UE dotyczącym pomocy państwa. Wzywa do większej elastyczności w systemach pomocy państwa.

38. Zaznacza, że należy zwrócić szczególną uwagę na przepisy dotyczące pomocy państwa, które wzmacniają i wspierają łączność w regionach najbardziej oddalonych, w szczególności w odniesieniu do przeglądu wytycznych w sprawie pomocy państwa na rzecz portów lotniczych i linii lotniczych oraz pomocy na rzecz transportu morskiego, a także na trwający przegląd rozporządzeń w sprawie pomocy państwa w zakresie ochrony środowiska, w których należy uwzględnić kategorię pomocy inwestycyjnej, aby umożliwić przedsiębiorstwom w regionach najbardziej oddalonych przestrzeganie norm środowiskowych określonych przez UE.

39. Wzywa do utworzenia forum refleksji między regionami najbardziej oddalonymi a Dyрекcją Generalną ds. Konkurencji na temat pojęcia pomocy o „wpływie wyłącznie lokalnym”, mając na uwadze, że ponad 90 % przedsiębiorstw zlokalizowanych w regionach najbardziej oddalonych to mikroprzedsiębiorstwa i małe przedsiębiorstwa o niewielkich zdolnościach finansowych oraz że pomoc dla tych regionów nie może wpływać na konkurencję na rynku wewnętrznym, gdyż jest ukierunkowana wyłącznie na działalność lokalną.

40. Podkreśla ponadto znaczenie zapewnienia ciągłości wszystkich systemów podatkowych w regionach najbardziej oddalonych, ponieważ wszelkie zakłócenia mogłyby poważnie zdestabilizować gospodarkę i miejsca pracy w tych regionach.

Turystyka

41. Zwraca uwagę na kluczową rolę sektora turystyki w rozwoju regionów najbardziej oddalonych – przekrojowej działalności gospodarczej, która ma istotny wpływ na wzrost gospodarczy, zatrudnienie i rozwój regionalny.
42. Przypomina o silnym wpływie kryzysu zdrowotnego związanego z COVID-19 na ten sektor; pandemia doprowadziła do bezprecedensowej recesji w turystyce.
43. Zwraca uwagę na podatność tej branży na zagrożenia; jest ona narażony na geopolityczne, zdrowotne i klimatyczne efekty zewnętrzne oraz zależna od połączeń powietrznych i morskich.
44. Podkreśla potrzebę promowania zrównoważonych i odpornych innowacyjnych inwestycji w celu wspierania zrównoważonego rozwoju tego strategicznego sektora.
45. Wzywa Komisję Europejską do dalszego rozwijania europejskiej polityki turystycznej, w tym do utworzenia Europejskiej Agencji Turystyki, do wspierania dwójakiej transformacji europejskich ośrodków turystycznych oraz do przyspieszenia odbudowy tego sektora o strategicznym znaczeniu dla regionów najbardziej oddalonych. Przyłącza się do ostrzeżenia Parlamentu Europejskiego o konieczności uwzględnienia szczególnych cech i dodatkowych ograniczeń tych regionów przy formułowaniu i ocenie europejskiej polityki turystycznej, zapewniając odpowiednie finansowanie w celu zapewnienia dostępności tych regionów oraz ich transformacji klimatycznej i cyfrowej.

Wymiar zewnętrzny

46. Przyznaje, że potrójna tożsamość (europejska, krajowa i regionalna) regionów najbardziej oddalonych oznacza z jednej strony lepsze wykorzystanie korzyści płynących z rynku wewnętrznego, a z drugiej lepszą integrację z najbliższym otoczeniem poprzez zacieśnienie stosunków z sąsiadującymi państwami trzecimi i partnerami, przy jednoczesnym uwzględnieniu obaw regionów najbardziej oddalonych w kontekście negocjacji i umów handlowych.
47. Podkreśla, że różne obszary geograficzne, na których znajdują się regiony najbardziej oddalone, mają różne cechy charakterystyczne, wyzwania i możliwości, w związku z czym konieczne jest opracowanie strategii dla każdego z tych obszarów, opartej na wcześniejszej analizie, w celu określenia głównych wspólnych wyzwań oraz pełnego wykorzystania potencjału pogłębionej współpracy.
48. Podkreśla, że ta wstępna diagnoza powinna opierać się na podwójnej refleksji: z jednej strony odnośnie do wyzwań stojących przed UE na tych obszarach, a z drugiej odnośnie do wpływu tych wyzwań na regiony najbardziej oddalone oraz możliwej reakcji UE.
49. Z zadowoleniem przyjmuje zawarte w komunikacie zobowiązanie Komisji Europejskiej do zidentyfikowania możliwości współpracy regionalnej i wyzwań stojących przed regionami najbardziej oddalonymi, określenia głównych obszarów współpracy, rozwijania możliwości i wspierania współpracy oraz promowania wymiany między regionami najbardziej oddalonymi. Wzywa zainteresowane państwa członkowskie do promowania w tych obszarach współpracy między regionami najbardziej oddalonymi a krajami i terytoriami zamorskimi, a także z państwami trzecimi. Zachęca pozostałe państwa członkowskie do wspierania współpracy i wymiany między ich regionami a regionami najbardziej oddalonymi.
50. Wzywa Komisję do uwzględnienia roli i specyfiki regionów najbardziej oddalonych przy dokonywaniu przeglądu strategii geograficznych oraz do włączenia tych regionów do mechanizmów konsultacji.

Wnioski

51. Wzywa do pilnego przyjęcia pragmatycznych i dostosowanych do potrzeb rozwiązań, przy systematycznym stosowaniu art. 349 TFUE, aby uniknąć podważania celu, jakim jest trwała odbudowa gospodarcza i społeczna.
52. Zwraca uwagę na potrzebę faktycznej intensyfikacji wsparcia dla konkurencyjności i oceny ex ante wpływu polityki UE na regiony najbardziej oddalone, przy zastosowaniu podejścia terytorialnego zapewniającego ochronę dochodów ich obywateli.
53. Wzywa Komisję Europejską do opracowania wspólnie z regionami najbardziej oddalonymi i ich państwami członkowskimi planu działania wraz z harmonogramem.

Bruksela, dnia 8 lutego 2023 r.

Vasco ALVES CORDEIRO

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Tworzenie sprzyjających warunków dla gospodarki społecznej – perspektywa lokalna i regionalna

(2023/C 157/05)

Sprawozdawca: Ricardo RIO (PT/EPL), burmistrz Bragi**ZALECENIA POLITYCZNE**

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR),

1. Popiera opracowany przez Komisję Europejską *Plan działania na rzecz gospodarki społecznej* (2021 r.) i uważa, że odniesienie się do kluczowych wyzwań w tym sektorze było bardzo istotne.
2. Uznaje międzysektorowy charakter gospodarki społecznej i fakt, że obejmuje ona różne rodzaje podmiotów oraz że ma różne znaczenie w poszczególnych państwach. Organy publiczne borykają się z istotnymi wyzwaniami, w szczególności na szczeblu lokalnym i regionalnym, co utrudnia opracowanie skutecznego podejścia. Z tego względu podkreśla wartość dodaną wynikającą z zaangażowania Europejskiego Komitetu Regionów w dialog i współpracę z Komisją Europejską i innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami w dziedzinie gospodarki społecznej.
3. Z zadowoleniem przyjmuje plan działania na rzecz gospodarki społecznej oraz zawartą w programie prac Komisji na 2023 r. zapowiedź późniejszego wniosku dotyczącego zalecenia Rady w sprawie opracowania warunków ramowych gospodarki społecznej. Niniejsza opinia stanowi wkład KR-u oraz władz lokalnych i regionalnych w te inicjatywy i odzwierciedla kluczową rolę władz lokalnych i regionalnych w zapewnianiu wsparcia dla organizacji gospodarki społecznej w terenie.
4. Podkreśla, że trwający kryzys klimatyczny, skutki pandemii COVID-19, napaść Rosji na Ukrainę oraz niespotykanie wysokie stopy inflacji sprawiają, że potrzeba sprawiedliwej transformacji w kierunku odporniejszej i bardziej zrównoważonej gospodarki stała się jeszcze bardziej paląca, i że w tym kontekście można zaobserwować wzrost zainteresowania gospodarką społeczną z uwagi na konieczność wspierania polityki i nowych modeli w zakresie zrównoważonego i trwałego rozwoju. Innymi słowy, konieczne są innowacje nie tylko w zakresie polityki wsparcia, ale również w obszarze polityk społecznych i regulacyjnych.
5. Zwraca uwagę, że nadszedł czas, aby zwiększyć widoczność gospodarki społecznej i zgromadzić nowe dane na jej temat, również na szczeblu lokalnym i regionalnym, a także rozpowszechniać te nowe dane, najlepsze praktyki oraz istniejące inicjatywy wśród nowych grup odbiorców, uwzględniając osoby młode.
6. Proponuje utworzenie formalnego Obserwatorium Gospodarki Społecznej w Europie, które może zrzeszać różne zainteresowane strony, monitorować rozwój sektora gospodarki społecznej i przedstawiać propozycje inicjatyw mających na celu usprawnienie ram rozwoju organizacji działających na rzecz gospodarki społecznej zaangażowanych w proces wspólnego kształtowania polityki publicznej na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.
7. Podkreśla znaczenie prężnie działających ekosystemów gospodarki społecznej, które mogą bazować na zapewniających wsparcie ramach prawnych i strategiach politycznych w zakresie finansowania, opodatkowania i zamówień publicznych. Zwraca jednocześnie uwagę na znaczenie struktury instytucjonalnej obejmującej oparte na zasadzie pomocniczości podejście do współpracy między europejskimi, krajowymi, regionalnymi i lokalnymi poziomami sprawowania rządów.
8. Wzywa instytucje Unii, państwa członkowskie oraz władze lokalne i regionalne do opracowania wspólnego planu propagowania gospodarki społecznej i przełożenia wizji opartej na zasadzie pomocniczości na praktyczne działania.
9. Zwraca uwagę na konieczność przeprowadzenia priorytetowych inwestycji w obszarze budowania zdolności instytucjonalnych i szkolenia zasobów ludzkich, aby zwiększyć odporność tego sektora i jego zdolność do adaptacji.
10. Wspiera intensyfikację kampanii edukacyjnych i komunikacyjnych poświęconych przedsiębiorczości w gospodarce społecznej, w tym kampanie koncentrujące się na finansowaniu i wsparciu UE dostępnym dla tego sektora. Tęgo rodzaju kampanie powinny być prowadzone we współpracy z wszystkimi szczeblami administracji rządowej i w porozumieniu z powiązanymi zainteresowanymi stronami.
11. Wzywa do opracowania operacyjnej koncepcji gospodarki społecznej, która zapewni poszanowanie różnorodności już istniejących systemów i zagwarantuje włączenie wszystkich przedsiębiorstw spełniających określone kryteria organizacyjne i operacyjne, tak by nie wykluczyć tych przedsiębiorstw z zakresu kluczowego wsparcia na rzecz rozwoju omawianego sektora. Pozwoliłoby to zagwarantować większą spójność i konwergencję strategii politycznych na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym, a także ułatwiłoby wzajemne uznawanie (zdolność do podejmowania działań o charakterze transgranicznym) i widoczność modelu gospodarki społecznej.

Gospodarka społeczna w Europie i w państwach członkowskich

12. Podkreśla konieczność odniesienia się do kwestii różnorodności definicji i ram prawnych, a także różnych metod gromadzenia danych, które utrudniają dokonywanie jakichkolwiek krajowych i regionalnych porównań dotyczących znaczenia tego sektora i wnoszonego przez niego wkładu.

13. Ponawia swój apel do Komisji Europejskiej o opracowanie „europejskich ram prawnych gospodarki społecznej, zapewniających wspólną definicję oraz organizację i integrację przedsiębiorstw spełniających określone kryteria organizacyjne i operacyjne”⁽¹⁾, tak by nie wykluczyć tych przedsiębiorstw z zakresu kluczowego wsparcia na rzecz rozwoju tego sektora.

14. Wzywa władze krajowe, regionalne i lokalne do lepszego spożytkowania potencjału obecnych przepisów dotyczących usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym w celu pełnego wykorzystania możliwości uznania, w stosownych przypadkach, podmiotów gospodarki społecznej prowadzących działalność gospodarczą za usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym. Apeluje też, aby w pełni wykorzystać potencjał podmiotów gospodarki społecznej do rozwoju i ulepszania usług publicznych, włączając je w zarządzanie tymi usługami.

15. Uznaje pozytywny wpływ unijnej inicjatywy na rzecz przedsiębiorczości społecznej oraz podejmowanych w związku z nią działań następczych na regulacyjne i instytucjonalne otoczenie operacyjne gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych, ale ubolewa, że jasno określone punkty kompleksowej obsługi w administracji publicznej wymagają dodatkowego rozbudowania.

16. Apeluje do wszystkich szczebli administracji rządowej o przygotowanie długoterminowych i odpowiednio finansowanych strategii służących propagowaniu gospodarki społecznej, opracowanych w porozumieniu z przedstawicielami sektora i zgodnie z unijnym planem działania na rzecz gospodarki społecznej oraz zawartą w nim definicją gospodarki społecznej.

17. Podkreśla, że należy stworzyć mniej formalne i prostsze systemy wsparcia gospodarki społecznej, ponieważ w przypadkach, w których utworzono już takie systemy, są one niejednokrotnie wysoce sformalizowane, co nakłada na organizacje gospodarki społecznej nadmierne obciążenie administracyjne.

18. Uznaje za dobrą praktykę oficjalne wprowadzenie przez państwa członkowskie pojęcia gospodarki społecznej do języka publicznego oraz przyjęcie definicji tego pojęcia odzwierciedlającej najważniejsze wartości i zasady przewidziane w definicji ustanowionej na szczeblu UE.

19. Zachęca do nominowania krajowych i regionalnych ambasadorów gospodarki społecznej, aby zapewnić wsparcie na rzecz tego sektora. Należy podejmować działania sprzyjające eksperymentowaniu, realizowaniu projektów pilotażowych i budowaniu zdolności w ramach gospodarki społecznej.

20. Zwraca uwagę na rolę przedsiębiorczości społecznej i na konieczność jej propagowania jako wartościowej alternatywy zarówno dla przedsiębiorstw prowadzących działalność komercyjną, jak i dla przedsiębiorstw nienastawionych na zysk. Podkreśla także rolę i użyteczność tego rodzaju przedsiębiorczości we wzmacnianiu spójności społecznej na obszarach znajdujących się w niekorzystnej sytuacji i na obszarach słabiej rozwiniętych – pod względem znaczącego oddziaływania tych struktur w zakresie zwalczania wyludniania i masowego opuszczania wsi – oraz w realizacji misji leżących w interesie ogólnym, w szczególności w przypadku korzystania ze wsparcia publicznego.

21. Opowiada się za wdrażaniem strategii przyczyniających się do zwiększania zdolności organizacji gospodarki społecznej w kontekście transformacji cyfrowej i ekologicznej i zapewniających im wsparcie w postaci zasobów i umiejętności, tak aby mogły one przekształcić się i poprawić osiągnięte przez siebie wyniki

Stworzenie odpowiednich ram na potrzeby gospodarki społecznej

22. Podkreśla pilną potrzebę przyjęcia nowoczesnych i skutecznych strategii politycznych i ram prawnych w zakresie gospodarki społecznej, które ułatwią dostęp do finansowania i rynków i pozwolą uzyskać pozytywną konwergencję między regionami i państwami członkowskimi. Zwraca także uwagę na konieczność zmobilizowania finansowania publicznego i prywatnego dostosowanego do potrzeb gospodarki społecznej; w tym kontekście podkreśla konieczność ustanowienia sprzyjających ram dla tego sektora w celu rozwoju współpracy transgranicznej i internacjonalizacji. W związku z tym ocenia pozytywnie zapowiedź Komisji, że w 2023 r. zostanie przedstawiona inicjatywa ustawodawcza dotycząca statutu europejskich stowarzyszeń transgranicznych i organizacji nienastawionych na zysk.

23. Zwraca uwagę na dodatkowe przeszkody uniemożliwiające podmiotom gospodarki społecznej prowadzenie działalności transgranicznej na jednolitym rynku. Przeszkody te wynikają ze zróżnicowania kompleksowych ram prawnych – a niekiedy z braku takich ram – obejmujących wszystkie formy prawne występujące w gospodarce społecznej, m.in. spółdzielnie, spółki pracownicze, towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, stowarzyszenia, fundacje i przedsiębiorstwa społeczne.

⁽¹⁾ Dz.U. C 440 z 29.10.2021, s. 62.

24. Stwierdza, że gospodarka społeczna ma charakter przekrojowy i że powinno się analizować ją, biorąc pod uwagę szereg obszarów. Dobrym przykładem takiego wieloaspektowego podejścia są strategie polityczne koncentrujące się na rynku wewnętrznym oraz polityka w zakresie przedsiębiorstw, w ramach których małym i średnim przedsiębiorstwom oraz przedsiębiorstwom typu start-up można udzielać wsparcia potrzebnego im do wzrostu i rozwoju, a tym samym do tworzenia nowych miejsc pracy i wnoszenia wkładu w poprawę partnerstwa, współpracy oraz konkurencyjności gospodarki UE.

25. Apeluje o przyjęcie mniej lub bardziej jednolitego statutu na szczeblu europejskim łączącego poszczególne istniejące w państwach członkowskich statuty lub nomenklatury charakteryzujące przedsiębiorstwa, które dążą do realizacji celów komercyjnych, ale które wywierają jednocześnie pozytywny wpływ społeczny i środowiskowy.

26. Uznaje potrzebę poprawy jakości danych dotyczących gospodarki społecznej i sugeruje, aby UE wprowadziła odpowiednie wskaźniki na potrzeby oceny inwestycji w gospodarkę społeczną.

27. Zwraca uwagę na fakt, że zapewnienie pewnej dozy elastyczności w kontekście pomocy państwa przyznawanej w celu wsparcia gospodarki społecznej mogłoby umożliwić organom publicznym i beneficjentom czerpanie większych korzyści z istniejących możliwości.

28. Wzywa do propagowania sojuszy i wspólnych procedur pracy między trzecim sektorem, sektorem publicznym i sektorem prywatnym, aby przezwyciężyć wyzwania społeczne, gospodarcze, edukacyjne, środowiskowe i ekologiczne poprzez zapewnienie dostępu do umiejętności, zasobów i wiedzy fachowej niezbędnych do osiągnięcia wspólnego celu.

Najlepsze praktyki związane z rolą władz lokalnych i regionalnych

29. Zaznacza, że podmioty gospodarki społecznej są silnie powiązane ze społecznością lokalną – a zatem mają ogromny potencjał, by nadawać danemu obszarowi spójny charakter poprzez zmniejszanie nierówności i ożywianie gospodarki – i wzywa organy krajowe do zapewnienia podmiotom lokalnym i regionalnym możliwości podejmowania działań najlepiej dostosowanych do sytuacji na szczeblu lokalnym, aby wspierać rozwój gospodarki społecznej na ich terytorium. Podkreśla w związku z tym, że miastom i regionom należy przyznać dostępne, przejrzyste, porównywalne i stabilne systemy finansowania gospodarki społecznej.

30. Uważa, że władze lokalne i regionalne powinny pełnić funkcję koordynującą umożliwiającą im tworzenie regionalnych platform spotkań lub struktur współpracy zewnętrznej na potrzeby gospodarki społecznej. W szczególności powinny sprzyjać powstaniu tkanki publiczno-prywatnej wspierającej zakładanie i konsolidację przedsiębiorstw społecznych na danym obszarze, koordynując działające na nim podmioty publiczne i prywatne – zwłaszcza instytucje edukacyjne – zaangażowane na rzecz jego rozwoju gospodarczego i spójności społecznej. Taka funkcja powinna również zapewniać możliwość koordynowania procesu opracowywania polityki regionalnej i miejskiej oraz wymieniać się doświadczeniami w tym zakresie.

31. Apeluje o zwiększony udział organizacji gospodarki społecznej w procesie podejmowania decyzji w kwestiach gospodarczych na szczeblu lokalnym. Władze lokalne i regionalne powinny opracować społecznie odpowiedzialne procedury udzielania zamówień i standardy, zwracając należytą uwagę na podmioty gospodarcze zapewniające perspektywę integracji społecznej, a także na kwestie związane z ochroną środowiska.

32. Sugeruje zinstytucjonalizowanie regionalnych mechanizmów dialogu i wsparcia między władzami regionalnymi i lokalnymi a sieciami gospodarki społecznej, aby ukierunkować możliwości finansowe, stworzyć możliwości w zakresie budowania zdolności i zapewnić lepsze wsparcie podmiotom działającym w terenie. Uważa, że w tym celu każde państwo członkowskie powinno ustanowić ministerstwa/departamenty/agencje odpowiedzialne w szczególności za rozwój gospodarki społecznej i dysponujące wyraźnie określonymi uprawnieniami do zajmowania się problematyką powiązaną z gospodarką społeczną.

33. Zwraca się o zapewnienie możliwości odbywania szkoleń i budowania zdolności przez podmioty gospodarcze i społeczne na szczeblu lokalnym i regionalnym, aby przekształcić i rozszerzyć ich model biznesowy w kierunku większej odporności, autonomii i atrakcyjności kariery zawodowej w sektorze gospodarki społecznej. W związku z tym wzywa do uwzględnienia specjalistycznych szkoleń w zakresie przedsiębiorczości społecznej na różnych etapach kształcenia formalnego, szkolenia zawodowego, kształcenia na poziomie wyższym oraz wszystkich cykli edukacji.

34. Podkreśla znaczenie ustawicznej i ścisłej współpracy w dziedzinie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych między władzami lokalnymi i regionalnymi, zarówno w ramach tego samego państwa członkowskiego, jak i na szczeblu UE.

35. Sugeruje przyjęcie podejścia opartego na mentoringu poprzez tworzenie partnerstw między terytoriami, które dysponują już doświadczeniem związanym z rozwijaniem lokalnych i regionalnych ekosystemów i powiązanych ram prawnych na potrzeby gospodarki społecznej, a terytoriami, które nie posiadają tego rodzaju doświadczenia lub których doświadczenie w tym obszarze jest mniejsze.

36. Opowiada się za nieustannym podnoszeniem poziomu wiedzy i koordynowaniem działań między gminami a regionami, również w obrębie państw członkowskich, jeżeli chodzi o problematykę związaną z gospodarką społeczną i przedsiębiorstwami społecznymi. Strategie krajowe mogłyby wspierać tę współpracę – m.in. poprzez propagowanie powiązanych działań w ramach sieci władz lokalnych i regionalnych funkcjonujących na szczeblu krajowym.

37. Zwraca uwagę na rolę przedsiębiorczości społecznej w usprawnianiu procesu transformacji gospodarki w kierunku modelu bardziej zrównoważonego pod względem gospodarczym, społecznym i środowiskowym. W tym celu władze lokalne i regionalne muszą znaleźć sposób na zwiększenie atrakcyjności doceniania gospodarki społecznej, na przykład poprzez prowadzenie szeroko zakrojonych kampanii informacyjnych, zapewnianie podmiotom z sektora gospodarki społecznej łatwiejszego dostępu do zamówień publicznych, a także udzielanie ukierunkowanego wsparcia finansowego.

38. Wzywa do ustanowienia oficjalnego tytułu Europejskiej Stolicy Gospodarki Społecznej.

39. Opowiada się za koniecznością zagwarantowania, aby przy podejmowaniu działań na szczeblu UE brano pod uwagę lokalny i regionalny punkt widzenia, a także by za pośrednictwem zaleceń rządowych rozpowszechniano skuteczne inicjatywy pilotażowe i dobre praktyki stosowane przez zainteresowane strony w sektorze gospodarki społecznej. Należy również propagować ich powielanie za pośrednictwem sieci gospodarki społecznej i środków komunikacji publicznej. Działania w tym zakresie można podejmować za pośrednictwem specjalnej nowej platformy na rzecz gospodarki społecznej przy czynnym udziale Europejskiego Komitetu Regionów i we współpracy ze wszystkimi odpowiednimi zainteresowanymi stronami.

40. Proponuje, by ułatwić władzom lokalnym i regionalnym dostęp do informacji na temat funduszy i programów europejskich takich jak europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne oraz by zacieśnić związki między UE a szczeblem lokalnym i regionalnym, a także zwiększyć wiedzę na temat roli odgrywanej przez sektor gospodarki społecznej w społecznościach lokalnych i regionalnych.

Poprawa w obszarze finansowania, opodatkowania i dostępu do rynków

41. Z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji w sprawie utworzenia jednolitego portalu UE dotyczącego gospodarki społecznej, stanowiącego zbiór publicznych strategii politycznych i mechanizmów finansowania na rzecz tego sektora, a także jej wniosek dotyczący zwiększenia dostępności finansowania publicznego.

42. Uważa brak dostępu do finansowania za jedną z głównych przeszkód stojących na drodze prawidłowego rozwoju przedsiębiorczości społecznej. Jest zatem ważne, by wspierać synergie między instrumentami finansowania i w dalszym ciągu mobilizować finansowanie prywatne, finansowanie długoterminowe i wsparcie doradcze dostosowane do potrzeb przedsiębiorstw społecznych i organizacji gospodarki społecznej.

43. Wzywa do zbadania potencjału gospodarki społecznej w dziedzinie kształcenia zawodowego, kształcenia na poziomie wyższym i wszystkich cykli edukacji oraz w obszarze aktywnej polityki zatrudnienia, jak również rozwijania umiejętności i kompetencji. Komisja powinna zatem wspierać dostęp pracowników gospodarki społecznej do doskonalenia zawodowego i uczenia się przez całe życie w takich dziedzinach jak cyfryzacja, przywództwo partycypacyjne, odporność i transformacja ekologiczna, aby pomóc przedsiębiorstwom gospodarki społecznej w wejściu na rynek pracy lub utrzymaniu się na nim.

44. Uważa, że w uzupełnieniu do zielonej systematyki jako wkładu we wdrażanie Zielonego Ładu Komisja powinna w trybie pilnym przedstawić wniosek w sprawie ustanowienia systematyki społecznej. Systematyka społeczna zapewniłaby potencjalnym inwestorom i przedsiębiorstwom jasne wytyczne co do tego, co można rozumieć jako inwestycje społeczne. Jej brak utrudnia obecnie ewentualne inwestycje prywatne w gospodarkę społeczną.

45. Proponuje zmniejszanie barier uniemożliwiających podmiotom gospodarki społecznej uzyskanie dostępu do funduszy krajowych i unijnych, a także lepsze przystosowywanie podejmowanych działań do sytuacji na szczeblu lokalnym. Na przykład unijne i krajowe programy wsparcia finansowego powinny zostać dostosowane do specyficznych potrzeb i kontekstów terytorialnych, a także powinny być bezpiecznym i przewidywalnym systemem finansowania usług społecznych od szczebla centralnego po władze lokalne. Dobrym przykładem inicjatywy w tym zakresie były fundusze na rzecz innowacji społecznych propagowane w ramach ostatniego budżetu UE, które przyczyniły się do powstania nowych projektów społecznych we wszystkich państwach członkowskich.

46. Z zadowoleniem przyjmuje postępy w realizacji polityki spójności w obszarze gospodarki społecznej, jakie udało się osiągnąć dzięki instrumentowi NextGenerationEU, a także nowe możliwości, jakie stworzył ten instrument. Nadal jednak konieczne jest, aby miasta i regiony miały bezpośredni dostęp do tych funduszy.

47. Zwraca uwagę na konieczność opracowania na poziomie UE i na szczeblu państw członkowskich ram fiskalnych na rzecz gospodarki społecznej które pozwoliłyby rozwiązać problem nieuczciwej konkurencji związany z faktem, że podmioty gospodarki społecznej opierają się głównie na środkach własnych.

48. Zachęca państwa członkowskie do mobilizowania zasobów pochodzących z finansowania unijnego, w tym z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, oraz do ustanowienia – przy wsparciu ze środków InvestEU – funduszu gwarancyjnego na rzecz małych i średnich podmiotów gospodarki społecznej.

49. Zachęca także do prowadzenia polityki podatkowej uwzględniającej funkcje leżące w interesie ogólnym. Na przykład: wdrażanie autentycznych rozwiązań podatkowych służących wsparciu sektora gospodarki społecznej (koncesje, zwolnienia – zarówno na poziomie podatku dochodowego, jak i na poziomie VAT), zwiększanie korzyści finansowych dla podmiotów gospodarki społecznej lub przedsiębiorstw społecznych (zarówno bezpośrednio dla podmiotów gospodarki społecznej, jak i dla osób/przedsiębiorstw korzystających z usług podmiotów gospodarki społecznej lub kupujących od tych podmiotów określone towary). KR apeluje zatem do Komisji o zwrócenie szczególnej uwagi na przepisy podatkowe dla podmiotów gospodarki społecznej w kontekście inicjatywy legislacyjnej „Działalność gospodarcza w Europie: Ramy opodatkowania dochodu” (BEFIT).

50. Podkreśla konieczność pilnego wdrożenia środków podatkowych przynoszących korzyści sektorowi gospodarki społecznej i zapewniających lepsze korzyści podatkowe (zabezpieczenie społeczne, podatek dochodowy od osób fizycznych) w związku z faktem zatrudniania osób zagrożonych znalezieniem się w trudnej sytuacji lub znajdujących się w takiej sytuacji, ze szczególnym wsparciem dla modeli biznesowych pozwalających na zatrudnienie takich osób (specjalne ośrodki zatrudnienia i przedsiębiorstwa integracyjne).

51. Wspiera rezerwację kwot zatrudnienia i zharmonizowanie warunków służących zagwarantowaniu możliwości uzyskania dostępu do rynku pracy przez osoby dorosłe cierpiące na zaburzenia funkcji poznawczych. Obecnie obowiązujące przepisy (zarezerwowana kwota na poziomie 2 %) nie są wystarczające, a wyznaczony poziom w wielu przypadkach nie jest wykorzystywany. Należy prowadzić ukierunkowane kampanie informacyjne na ten temat.

52. Uważa, że należy w szczególności przyjąć lepsze, proste przepisy, aby zapewnić przedsiębiorstwom społecznym możliwość uzyskania dostępu do kredytów.

53. Wzywa do opracowania strategii wspierających społecznie odpowiedzialne zamówienia publiczne oraz do włączenia wymogów społecznych do postępowań o udzielenie zamówienia, by pomóc w rozwoju sektora gospodarki społecznej.

54. Zwraca się o ułatwienie podmiotom gospodarki społecznej dostępu do zamówień publicznych poprzez wykorzystanie możliwości, które zostały już przewidziane w dyrektywie w sprawie europejskich zamówień publicznych. Wnosi także o propagowanie budowania zdolności zarówno w odniesieniu do urzędników służby cywilnej, jak i w odniesieniu do gospodarki społecznej.

55. Zwraca się o doprecyzowanie przepisów dotyczących pomocy państwa dla podmiotów gospodarki społecznej, a także do wyodrębnienia tych podmiotów od innych rodzajów przedsiębiorstw. Ponadto przedsiębiorstwa społeczne powinny być traktowane odmiennie, jeśli chodzi o zgodność pomocy państwa z jednolitym rynkiem w związku ze stosowaniem art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. W tym kontekście ważne byłoby ustanowienie szczególnego systemu pomocy państwa dla podmiotów gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych, które są aktywne w sektorze społecznym, gdy prowadzą działalność w sytuacji występowania niedoskonałości rynku. Na przykład we Francji funkcjonuje fundusz oszczędnościowy, który ulega przekształceniu w inwestycję w gospodarkę społeczną (10 %). Francja wprowadziła również etykietę dla wysoce innowacyjnych, ekologicznych przedsiębiorstw odgrywających funkcję społeczną. Ta etykieta zapewnia inwestorom korzyści podatkowe, ponieważ tego rodzaju przedsiębiorstwa charakteryzują się niższą rentownością.

56. Broni pomysłu, zgodnie z którym europejskie ramy prawne muszą zapewniać uznanym przedsiębiorstwom społecznym dostęp do europejskich rynków zamówień publicznych bez konieczności konkurowania z konwencjonalnymi przedsiębiorstwami, ponieważ przedsiębiorstwa społeczne zaspokajają potrzeby społeczne lub realizują misje publiczne na mocy upoważnienia udzielonego im przez rząd. Zapewnienie takiej możliwości mogłoby okazać się korzystne dla organów publicznych, które ustanawiają ramy prawne gospodarki społecznej obejmujące np. system wydawania pozwoleń i przyznawania finansowania.

Bruksela, dnia 8 lutego 2023 r.

Vasco ALVES CORDEIRO

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Europejska strategia w dziedzinie opieki

(2023/C 157/06)

Sprawozdawca:	Heinrich DORNER (AT/PES), członek rządu kraju związkowego Burgenland
Dokument źródłowy:	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie europejskiej strategii w dziedzinie opieki COM(2022) 440 final

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR),

Priorytety polityki

1. Uznaje potrzebę wysokiej jakości usług opiekuńczych zarówno w zakresie wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem w celu rozwijania umiejętności i kompetencji poznawczych, językowych i fizycznych, prowadzenia zdrowego i aktywnego stylu życia oraz zapobiegania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, jak i w zakresie opieki długoterminowej, aby osoby starsze lub osoby z niepełnosprawnościami mogły zachować autonomię i żyć z godnością. Ponadto można w ten sposób reagować na zmiany demograficzne i na gwałtownie rosnące zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze. Wczesna interwencja, odpowiednia promocja zdrowia i profilaktyka mogą dodatkowo wspierać dłuższe niezależne, zdrowe i aktywne życie oraz opóźniać wystąpienie potrzeb w zakresie opieki.
2. Uważa, że przystępność cenowa i dostępność wysokiej jakości usług opiekuńczych są niezbędne do zaspokojenia stale rosnącego zapotrzebowania na wczesną edukację i opiekę nad dzieckiem, aby umożliwić osobom starszym lub niepełnosprawnym samodzielne życie, a jednocześnie wspierać rodziny i zmniejszyć ciężar opieki spoczywający na bliskich.
3. Wskazuje, że pracownicy opieki nie zawsze są właściwie doceniani, co w niektórych krajach przejawia się niskim wynagrodzeniem, niskim poziomem wykształcenia, ograniczonymi perspektywami rozwoju kariery zawodowej, brakiem możliwości szkoleniowych, brakiem wsparcia psychologicznego i opieki, a niekiedy niepewnością zatrudnienia.
4. Podkreśla, że niewystarczające usługi opieki mają nieproporcjonalnie większy wpływ na kobiety, ponieważ obowiązki w zakresie opieki dodatkowej lub nieformalnej nadal spoczywają głównie na nich, co odbija się na równowadze między ich życiem zawodowym a prywatnym oraz na możliwości podejmowania przez nie pracy zarobkowej. Kobiety stanowią 90 % formalnych pracowników sektora opieki, przy czym nadal zbyt często zajmują stanowiska niskopłatne i niepewne. W UE 92 % kobiet regularnie wykonuje nieodpłatną pracę opiekuńczą, tj. częściej niż jeden dzień w tygodniu, a 81 % wykonuje nieodpłatną pracę opiekuńczą codziennie. W Europie 7,7 mln kobiet nie pracuje zarobkowo ze względu na obowiązki w zakresie opieki ⁽¹⁾.
5. Wskazuje, że podczas kryzysu związanego z COVID-19 systemom opieki w wielu krajach udało się szybko dostosować i nadal świadczyć usługi na dobrym poziomie. Zwraca uwagę, że pandemia Niemniej obnażyła w niektórych miejscach brak odporności systemów opieki, i podkreśla, że ciągłość zatrudnienia i opieki można zapewnić poprzez ustanowienie odpornych struktur pracodawców, co dotyczy w szczególności struktury własności oraz sposobu wykorzystania generowanych zysków.
6. Zwraca uwagę na ogólnoeuropejski niedobór wykwalifikowanych pracowników opieki i dalekosiężne skutki społeczne tego niedoboru – zwłaszcza na obszarach dotkniętych wyludnieniem lub w regionach słabiej rozwiniętych, gdzie opieka nad osobami starszymi i niesamodzielnymi jest mniej dostępna – oraz na ogromny potencjał sektora opieki dla rynku pracy, a w tym kontekście również na fakt, że według prognoz w ciągu najbliższej dekady w sektorze służby zdrowia i pomocy społecznej powstanie osiem milionów miejsc pracy ⁽²⁾.

⁽¹⁾ COM(2022) 440 final.⁽²⁾ COM(2021) 50 final.

Zasady

7. Opowiada się za zasadą 9 Europejskiego filaru praw socjalnych oraz wyrażonego w niej prawa rodziców i osób pełniących obowiązki opiekunów do odpowiednich urlopów, elastycznej organizacji pracy oraz dostępu do usług opiekuńczych.
8. Opowiada się za zasadą 11 Europejskiego filaru praw socjalnych oraz wyrażonego w niej prawa dzieci do dostępu do wczesnej edukacji i opieki, które charakteryzują się dobrą jakością i przystępną ceną.
9. Zobowiązuje się do przestrzegania zasady nr 17 Europejskiego filaru praw socjalnych oraz zapisanego w niej prawa do integracji osób z niepełnosprawnościami i ich prawa do wsparcia dochodu, do środowiska pracy dostosowanego do ich potrzeb oraz do usług umożliwiających im uczestnictwo w rynku pracy i w życiu społecznym.
10. Opowiada się za zasadą 18 Europejskiego filaru praw socjalnych i wyrażonego w niej prawa do przystępnych cenowo i dobrej jakości usług opieki długoterminowej, w szczególności opieki w domu i usług środowiskowych.
11. Opowiada się za Kartą praw podstawowych UE i zapisanym w niej prawem osób w podeszłym wieku do godnego i niezależnego życia oraz do uczestniczenia w życiu społecznym i kulturalnym.
12. Opowiada się za Kartą praw podstawowych UE ⁽³⁾ oraz zapisanym w niej prawem osób z niepełnosprawnościami do korzystania ze środków mających zapewnić im samodzielność, integrację społeczną i zawodową oraz udział w życiu społeczności.
13. Wzywa państwa członkowskie UE, które jeszcze tego nie uczyniły, do ratyfikowania i wdrożenia odpowiednich konwencji MOP, w szczególności konwencji nr 189 dotyczącej godnej pracy dla pracowników domowych, nr 190 dotyczącej eliminacji przemocy i molestowania w świecie pracy oraz nr 149 dotyczącej personelu pielęgniarstwa.
14. Wyraża poparcie dla Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych i zawartego w niej obowiązku promowania szkolenia specjalistów i personelu pracującego z osobami z niepełnosprawnościami w zakresie praw uznanych w konwencji w celu lepszego świadczenia pomocy i usług gwarantowanych przez te prawa.
15. Zobowiązuje się do przestrzegania art. 19 Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz zapisanego w nim prawa do zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami dostępu do różnych usług domowych, mieszkaniowych i innych w celu ułatwienia im życia zgodnie z potrzebami i włączenia społecznego.

Uwagi ogólne

16. Wyraża zadowolenie, że Komisja w swoim komunikacie w sprawie europejskiej strategii w dziedzinie opieki odnosi się również do problemów wskazanych we wcześniejszej opinii Komitetu ⁽⁴⁾ w sprawie opieki oraz częściowo do proponowanych rozwiązań, takich jak stworzenie wydajnego systemu rejestracji na potrzeby kompleksowego gromadzenia i analizowania danych. Pilne staje się uruchomienie systemu interoperacyjności między sektorami (w szczególności między sektorem zdrowia a sektorem społecznym).
17. Podkreśla potrzebę wspólnej strategii, podzielanej przez wszystkie europejskie władze lokalne i regionalne posiadające kompetencje w zakresie zdrowia, opieki i edukacji oraz państwa członkowskie i instytucje UE, co pozwoli zapewnić dostępną opiekę długoterminową, która odpowiadałaby potrzebom zarówno osób korzystających z opieki, jak i opiekunów, oraz zapewnić wysokiej jakości, przystępną cenowo i dostępną opiekę nad dziećmi w całej Unii Europejskiej. Strategię tę należy zatem włączyć również do procesu europejskiego semestru. Zarazem zgodnie z zasadą pomocniczości trzeba wziąć pod uwagę to, że opieka oraz wczesna edukacja i opieka nad dzieckiem są regulowane w różny sposób w różnych państwach członkowskich.
18. Postrzega europejską strategię w dziedzinie opieki jako ważny i pozytywny pierwszy krok w kierunku realizacji Europejskiego filaru praw socjalnych i usprawnienia systemu opieki w Europie, a także jako szansę, by przyczynić się do poprawy opieki długoterminowej i wczesnej edukacji oraz wzmocnienia równouprawnienia płci i sprawiedliwości społecznej w systemach opieki.
19. Uznaje, że usługi społeczne, takie jak wczesna edukacja i opieka nad dzieckiem lub opieka długoterminowa, stanowią część ważnego sektora gospodarki, który zaspokaja potrzeby w zakresie opieki, tworzy miejsca pracy, przyczynia się do redukcji kosztów opieki zdrowotnej, a tym samym przynosi liczne korzyści społeczne.

⁽³⁾ Karta praw podstawowych Unii Europejskiej (Dz.U. C 202 z 7.6.2016, s. 389).

⁽⁴⁾ Opinia KR-u „Plan na przyszłość dotyczący opiekunów i opieki – lokalne i regionalne szanse związane z europejskim wyzwaniem” (Dz.U. C 440 z 29.10.2021, s. 56).

20. Z zadowoleniem przyjmuje propozycje Komisji dotyczące koordynacji i wspólnego działania w kwestiach opieki długoterminowej i opieki nad dziećmi z wykorzystaniem środków wspierających (takich jak prowadzenie wspólnych prac analitycznych, wymiana najlepszych praktyk i wspieranie reform i inwestycji z funduszy UE) na szczeblu europejskim oraz ram politycznych dotyczących reform i inwestycji na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, zgodnie z zasadą pomocniczości. Wzywa również Komisję do ukierunkowania inwestycji publicznych w usługi opieki długoterminowej poprzez wykorzystanie programów i instrumentów finansowych UE. Konieczna jest ponadto komplementarność między funduszami europejskimi z tytułu różnych programów w celu zapewnienia maksymalnego oddziaływania.

21. Uważa, że w uzupełnieniu do zielonej systematyki jako wkładu we wdrażanie Zielonego Ładu Komisja powinna w trybie pilnym przedstawić wniosek w sprawie ustanowienia systematyki społecznej. Systematyka społeczna zapewniłaby potencjalnym inwestorom i przedsiębiorstwom jasne wytyczne co do tego, co można rozumieć jako inwestycje społeczne. Brak systematyki społecznej utrudnia obecnie ewentualne inwestycje prywatne w opiekę zdrowotną i usługi społeczne.

22. Podkreśla, że w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF) 33 % wydatków socjalnych planowanych w 25 krajowych planach odbudowy i zwiększania odporności zatwierdzonych dotychczas przez Komisję i przyjętych przez Radę jest przeznaczonych na zdrowie i opiekę długoterminową (ok. 45 mld EUR), kolejnych 33 % na edukację i opiekę nad dziećmi (45,7 mld EUR), a 14 % na politykę społeczną (19,7 mld EUR).

23. Uważa, że stworzenie przystępnych cenowo, bardziej dostępnych i wysokiej jakości usług opieki jest ważnym krokiem w kierunku uczestnictwa kobiet w rynku pracy, a tym samym równouprawnienia płci. Należy przeanalizować istniejące usługi, określić komplementarność i ograniczyć nakładanie się lub powielanie działań, tak by ukierunkować zasoby i promować wartość dodaną wszechstronności.

24. Podkreśla znaczenie lokalnych i regionalnych MŚP oraz organizacji nienastawionych na zysk jako podmiotów świadczących usługi opiekuńcze. Zwraca w związku z tym uwagę, że lokalne i regionalne rynki usług opiekuńczych powinny umożliwiać MŚP i organizacjom nienastawionym na zysk konkurowanie z większymi usługodawcami na równych warunkach. Instytucje UE, państwa członkowskie i władze lokalne i regionalne powinny działać na rzecz wzmocnienia pozycji wielu usługodawców i wspierania dobrze funkcjonujących lokalnych i regionalnych rynków usług opiekuńczych. W ramach społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych Komitet wzywa władze lokalne i regionalne do rozważenia – jako nabywców publicznych, lokalnych/regionalnych skutków społecznych sposobu produkcji, pozyskiwania i świadczenia usług.

Ustalenia dotyczące wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem

25. Postrzega proponowany przegląd celów barcelońskich jako przydatne narzędzie jeszcze szerszego dostępu do opieki nad dziećmi i podkreśla komplementarność z zaleceniem Rady w sprawie ustanowienia europejskiej gwarancji dla dzieci ^(?). Wspieranie uczestnictwa we wczesnej edukacji i opiece nad dzieckiem leży w najlepszym interesie dziecka, jeżeli chodzi o to, jak potoczy się jego życie, a także pod względem propagowania włączenia społecznego.

26. Postrzega włączenie intensywności czasowej uczestnictwa we wczesnej edukacji i opiece nad dzieckiem do oceny postępów w zapewnianiu wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem w państwach członkowskich jako przydatne uzupełnienie, które umożliwi bardziej precyzyjną ocenę postępów poczynionych przez każde państwo członkowskie.

27. Zdaje sobie sprawę z tego, że w dziedzinie wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem warunki pracy, prestiż, wynagrodzenie oraz ustawiczne szkolenie i kształcenie zawodowe opiekunów mają kluczowe znaczenie dla zapewnienia optymalnej opieki przez wykwalifikowany personel, a tym samym dla osiągnięcia lepszych wyników w zakresie rozwoju wszystkich dzieci.

Ustalenia dotyczące opieki długoterminowej

28. Podkreśla, że atrakcyjność zawodów w sektorze opieki jest nierozdzielnie związana z poprawą warunków pracy, adekwatnością wynagrodzeń, edukacją, szkoleniami oraz możliwościami podnoszenia i zmiany kwalifikacji. W związku z tym z zadowoleniem przyjmuje Europejski Rok Umiejętności 2023.

^(?) Zalecenie Rady (UE) 2021/1004 z dnia 14 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia europejskiej gwarancji dla dzieci (Dz.U. L 223 z 22.6.2021, s. 14).

29. Jest świadom znaczenia silnej reprezentacji pracowników zarówno dla ciągłej poprawy warunków pracy w usługach opiekuńczych, jak i dla prowadzenia dialogu społecznego jako podstawowego elementu europejskiego modelu społecznego. W tym kontekście z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja Europejska zapowiedziała w styczniu 2023 r. nawiązanie nowego sektorowego dialogu społecznego na temat usług społecznych na szczeblu UE, w tym podsektora usług opiekuńczych, w którym zagwarantowana będzie również reprezentacja władz lokalnych i regionalnych jako pracodawców sektora publicznego.

30. Z zadowoleniem przyjmuje zasady jakości określone we wniosku dotyczącym zalecenia Rady w sprawie dostępu do wysokiej jakości i przystępnej cenowo opieki długoterminowej, które to zasady mają zastosowanie do wszystkich świadczących usługi opieki długoterminowej, i podkreśla, że w przyszłości wykładnikiem sektora opieki długoterminowej nie może być osiąganie zysków, lecz regularne inwestowanie w środki poprawy jakości i wysoko wykwalifikowany personel. W tym kontekście popiera apel Parlamentu Europejskiego do Komisji o przedstawienie dyrektywy ramowej w sprawie formalnej i nieformalnej opieki długoterminowej, która ustanowiłaby podstawowe zasady i zapewniłaby oparte na dowodach kryteria dotyczące dostępnej i zintegrowanej wysokiej jakości opieki długoterminowej i usług wsparcia w całej UE ⁽⁶⁾.

31. W związku z apelem skierowanym do państw członkowskich o opracowanie ram jakości dla usług opieki długoterminowej (pkt 6 odpowiedniego zalecenia Rady ⁽⁷⁾) podkreśla, że systemy zapewniające jakość opieki często istnieją już na szczeblu krajowym lub regionalnym i powinny być należycie uwzględniane, również z myślą o przestrzeganiu zasad pomocniczości i proporcjonalności.

32. Postrzega inwestycje w opiekę jako część całościowego podejścia, w myśl którego nie tylko realizuje się cele polityki społecznej i społecznej, lecz również uznaje się inwestycje w opiekę za pozytywne zachęty ekonomiczne.

33. Zwraca uwagę na znaczenie zwrócenia szczególnej uwagi na szkolenie psychologiczne osób świadczących usługi opiekuńcze.

Zalecenia w dziedzinie wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem

34. Zachęca do znormalizowanego gromadzenia danych na szczeblu lokalnym i regionalnym oraz do podtrzymania praktyk wzajemnego uczenia się, tak by stworzyć podstawę dla ukierunkowanego wsparcia dla regionów, zagwarantować porównywalność w całej Europie na szczeblu lokalnym i regionalnym raz zapewnić wsparcie władzom krajowym i regionalnym za pomocą zebranych wskaźników monitorowania jakości opieki nad dziećmi.

35. Zaleca zwiększenie i rozszerzenie wsparcia finansowego na tworzenie, utrzymanie lub modernizację placówek opieki nad dziećmi, tak by uwzględnić różne tempo rozwoju regionów i miast w Unii Europejskiej.

36. Zaleca rozszerzenie oferty zindywidualizowanych usług, takich jak pomoc osobista lub pomoc domowa, dostępnych dla osób najbardziej potrzebujących w celu ułatwienia im niezależnego życia.

37. Uważa, że poprawa warunków pracy i prestiżu personelu zajmującego się wczesną edukacją i opieką nad dziećmi, a także zapewnienie adekwatnego wynagrodzenia stanowią integralną część wdrażania strategii opieki.

38. Podkreśla, że duże znaczenie ma wypełnienie luk między zakończeniem objętego odpowiednim wynagrodzeniem lub zasiłkiem urlopu macierzyńskiego, ojcowskiego lub rodzicielskiego a rozpoczęciem wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem. Zaleca państwom członkowskim, by w tym celu rozważyły wprowadzenie ustawowego prawa do wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem.

Zalecenia w dziedzinie opieki długoterminowej

39. Zachęca do przeanalizowania potrzeby wprowadzenia wiążących instrumentów lub przepisów, a co za tym idzie – zwiększenia finansowania spójności, aby zagwarantować powszechny, równy i skuteczny dostęp do wysokiej jakości usług opieki dla wszystkich potrzebujących w całej Europie, zapewnić godne i zdrowe warunki pracy, wsparcie zawodowe i godziwe wynagrodzenia dla wszystkich opiekunów, chronić wysokiej jakości miejsca pracy oraz zwiększyć atrakcyjność pracy w sektorze opieki, co odzwierciedlałoby społeczną i społeczną wartość ich pracy.

40. Zaleca zwiększenie i rozszerzenie wsparcia finansowego na tworzenie, utrzymanie lub modernizację placówek opieki nad osobami starszymi, tak by uwzględnić różne tempo rozwoju regionów i miast w Unii Europejskiej.

⁽⁶⁾ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 5 lipca 2022 r. „W kierunku wspólnych europejskich działań w dziedzinie opieki” (2021/2253(INI)) (Dz.U. C 47 z 7.2.2023, s. 30), punkt 61.

⁽⁷⁾ Zalecenie Rady z dnia 8 grudnia 2022 r. w sprawie dostępu do przystępnej cenowo i dobrej jakościowo opieki długoterminowej (Dz.U. C 476 z 15.12.2022, s. 1).

41. Zaleca opracowanie kompleksowej strategii dotyczącej przyszłego zapotrzebowania na wykwalifikowanych pracowników w Unii Europejskiej, w szczególności w celu ograniczenia drenażu mózgów w Unii Europejskiej do poziomu akceptowalnego dla zainteresowanych regionów, a także stworzenie jednolitych warunków działalności pracowników opieki i pracowników domowych z państw trzecich.
42. Proponuje określenie w dziedzinie opieki długoterminowej celów i wskaźników podobnych do celów barcelońskich oraz ustanowienie odpowiedniego gromadzenia danych na szczeblu lokalnym i regionalnym, tak by zapewnić podstawę ukierunkowanego wsparcia dla regionów i zagwarantować porównywalność w całej Europie na szczeblu lokalnym i regionalnym.
43. Zachęca do wyznaczenia krajowych koordynatorów lub – stosownie do sytuacji krajowej – innego odpowiedniego mechanizmu koordynacji ds. opieki długoterminowej w charakterze pojedynczego punktu kontaktowego, by wesprzeć wdrażanie środków.
44. Uważa za istotne, by uznać rolę władz lokalnych i regionalnych w odniesieniu do aktywnego starzenia w innych dziedzinach życia, takich jak włączenie społeczne i przynależność do społeczności, dostęp do kultury, edukacji i mieszkalnictwa. W oparciu o partnerstwo na rzecz zdrowego i aktywnego starzenia się ważne jest wzmocnienie regionalnych i lokalnych ekosystemów, które zapewnią wkład wszystkich kluczowych polityk i sektorów.
45. Apeluje o przeprowadzenie ogólnoeuropejskiej kampanii mającej na celu zwiększenie atrakcyjności zawodów związanych z opieką i osiągnięcie równowagi płci w poszczególnych zawodach.

Bruksela, dnia 9 lutego 2023 r.

Vasco ALVES CORDEIRO

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Odpowiedni dochód minimalny zapewniający aktywne włączenie: perspektywa lokalna i regionalna

(2023/C 157/07)

Sprawozdawczyni: Anne KARJALAINEN (FI/PES), radna miasta Kerava

Dokument źródłowy: Wniosek dotyczący zalecenia Rady w sprawie odpowiedniego dochodu minimalnego zapewniającego aktywne włączenie
COM(2022) 490 final

I. ZALECANE POPRAWKI

Poprawka 1

Punkt 5

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Przy zapewnieniu zachęt do (re)integracji na rynku pracy osób do niej zdolnych, wsparcie dochodu powinno powodować stopniowy wzrost dochodu osób niedysponujących wystarczającymi zasobami do poziomu równoważnego jednej z poniższych wartości:	Przy zapewnieniu zachęt do (re)integracji na rynku pracy osób do niej zdolnych, z myślą o sensownym wydzwignięciu ludzi z ubóstwa lub zagrożenia ubóstwem wsparcie dochodu powinno powodować stopniowy wzrost dochodu osób niedysponujących wystarczającymi zasobami do poziomu wyższego od jednej z poniższych wartości:
a) krajowego progu zagrożenia ubóstwem, lub	a) krajowego progu zagrożenia ubóstwem, lub
b) wartości pieniężnej niezbędnych towarów i usług , w tym odpowiedniego żywienia, mieszkania, opieki zdrowotnej i podstawowych usług, zgodnie z krajowymi definicjami, lub	b) wartości pieniężnej niezbędnych towarów, w tym odpowiedniego żywienia, oraz usług wspierających i podstawowych usług, zgodnie z definicjami zawartymi w pkt 2 i uzupełnionymi krajowymi definicjami, lub
c) innych poziomów porównywalnych z poziomami, o których mowa w lit. a) lub b), określonych w prawie krajowym lub zgodnych z przyjętą praktyką krajową.	c) innych poziomów porównywalnych z poziomami, o których mowa w lit. a) lub b), określonych w prawie krajowym lub zgodnych z przyjętą praktyką krajową.

Uzasadnienie

Aby osiągnąć główny cel, wsparcie dochodu powinno zwiększać dochody osób niedysponujących wystarczającymi zasobami do poziomu powyżej granicy ubóstwa, w przeciwnym razie cel ten nie zostanie osiągnięty.

Ponadto krajowe definicje usług „wspierających” i „podstawowych” powinny mieć zastosowanie tylko wtedy, gdy obejmują więcej usług niż zawiera się w definicjach zaproponowanych w zaleceniu.

Poprawka 2

Punkt 6

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Zaleca się, aby państwa członkowskie osiągnęły odpowiedni poziom wsparcia dochodu, określony w pkt 5, najpóźniej do 31 grudnia 2030 r., przy jednoczesnym zapewnieniu stabilności finansów publicznych.	Zaleca się, aby państwa członkowskie osiągnęły odpowiedni poziom wsparcia dochodu, określony w pkt 5, najpóźniej do 31 grudnia 2027 r., przy jednoczesnym zapewnieniu stabilności finansów publicznych.

Uzasadnienie

Harmonogram osiągnięcia przez państwa członkowskie odpowiedniego poziomu wsparcia dochodu powinien być krótszy, aby pozostawić wystarczająco dużo czasu na ocenę wpływu tej polityki na zmniejszenie ubóstwa oraz ew. na dokonanie przeglądu wniosku w celu poprawy jego skuteczności.

Poprawka 3

Punkt 9 lit. a)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
przejrzystych i niedyskryminacyjnych kryteriów kwalifikowalności zapewniających młodym dorosłym skuteczny dostęp do dochodu minimalnego, bez względu na kwestię posiadania stałego adresu i przy zapewnieniu proporcjonalnej długości legalnego pobytu;	przejrzystych i niedyskryminacyjnych kryteriów kwalifikowalności zapewniających młodym dorosłym skuteczny dostęp do dochodu minimalnego, bez względu na kwestię posiadania stałego adresu i przy zapewnieniu długości legalnego pobytu, która nie przekracza 5 lat nieprzerwanego legalnego pobytu wymaganego do uzyskania statusu rezydenta długoterminowego;

Uzasadnienie

Uderzające rozbieżności w wymogach dotyczących minimalnego okresu legalnego pobytu uznaje się za istotną barierę w dostępie cudzoziemców do dochodu minimalnego. W związku z tym kluczowe znaczenie ma racjonalizacja takich wymogów.

Poprawka 4

Punkt 10 lit. d)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
podejmowanie działań w celu zwalczania stygmatyzacji i nieświadomych uprzedzeń związanych z ubóstwem i wykluczeniem społecznym;	podejmowanie działań w celu zwalczania stygmatyzacji i uprzedzeń związanych z ubóstwem i wykluczeniem społecznym;

Uzasadnienie

Uprzedzenia związane z ubóstwem i wykluczeniem społecznym powinny być zwalczane niezależnie od tego, czy są uświadomione czy nie.

Poprawka 5

Punkt 16 lit. e)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
dokonać przeglądu działań podjętych w odpowiedzi na niniejsze zalecenie, w szczególności w zakresie jego wpływu na ograniczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego, wzrost poziomów zatrudnienia i zwiększenie udziału w szkoleniach, oraz przedstawić sprawozdanie Radzie do 2032 r.	dokonywać przeglądu działań podjętych w odpowiedzi na niniejsze zalecenie, w szczególności w zakresie jego wpływu na ograniczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego, wzrost poziomów zatrudnienia i zwiększenie udziału w szkoleniach, oraz przedstawiać sprawozdanie Radzie co cztery lata i przedstawić sprawozdanie końcowe do 2030 r.

Uzasadnienie

Dostosowanie harmonogramu składania przez Komisję sprawozdań Radzie do terminu osiągnięcia głównych celów Szczytu Społecznego w Porto.

II. ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR),

1. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja Europejska dostrzega potrzebę podejmowania dalszych działań w celu zwalczania ubóstwa w całej Unii Europejskiej, co wymaga skupienia się na podstawowych przyczynach ubóstwa oraz przedsięwzięcia skutecznych środków służących zwalczaniu tego zjawiska i zapobieganiu mu. W tym kontekście krajowe systemy wsparcia dochodu i powiązane usługi wsparcia to minimum pozwalające zapewnić ludziom godne życie.
2. Podkreśla, że państwa członkowskie muszą w pełni zobowiązać się do wdrożenia zalecenia Rady, aby osiągnąć wyznaczony na 2030 r. cel polegający na zmniejszeniu liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. W przeszłości ⁽¹⁾ KR podkreślał potrzebę przyjęcia odpowiedniego prawodawstwa gwarantującego dochód minimalny co najmniej powyżej progu ubóstwa.
3. Podkreśla, że zaleceniu powinno towarzyszyć szybkie i pełne wdrożenie dyrektywy w sprawie adekwatnych wynagrodzeń minimalnych. Jednocześnie zwraca uwagę, że chociaż zalecenie jest pierwszym krokiem we właściwym kierunku, uznanie pilnej potrzeby podjęcia działań mających zagwarantować minimalny dochód w całej UE wymaga dalszej refleksji nad najskuteczniejszymi ramami regulacyjnymi służącymi realizacji takich działań na szczeblu europejskim.
4. Podkreśla wyraźne poparcie społeczne dla Europy socjalnej ⁽²⁾ i wspólnych ram dochodu minimalnego, zarysowanych podczas Konferencji w sprawie przyszłości Europy ⁽³⁾.
5. Pomimo podjętych wysiłków ubóstwo i wykluczenie społeczne jeszcze się pogłębiły, a w 2021 r. ponad 90 mln Europejczyków było zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Pilny charakter sytuacji wymaga bardziej rygorystycznego harmonogramu wdrażania zalecenia, w związku z czym KR proponuje przesunięcie terminu na 2027 r. KR wzywa Komisję Europejską do dokładniejszego przyjrzenia się w 2027 r. osiągniętym postępom, a państwa członkowskie powinny co cztery lata składać Radzie sprawozdania z postępów i w 2030 r. sporządzić sprawozdanie końcowe.
6. Jest zaniepokojony tym, że w zaleceniu nie przyjęto podejścia opartego na prawach. Nowoczesne systemy zapewniające dochód minimalny mogą umożliwić ludziom godne życie, zwiększyć ich udział w życiu społecznym i włączenie w nie oraz wspierać integrację na rynku pracy.
7. Zwraca uwagę, że ubóstwo stanowi naruszenie praw człowieka oraz że wykonalne systemy zapewniające dochód minimalny i usługi z nimi związane mają stabilizujący wpływ na całą gospodarkę, ponieważ eliminacja ubóstwa i zmniejszanie nierówności dochodowych jest ważne nie tylko dla zwiększenia sprawiedliwości społecznej, ale również dla wspierania wzrostu gospodarczego. Zmniejszenie nierówności dochodowych wymaga od państw członkowskich podjęcia dobrze ukierunkowanych działań w wielu obszarach polityki.
8. Zwraca uwagę, że kobiety mają do odegrania ważną rolę w przerwaniu cyklu ubóstwa międzypokoleniowego w rodzinach. Podniesienie wskaźnika zatrudnienia kobiet i zmniejszenie luki płacowej przyczyni się również do poprawy świadczeń emerytalnych kobiet i zmniejszy ryzyko ubóstwa na emeryturze. Aby zmniejszyć ubóstwo dzieci, ważne jest zapewnienie dzieciom dostępu do kompleksowych usług, takich jak wczesna edukacja i opieka nad dzieckiem, edukacja podstawowa, posiłki szkolne, a także zajęcia rekreacyjne.
9. Sugeruje, aby krajowe plany działania w zakresie ubóstwa koncentrowały się na rozwoju systemów zapewniających dochód minimalny, w tym środków mających na celu osiągnięcie sprawiedliwego wynagrodzenia i godnej pracy oraz zapewnienie podstawowych usług wysokiej jakości, odpowiedniego wsparcia dochodu i zindywidualizowanych usług społecznych. W związku z tym ważne jest, aby przy opracowywaniu systemów usług społecznych wziąć pod uwagę, że powinny one zapewniać maksymalny zasięg i zachęcać, a także wzmacniać pozycję beneficjentów zdolnych do pracy do (ponownego) wejścia na rynek pracy.
10. Podkreśla, że chociaż na realizację celu dotyczącego zmniejszenia liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym jest czas do 2030 r., pandemia COVID-19, trwająca wojna w Ukrainie, wzrost cen energii i rosnąca inflacja najmocniej uderzyły w gospodarstwa domowe o niskich dochodach, zwiększając ubóstwo i nierówności. Jednocześnie sytuacja ta jest szczególnie niepokojąca dla słabszych grup społecznych, zwłaszcza dla osób z niepełnosprawnościami. W związku z tym potrzebne jest nowe spojrzenie i należy podjąć działania, opierając się na wnioskach wyciągniętych z poprzednich kryzysów i ponownie analizując przydział zasobów finansowych i ludzkich, aby osiągnąć ten główny cel na podstawie regularnych przeglądów liczby osób zagrożonych ubóstwem.

⁽¹⁾ Opinia Komitetu Regionów „Europejska platforma współpracy w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym” (Dz.U. C 166 z 7.6.2011, s. 18).

⁽²⁾ Badanie Eurobarometr nt. kwestii społecznych, marzec 2021 r.

⁽³⁾ Sprawozdanie końcowe, 2022 r.

11. Podkreśla, że transformacja ekologiczna i gospodarka bezemisyjna muszą odzwierciedlać wymiar społeczny i wspierać podnoszenie kwalifikacji osób zagrożonych bezrobociem, bezrobotnych lub biernych zawodowo. Systemy zapewniające dochód minimalny powinny odgrywać kluczową rolę w tworzeniu wsparcia i zachęt do ponownej integracji na rynku pracy. KR z zainteresowaniem odnotowuje również postępy poczynione w odniesieniu do płac minimalnych uznając fakt, że Komisja zmienia paradygmat [...] i uznaje, że adekwatne płace minimalne są podstawowym prawem i warunkiem wstępnym społecznej, sprawiedliwej i zrównoważonej gospodarki rynkowej leżącej u podstaw jednolitego rynku europejskiego⁽⁴⁾.

12. Podkreśla, że zmiana klimatu jeszcze bardziej zwiększy liczbę osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, zwłaszcza tych mieszkających na obszarach, na których gospodarka jest nie zrównoważona i wrażliwa na zmianę klimatu. Systemy zabezpieczenia społecznego stoją w obliczu pilnej potrzeby przystosowania się do zmiany klimatu, gdyż zapotrzebowanie na pomoc wzrasta i nowe kategorie osób potrzebują wsparcia.

13. Wzywa Unię Europejską i państwa członkowskie, by we współpracy z władzami lokalnymi i regionalnymi poszukiwały konkretnych środków pozwalających ograniczyć i wyeliminować bezdomność i ubóstwo energetyczne. Rosnące ceny energii sprawiają, że gospodarstwa domowe znajdujące się w trudnej sytuacji mające coraz większe problemy z opłaceniem kosztów energii.

14. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja Europejska uznaje potrzebę zaangażowania w walkę z ubóstwem wszystkich szczebli sprawowania rządów. Władze lokalne i regionalne mają do odegrania kluczową rolę w skutecznej realizacji zalecenia, zwłaszcza jeśli chodzi o świadczenie wysokiej jakości usług społecznych. Władze te mają najlepsze możliwości aktywnego dotarcia do osób potrzebujących wsparcia i określenia konkretnych potrzeb poszczególnych osób w celu opracowania ukierunkowanych na ludzi ścieżek aktywnej integracji społecznej.

15. Podkreśla potrzebę zaktualizowanych, w pełni rozwiniętych europejskich ram odniesienia dla systemów dochodu minimalnego, opartych na przejrzystym podejściu i porównywalnych danych, które ułatwiłyby wspólne zrozumienie tej koncepcji na szczeblu europejskim i wśród państw członkowskich, lepiej odzwierciedlałyby różne źródła dochodów i konkretne sytuacje, w jakich znajdują się gospodarstwa domowe, oraz pomagałyby ludziom utrzymać się powyżej krajowego progu ubóstwa, w tym poprzez umożliwienie osobom zdolnym do pracy uzyskania płatnego i pewnego zatrudnienia.

16. Zaznacza, że aby dochód minimalny mógł osiągnąć swój cel, jakim jest walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym, musi on nadążać za inflacją, a zwłaszcza za rosnącymi kosztami utrzymania związanymi z zakupami żywności i energii. W związku z tym Komitet w pełni popiera proponowane zalecenie dotyczące corocznego przeglądu na szczeblu państw członkowskich, uznając to za kluczowy warunek skutecznego i efektywnego wdrożenia tego środka.

17. Uważa, że powinna również istnieć możliwość wypłacania minimalnego dochodu jednemu członkowi gospodarstwa domowego, co sprzyja równouprawnieniu płci, uczestnictwu młodych dorosłych i osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i ich włączeniu w nie oraz integracji na rynku pracy.

18. Podkreśla potrzebę wprowadzenia przejrzystych i niedyskryminacyjnych kryteriów kwalifikowalności w państwach członkowskich. Jest zaniepokojony tym, że w zaleceniu nie sprecyzowano, co oznacza działanie „proporcjonalne” czy „stopniowe”. Jednocześnie wzywa do ustanowienia ogólnych ram dla wymogów dotyczących legalnego pobytu.

19. Apeluje, by definicje krajowe uzupełniały, a nie zastępowały definicje usług wspierających i podstawowych podane w zaleceniu, tak aby ten orientacyjny wykaz usług mógł być stosowany w całej UE. Dotyczy to w szczególności usług łączności cyfrowej, które nie mają statusu usługi podstawowej w całej UE.

20. Proponuje, by progi stosowane w ocenie sytuacji majątkowej były ustalane w sposób niewykluczający określonych osób ze wsparcia dochodu minimalnego z powodu tego, że w ocenie przypisuje się zbyt dużą wagę małym aktywom, mieszkaniom wykorzystywanym na własny użytek, podstawowym środkom transportu lub ruchomościom. Dotyczy to w szczególności wnioskodawców doświadczających poważnego kryzysu lub osób starszych.

21. Podkreśla potrzebę wprowadzenia wskaźników ilościowych i jakościowych na szczeblu lokalnym, regionalnym i unijnym w celu monitorowania zasięgu systemów zapewniających dochód minimalny, ze zwróceniem uwagi na lepszą dostępność cyfrową, dostęp do technologii informacyjnych i umiejętności cyfrowe.

⁽⁴⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Adekwatne wynagrodzenia minimalne w Unii Europejskiej (Dz.U. C 175 z 7.5.2021, s. 89).

22. Podkreśla, że systemy zapewniające dochód minimalny muszą obejmować skuteczne, sprawiedliwe i zindywidualizowane elementy ukierunkowane na różne grupy docelowe i wspierające zatrudnienie. Elementy te muszą usuwać przeszkody utrudniające powrót do pracy i utrzymanie zatrudnienia oraz zapewnić opłacalność pracy, a jednocześnie zwiększać włączenie społeczne. W tym kontekście szczególną uwagę należy zwrócić na integrację na rynku pracy młodych ludzi, w tym osób, które nie są już objęte systemem ochrony dzieci. Komitet zwraca ponadto uwagę, że ważne jest wspieranie środków zachęcających do (ponownego) wejścia na rynek pracy grup docelowych, w miarę możliwości na szczeblu lokalnym, w celu zminimalizowania wyzwań związanych ze zmianą miejsca zamieszkania. Państwa członkowskie powinny gromadzić dane na temat barier, takich jak niski poziom wykształcenia, utrudniających osobom otrzymującym wsparcie dochodu minimalnego dostęp do zatrudnienia oraz znaleźć rozwiązania, takie jak tworzenie przejściowych rynków pracy, subsydiowanie wynagrodzeń, podnoszenie i zmiana kwalifikacji oraz uczenie się przez całe życie.

23. Podkreśla znaczenie sprawiedliwej, zgodnej z prawem i skutecznej dystrybucji zasobów. W związku z tym w pełni zgadza się z Komisją Europejską co do potrzeby regularnego przeglądu zachęt i czynników zniechęcających wynikających z systemów podatkowych i systemów świadczeń.

24. Uważa, że właściwe korzystanie z zamówień publicznych może przyczynić się do zatrudniania osób długotrwale bezrobotnych oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubóstwem.

25. Wzywa do wyjaśnienia, który organ jest odpowiedzialny za opracowanie zindywidualizowanych planów w celu uniknięcia powielania działań. Przy wymianie informacji należy również zwrócić szczególną uwagę na ochronę danych.

Bruksela, dnia 9 lutego 2023 r.

Vasco ALVES CORDEIRO

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Unijny akt prawny o odbudowie zasobów przyrodniczych

(2023/C 157/08)

Sprawozdawca:	Roby BIWER (LU/PES), członek rady gminy Bettembourg (Luksemburg)
Dokument źródłowy:	Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie odbudowy zasobów przyrodniczych COM(2022) 304 final

I. ZALECANE POPRAWKI

Poprawka 1

Motyw 25

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Opierając się na dyrektywach 92/43/EWG i 2009/147/WE, a także aby wspierać realizację celów określonych w tych dyrektywach, państwa członkowskie powinny wprowadzić środki odbudowy w celu zapewnienia odbudowy chronionych siedlisk i gatunków, w tym dzikiego ptactwa, na całym obszarze Unii, również na obszarach nienależących do sieci Natura 2000.	Opierając się na dyrektywach 92/43/EWG i 2009/147/WE, a także aby wspierać realizację celów określonych w tych dyrektywach, państwa członkowskie powinny wprowadzić środki odbudowy w celu zapewnienia odbudowy chronionych siedlisk i gatunków, w tym dzikiego ptactwa, na całym obszarze Unii, również na obszarach nienależących do sieci Natura 2000, z uwzględnieniem wymogów gospodarczych, społecznych i kulturowych oraz specyfiki regionalnej i lokalnej.

Uzasadnienie

Kwestią krajową jest rozważenie, które środki są niezbędne do odbudowy zasobów przyrodniczych na danym obszarze. Należy wziąć pod uwagę względy lokalne, społeczne i gospodarcze, nie tracąc jednocześnie z oczu celów dotyczących przyrody.

Poprawka 2

Motyw 39

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Aby osiągnąć cel, jakim jest ciągła, dlugoterminowa i trwała odbudowa różnorodnej biologicznie i odpornej przyrody, państwa członkowskie powinny w pełni wykorzystać możliwości, jakie daje wspólna polityka rybołówstwa. W zakresie wyłącznej kompetencji Unii w odniesieniu do zachowania żywych zasobów morza, państwa członkowskie mogą wprowadzić niedyskryminacyjne środki na rzecz ochrony stad ryb i zarządzania nimi oraz utrzymania lub poprawy stanu ochrony ekosystemów morskich w strefie 12 mil morskich od linii podstawowej. Co więcej, państwa członkowskie, które mają bezpośredni interes w zarządzaniu, mogą skorzystać z możliwości przedstawienia wspólnych rekomendacji dotyczących środków ochronnych niezbędnych do wypełniania zobowiązań wynikających z prawa Unii w dziedzinie ochrony środowiska. Środki takie zostaną przyjęte i ocenione zgodnie z zasadami i procedurami przewidzianymi we wspólnej polityce rybołówstwa.	Aby osiągnąć cel, jakim jest ciągła, zrównoważona i trwała odbudowa różnorodnej biologicznie i odpornej przyrody, państwa członkowskie powinny w pełni wykorzystać możliwości, jakie daje wspólna polityka rybołówstwa. W zakresie wyłącznej kompetencji Unii w odniesieniu do zachowania żywych zasobów morza, państwa członkowskie mogą wprowadzić niedyskryminacyjne środki na rzecz ochrony stad ryb i zarządzania nimi oraz utrzymania lub poprawy stanu ochrony ekosystemów morskich w strefie 12 mil morskich od linii podstawowej. Co więcej, państwa członkowskie, które mają bezpośredni interes w zarządzaniu, mogą skorzystać z możliwości przedstawienia wspólnych rekomendacji dotyczących środków ochronnych niezbędnych do wypełniania zobowiązań wynikających z prawa Unii w dziedzinie ochrony środowiska. Środki takie zostaną przyjęte i ocenione zgodnie z zasadami i procedurami przewidzianymi we wspólnej polityce rybołówstwa.

Uzasadnienie

Określenie „długoterminowa” wydaje się sugerować, że odbudowa będzie realizowana przez długi czas. Zatem preferowane jest użycie słowa „zrównoważona”, którego znaczenie jest jednoznaczne.

Poprawka 3

Motyw 44

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
	a) <i>Należy uwzględnić zielone przestrzenie miejskie wytyczone w istniejących gminnych planach zagospodarowania przestrzennego lub innych lokalnych narzędziach określania przeznaczenia gruntów, w szczególności te, które są użyteczne dla zapewnienia łączności ekologicznej w obrębie sieci biotopów, np. zielone przestrzenie miejskie, które umożliwiają wymianę między fauną i florą.</i>

Uzasadnienie

Należy w pełni uwzględnić istniejące plany zagospodarowania przestrzennego władz lokalnych, ponieważ wiele miast ujmuje już środki kompensacyjne bądź uzupełniające w tych planach lub innych lokalnych narzędziach określania przeznaczenia gruntów.

Poprawka 4

Motyw 68

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Aby zapewnić skuteczne wdrożenie niniejszego rozporządzenia, Komisja powinna oferować państwom członkowskim na ich wniosek wsparcie za pośrednictwem Instrumentu Wsparcia Technicznego, który zapewnia dostosowane do potrzeb wsparcie techniczne przy opracowywaniu <i>i</i> wdrażaniu reform. Wsparcie techniczne obejmuje przykładowo wzmocnienie zdolności administracyjnych, harmonizację ram legislacyjnych oraz wymianę odpowiednich najlepszych praktyk.	Aby zapewnić skuteczne wdrożenie niniejszego rozporządzenia, Komisja powinna oferować państwom członkowskim, instytucjom wdrażającym i zarządzającym oraz władzom lokalnym i regionalnym wsparcie za pośrednictwem Instrumentu Wsparcia Technicznego, który zapewnia dostosowane do potrzeb wsparcie techniczne przy opracowywaniu, wdrażaniu, ocenianiu i dostosowywaniu reform. Wsparcie techniczne obejmuje budowanie zdolności w zakresie (międzysektorowych) mechanizmów angażowania decydentów i zainteresowanych stron oraz w zakresie instrumentów wielopoziomowego sprawowania rządów i w zakresie przyciągania i usprawniania inwestycji sektora publicznego i prywatnego, dostosowane do potrzeb doradztwo w zakresie technicznej, prawnej i finansowej wiedzy fachowej niezbędnej do projektowania, realizacji i monitorowania środków odbudowy, wytyczne dotyczące wzmocnienia zdolności administracyjnych, harmonizacji ram legislacyjnych oraz wymiany odpowiednich najlepszych praktyk. Instrument Wsparcia Technicznego powinien uwzględniać istniejące lokalne, regionalne i krajowe platformy i usługi w zakresie wiedzy, które są już wykorzystywane przez różne zainteresowane strony, oraz być z tymi platformami i usługami dobrze zintegrowany.

Uzasadnienie

System wsparcia technicznego musi być skierowany do instytucji zarządzających oraz władz lokalnych i regionalnych, które wdrażają akt prawny. Brak fachowej wiedzy technicznej, a także doświadczenia w zakresie instrumentów finansowych (sektora prywatnego) to jedne z głównych wyzwań związanych z opracowywaniem, wdrażaniem i monitorowaniem środków odbudowy. Warunkiem wstępnym odbudowy ekosystemów na dużą skalę jest skuteczne zaangażowanie decydentów i partnerstw obejmujących także podmioty, których zwykle się nie angażuje. Urzędnikom opracowującym krajowe plany odbudowy często jednak brakuje doświadczenia i zasobów umożliwiających zaangażowanie zainteresowanych stron innych niż zwyczajowe podmioty publiczne, na przykład prywatnych właścicieli gruntów. W związku z tym istnieje pilna potrzeba uzupełnienia tych luk skutecznym systemem wsparcia technicznego.

Poprawka 5

Artykuł 1

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
1. Niniejsze rozporządzenie ustanawia przepisy, które mają się przyczynić do: a) ciągłej, długoterminowej i trwałej odbudowy różnorodnej biologicznie i odpornej przyrody na obszarach lądowych i morskich Unii poprzez odbudowę ekosystemów; b) osiągnięcia celów nadrzędnych Unii dotyczących łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej; c) wypełniania międzynarodowych zobowiązań Unii.	1. Niniejsze rozporządzenie ustanawia przepisy, które mają się przyczynić do: a) ciągłej, zrównoważonej i trwałej odbudowy różnorodnej biologicznie i odpornej rodzimej przyrody na obszarach lądowych i morskich Unii poprzez odbudowę europejskich ekosystemów; b) osiągnięcia celów nadrzędnych Unii dotyczących łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej; c) wypełniania międzynarodowych zobowiązań Unii, tzn. odbudowy mającej na celu przywrócenie utraconej równowagi ekologicznej.

Uzasadnienie

Określenie „długoterminowa” wydaje się sugerować, że odbudowa będzie realizowana przez długi czas. Zatem preferowane jest użycie słowa „zrównoważona”, którego znaczenie jest jednoznaczne.

Trzeba zaznaczyć, że stałe wprowadzanie nierodzimych gatunków roślin i zwierząt prowadzi do degradacji rodzimych ekosystemów w wyniku przemieszczania się, konkurencji i wyginięcia gatunków rodzimych.

Poprawka 6

Artykuł 1

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
2. Niniejsze rozporządzenie ustanawia ramy, w których państwa członkowskie niezwłocznie wprowadzają skuteczne obszarowe środki odbudowy, które do 2030 r. obejmą łącznie co najmniej 20 % obszarów morskich i lądowych Unii, a do 2050 r. – wszystkie ekosystemy wymagające odbudowy.	2. Niniejsze rozporządzenie ustanawia ramy, w których państwa członkowskie niezwłocznie wprowadzają skuteczne obszarowe środki odbudowy, które do 2030 r. obejmą łącznie co najmniej 20 % obszarów lądowych Unii i co najmniej 20 % obszarów morskich Unii, a do 2050 r. – wszystkie ekosystemy wymagające odbudowy, dążąc do dostosowania się do globalnych ram różnorodności biologicznej na okres po 2020 roku.

Uzasadnienie

Nadrzędny cel w dziedzinie odbudowy trzeba rozumieć jako obejmujący osobno obszary lądowe i morskie UE, a nie ich połączenie (tzn. co najmniej 20 % obszarów lądowych UE i 20 % obszarów morskich UE do 2030 r.).

Poprawka 7

Artykuł 3

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
13) „zielone przestrzenie miejskie” oznaczają wszystkie zielone obszary miejskie; lasy liściaste; lasy iglaste; lasy mieszane; naturalne obszary trawiaste; wrzosowiska; tereny przejściowe porośnięte krzewami i pojedynczymi drzewami oraz obszary słabo porośnięte roślinnością występujące na terenie miast lub małych miast i przedmieść, obliczone na podstawie danych dostarczonych przez usługę programu Copernicus w zakresie monitorowania obszarów lądowych, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/696;	13) a) „obszary miejskie” oznaczają powierzchnię lądową jednostek terytorialnych sklasyfikowanych jako ośrodki miejskie i klastry miejskie na podstawie typologii opartej na siatce, ustanowionej zgodnie z art. 4b ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1059/2003; b) „zielone przestrzenie miejskie” oznaczają wszystkie zielone obszary miejskie; lasy liściaste; lasy iglaste; lasy mieszane; naturalne obszary trawiaste; wrzosowiska; tereny przejściowe porośnięte krzewami i pojedynczymi drzewami oraz obszary słabo porośnięte roślinnością; przestrzenie zielone zintegrowane z konstrukcjami budowlanymi – występujące w ośrodkach miejskich i klastrach miejskich oraz ich pobliżu, obliczone na podstawie danych dostarczonych przez usługę programu Copernicus w zakresie monitorowania obszarów lądowych, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/696. Zielone przestrzenie miejskie obejmują wszystkie zielone obszary miejskie, które mają potencjał wspierania różnorodności biologicznej i świadczenia usług ekosystemowych oraz uwzględniania kwestii łączności ekologicznej i różnorodności ekologicznej, jednocześnie zaś projektowanie i utrzymywanie tych wszystkich zielonych obszarów miejskich oraz zarządzanie nimi pozwala uniknąć wszelkich praktyk szkodliwych dla różnorodności biologicznej zgodnie z przepisami unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030. Celem jest opracowanie przyrządów pomiarowych do bardziej szczegółowego określenia poszczególnych obszarów zielonych, w tym np. zielonych dachów, zielonych ścian i pojedynczych drzew. Wymienione elementy definicji zielonych przestrzeni miejskich należy zatem interpretować zgodnie z odpowiednimi sposobami użytkowania gruntów (głównie 14100, 3100 i 32000) ujętymi w atlasie miejskim programu Copernicus.

Uzasadnienie

Zielone przestrzenie miejskie zapewniają usługi ekosystemowe i są korzystne dla różnorodności biologicznej. Zdolność takich obszarów do wspierania różnorodności biologicznej jest jednak ściśle związana z ich jakością, konfiguracją, strukturą i zasięgiem. Akt prawny nie zawiera szczegółowych przepisów dotyczących jakości i struktury zielonych przestrzeni miejskich lub zarządzania nimi. Uregulowanie „zielonych przestrzeni miejskich” w proponowanym rozporządzeniu jest również konieczne, aby wykluczyć niewłaściwe wdrażanie i transpozycję aktu w terenie.

Poprawka 8

Artykuł 3

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
14) „zwarcie drzewostanu na obszarach miejskich” oznacza całkowitą powierzchnię zadrzewienia na terenie miast, małych miast i przedmieść, obliczoną na podstawie danych dostarczonych przez usługę programu Copernicus w zakresie monitorowania obszarów lądowych, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/696.	14) „zwarcie drzewostanu na obszarach miejskich” oznacza całkowitą powierzchnię zadrzewienia na terenie miast, małych miast i przedmieść, obliczoną na podstawie danych dostarczonych przez usługę programu Copernicus w zakresie monitorowania obszarów lądowych, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/696. W państwie członkowskim lub regionie można również wykorzystywać podstawowe dane dotyczące zielonej przestrzeni, które są bardziej szczegółowe niż zbiór danych programu Copernicus. Gatunki drzew, które mają służyć zwiększeniu drzewostanu, należy wybierać według uznania odpowiednich władz miejskich zgodnie z następującymi kryteriami: potencjał wspierania różnorodności biologicznej; preferowanie gatunków rodzimych, odpornych na zmianę klimatu raczej niż gatunków nierodzimych; zakazanie inwazyjnych gatunków obcych; preferowanie różnorodności gatunków drzew i unikanie monokultury tam, gdzie to możliwe. Przy wyborze kryteriów dotyczących wysokiej jakości zwarcia drzewostanu na obszarach miejskich należy wziąć pod uwagę potencjalne usługi ekosystemowe, które tego rodzaju pokrywę oraz ich otoczenie mogłyby oferować, w tym absorpcję przyboru wody związanego z burzami, ograniczanie niekorzystnych ekstremalnych zjawisk pogodowych oraz ich skutków, jak również ułatwianie migracji ptaków i innych gatunków.

Uzasadnienie

Akt prawny powinien zawierać wskazówki dotyczące cech gatunków drzew i ich różnorodności, które są ważne dla świadczenia usług ekosystemowych i zwiększania różnorodności biologicznej.

Poprawka 9

Artykuł 4

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
3. Państwa członkowskie wprowadzają środki odbudowy lądowych, przybrzeżnych i słodkowodnych siedlisk gatunków wymienionych w załącznikach II, IV i V do dyrektywy 92/43/EWG, a także lądowych, przybrzeżnych i słodkowodnych siedlisk dzikiego ptactwa objętych zakresem dyrektywy 2009/147/WE, konieczne do poprawy jakości i wielkości tych siedlisk, między innymi przez ich przywrócenie, a także do poprawy łączności aż do osiągnięcia wystarczającej jakości i wielkości tych siedlisk. [...]	3. Państwa członkowskie wprowadzają środki odbudowy lądowych, przybrzeżnych i słodkowodnych siedlisk gatunków wymienionych w załącznikach II, IV i V do dyrektywy 92/43/EWG, a także lądowych, przybrzeżnych i słodkowodnych siedlisk dzikiego ptactwa objętych zakresem dyrektywy 2009/147/WE, konieczne do poprawy jakości i wielkości tych siedlisk, między innymi przez ich przywrócenie, a także do poprawy łączności za pomocą korytarzy ekologicznych aż do osiągnięcia wystarczającej jakości i wielkości tych siedlisk. [...]

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
5. W odniesieniu do środków odbudowy, o których mowa w ust. 1 i 2, uwzględnia się potrzebę poprawy łączności pomiędzy typami siedlisk wymienionymi w załączniku I oraz wymogi ekologiczne gatunków, o których mowa w ust. 3, występujących w tych typach siedlisk.	5. W odniesieniu do środków odbudowy, o których mowa w ust. 1 i 2, uwzględnia się potrzebę poprawy łączności za pomocą korytarzy ekologicznych pomiędzy typami siedlisk wymienionymi w załączniku I oraz wymogi ekologiczne gatunków, o których mowa w ust. 3, występujących w tych typach siedlisk.

Uzasadnienie

Należy wspomnieć, że łączność powinna mieć na celu stworzenie lub ponowne połączenie korytarzy ekologicznych.

Poprawka 10

Artykuł 4

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
4. Obszary najbardziej odpowiednie do objęcia środkami odbudowy zgodnie z ust. 1, 2 i 3 niniejszego artykułu, określa się w oparciu o najlepszą dostępną wiedzę i najnowsze dowody naukowe dotyczące stanu typów siedlisk wymienionych w załączniku I, oceniane według struktury i funkcji niezbędnych do ich długoterminowego utrzymania, w tym typowych dla nich gatunków, o których mowa w art. 1 lit. e) dyrektywy 92/43/EWG, oraz jakości i wielkości siedlisk gatunków, o których mowa w ust. 3 niniejszego artykułu. Jeżeli stan obszarów obejmujących typy siedlisk wymienione w załączniku I jest nieznany, uważa się, że nie jest on dobry.	4. Obszary najbardziej odpowiednie do objęcia środkami odbudowy zgodnie z ust. 1, 2 i 3 niniejszego artykułu, określa się w oparciu o najlepszą dostępną wiedzę i najnowsze dowody naukowe dotyczące stanu typów siedlisk wymienionych w załączniku I, oceniane według struktury i funkcji niezbędnych do ich długoterminowego utrzymania, w tym typowych dla nich gatunków, o których mowa w art. 1 lit. e) dyrektywy 92/43/EWG, oraz jakości i wielkości siedlisk gatunków, o których mowa w ust. 3. W przypadku obszarów, na których stan typów siedlisk wymienionych w załączniku I jest nieznany, jak najszybciej, lecz nie później niż dwa lata po wejściu w życie rozporządzenia dostarcza się wymagane dowody naukowe mającej zastosowanie skali przestrzennej w celu określenia odpowiednich środków i obszarów odbudowy. Krajowe plany odbudowy muszą zawierać konkretny plan działania i harmonogram oraz wskazywać wymagane zasoby przeznaczone na te środki.

Uzasadnienie

W przypadku kilku typów siedlisk istniejące bazy danych nie zawierają jasno sprecyzowanych przestrzennie, lokalnych informacji dotyczących stanu skupisk, poziomów odniesienia lub elementów powodujących degradację siedlisk, w związku z czym nie są solidną podstawą naukową do ustalania hierarchii ważności obszarów lub działań na rzecz odbudowy. Wymagane dowody naukowe należy przedstawić jak najszybciej, aby można było rychło rozpocząć przygotowywanie planów i ich wdrażanie.

Poprawka 11

Artykuł 4

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
8. Poza obszarami Natura 2000 niewypełnienie obowiązków określonych w ust. 6 i 7 jest uzasadnione, jeżeli zostało spowodowane przez:	8. Poza obszarami Natura 2000 niewypełnienie obowiązków określonych w ust. 6 i 7 może być uzasadnione tylko w przypadku, gdy państwa członkowskie przedstawia przekonujące dowody, że zostało to spowodowane przez:

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
a) siłę wyższą; b) nieuniknione przekształcenia siedlisk spowodowane bezpośrednio przez zmianę klimatu; lub c) przedsięwzięcie realizowane w nadrzędnym interesie publicznym, w przypadku którego nie są dostępne żadne mniej szkodliwe rozwiązania alternatywne, co ustala się indywidualnie dla każdego przypadku.	a) siłę wyższą; b) nieuniknione przekształcenia siedlisk spowodowane bezpośrednio przez zmianę klimatu; lub c) bieżące bądź przyszłe przedsięwzięcie realizowane w nadrzędnym interesie publicznym, w przypadku którego nie są dostępne żadne mniej szkodliwe rozwiązania alternatywne, co ustala się indywidualnie dla każdego przypadku – pod warunkiem że dane państwo członkowskie przyjęło odpowiednie środki kompensujące, i z uwzględnieniem środowiskowych wyzwań krajowych oraz wyzwań dotyczących konkretnego obszaru.

Uzasadnienie

Zakaz obniżania poziomu ochrony nie może być stosowany kosztem bieżących projektów, które pomagają wypełniać inne zadania w zakresie transformacji, takie jak transformacja energetyczna, cyfryzacja i zrównoważenie infrastruktury. Tekst jest zgodny z brzmieniem art. 6 ust. 4 dyrektywy siedliskowej 92/43/EWG⁽¹⁾.

Poprawka 12

Artykuł 5

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
4. Obszary najbardziej odpowiednie do objęcia środkami odbudowy zgodnie z ust. 1, 2 i 3 niniejszego artykułu, określa się w oparciu o najlepszą dostępną wiedzę i najnowsze dowody naukowe dotyczące stanu typów siedlisk wymienionych w załączniku I, oceniane według struktury i funkcji, niezbędne do ich długoterminowego utrzymania, w tym typowych dla nich gatunków, o których mowa w art. 1 lit. e) dyrektywy 92/43/EWG, oraz jakości i wielkości siedlisk gatunków, o których mowa w ust. 3. Jeżeli stan obszarów obejmujących typy siedlisk wymienione w załączniku I jest nieznany, uważa się, że nie jest on dobry.	4. Obszary najbardziej odpowiednie do objęcia środkami odbudowy zgodnie z ust. 1, 2 i 3 niniejszego artykułu, określa się w oparciu o najlepszą dostępną wiedzę i najnowsze dowody naukowe dotyczące stanu typów siedlisk wymienionych w załączniku I, oceniane według struktury i funkcji, niezbędne do ich długoterminowego utrzymania, w tym typowych dla nich gatunków, o których mowa w art. 1 lit. e) dyrektywy 92/43/EWG, oraz jakości i wielkości siedlisk gatunków, o których mowa w ust. 3. W przypadku obszarów, na których stan typów siedlisk wymienionych w załączniku I jest nieznany, jak najszybciej, lecz nie później niż dwa lata po wejściu w życie rozporządzenia dostarcza się wymagane dowody naukowe dotyczące mającej zastosowanie skali przestrzennej w celu określenia odpowiednich środków i obszarów odbudowy. Krajowe plany odbudowy muszą zawierać konkretny plan działania i harmonogram oraz wskazywać wymagane zasoby przeznaczone na te środki.

Uzasadnienie

W przypadku kilku typów siedlisk istniejące bazy danych nie zawierają jednoznacznych przestrzennie, lokalnych informacji dotyczących stanu skupisk, poziomów odniesienia lub elementów powodujących degradację siedlisk, w związku z czym nie są solidną podstawą naukową do ustalania hierarchii ważności obszarów lub działań na rzecz odbudowy. Wymagane dowody naukowe należy przedstawić jak najszybciej, aby można było rychło rozpocząć przygotowywanie planów i ich wdrażanie.

⁽¹⁾ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. L 206 z 22.7.1992, s. 7).

Poprawka 13

Artykuł 5

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
8. Poza obszarami Natura 2000 niewypełnienie obowiązków określonych w ust. 6 i 7 jest uzasadnione, jeżeli zostało spowodowane przez:	8. Poza obszarami Natura 2000 niewypełnienie obowiązków określonych w ust. 6 i 7 może być uzasadnione tylko w przypadku, gdy państwa członkowskie przedstawią przekonujące dowody, że zostało to spowodowane przez:
a) siłę wyższą;	a) siłę wyższą;
b) nieuniknione przekształcenia siedlisk spowodowane bezpośrednio przez zmianę klimatu; lub	b) nieuniknione przekształcenia siedlisk spowodowane bezpośrednio przez zmianę klimatu; lub
c) przedsięwzięcie realizowane w nadrzędnym interesie publicznym, w przypadku którego nie są dostępne żadne mniej szkodliwe rozwiązania alternatywne, co ustala się indywidualnie dla każdego przypadku.	c) bieżące bądź przyszłe przedsięwzięcie realizowane w nadrzędnym interesie publicznym, w przypadku którego nie są dostępne żadne mniej szkodliwe rozwiązania alternatywne, co ustala się indywidualnie dla każdego przypadku – pod warunkiem że dane państwo członkowskie przyjęło odpowiednie środki kompensujące, i z uwzględnieniem środowiskowych wyzwań krajowych oraz wyzwań dotyczących konkretnego obszaru.

Uzasadnienie

Zakaz obniżania poziomu ochrony nie może być stosowany kosztem bieżących projektów, które pomagają wypełniać inne zadania w zakresie transformacji, takie jak transformacja energetyczna, cyfryzacja i zrównoważenie infrastruktury. Tekst jest zgodny z brzmieniem art. 6 ust. 5 dyrektywy siedliskowej 92/43/EWG.

Poprawka 14

Artykuł 6

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
1. Państwa członkowskie zapewniają, aby we wszystkich miastach oraz w małych miastach i na przedmieściach do 2030 r. nie doszło do utraty netto zielonych przestrzeni miejskich oraz zwarcia drzewostanu na obszarach miejskich w porównaniu z 2021 r.	1. Państwa członkowskie zapewniają, aby w miastach oraz w małych miastach i na przedmieściach do 2030 r. nie doszło do utraty netto zielonych przestrzeni miejskich, w tym zwarcia drzewostanu na obszarach miejskich, w miejskich przestrzeniach zielonych określonych zgodnie z art. 3 w porównaniu z 2024 r. Aby osiągnąć ten cel, państwa członkowskie ściśle współpracują z władzami lokalnymi i regionalnymi, a także z instytucjami zarządzającymi.
2. Państwa członkowskie zapewniają zwiększenie do 2040 r. całkowitej krajowej powierzchni zielonych przestrzeni miejskich w miastach oraz w małych miastach i na przedmieściach o co najmniej 3 % całkowitej powierzchni miast, małych miast i przedmieść w 2021 r., a do 2050 r. – o co najmniej 5 %.	2. Działania zmierzające do osiągnięcia lepszej jakości ekologicznej siedlisk i łączności ekologicznej należy inicjować, mając na uwadze komplementarność tych działań z lokalnymi planami zagospodarowania przestrzennego i miejskim planowaniem przestrzennym.
	3. Państwa członkowskie zapewniają ilościowe i jakościowe zwiększenie do 2040 r. całkowitej krajowej powierzchni zielonych przestrzeni miejskich w rozumieniu artykułu 3 w miastach, małych miastach i na przedmieściach o co najmniej 3 % całkowitej powierzchni miast, małych miast i przedmieść w 2024 r., a do 2050 r. – o co najmniej 5 %. Te cele określa się odnośnie do całkowitej przestrzeni miejskiej zajmowanej przez lokalne jednostki administracyjne w danym państwie członkowskim – a nie do zielonych przestrzeni miejskich istniejących w roku referencyjnym 2024 – aby zapewnić sprawiedliwe podejście do odbudowy we wszystkich miastach, małych miastach i przedmieściach, przy jednoczesnym uwzględnieniu uwarunkowań krajowych. Pomimo struktur administracyjnych lokalnych jednostek administracyjnych obszary miejskie należy traktować jako jednostki funkcjonalne.

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Ponadto państwa członkowskie zapewniają: a) co najmniej 10 % zwarcia drzewostanu na obszarach miejskich we wszystkich miastach, małych miastach i na przedmieściach do 2050 r. oraz b) przyrost netto zielonych przestrzeni miejskich, które będą zintegrowane z istniejącymi i nowymi budynkami oraz rozwojem infrastruktury, również dzięki renowacjom i remontom, we wszystkich miastach, małych miastach i na przedmieściach.	Ponadto państwa członkowskie zapewniają: a) co najmniej 15 % zwarcia drzewostanu na obszarach miejskich we wszystkich miastach, małych miastach i na przedmieściach do 2050 r.; b) przyrost netto zielonych przestrzeni miejskich, które będą zintegrowane z istniejącymi i nowymi budynkami oraz rozwojem infrastruktury, również dzięki renowacjom i remontom, we wszystkich miastach, małych miastach i na przedmieściach; c) kontrolę inwazyjnych gatunków obcych w zielonych przestrzeniach miejskich, przy jednoczesnym sprzyjaniu bioróżnorodności i dużej liczbie insektów, gdyż poprawia to dobre funkcjonowanie ekosystemów na tych obszarach.

Uzasadnienie

Cel został sformułowany w sposób, który prowadzi do nieporozumień. Kilka podmiotów odczytało to jako wzrost całkowitej krajowej powierzchni zielonych przestrzeni miejskich o 3 % i 5 %, podczas gdy w ocenie skutków wyraźnie stwierdzono, że odnosi się to do całkowitej powierzchni lokalnych jednostek administracyjnych w danym państwie.

Poprawka 15

Artykuł 7

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
1. Państwa członkowskie sporządzają wykaz barier dla łączności podłużnej i poprzecznej wód powierzchniowych oraz identyfikują te bariery, które należy usunąć, aby przyczynić się do osiągnięcia celów w zakresie odbudowy określonych w art. 4 niniejszego rozporządzenia oraz celu, jakim jest przywrócenie co najmniej 25 000 km rzek w Unii do stanu swobodnego przepływu do 2030 r., nie naruszając przepisów dyrektywy 2000/60/WE, w szczególności jej art. 4 ust. 3, 5 i 7, a także rozporządzenia (UE) nr 1315/2013, w szczególności jego art. 15.	1. Państwa członkowskie sporządzają wykaz barier dla łączności podłużnej i poprzecznej wód powierzchniowych oraz identyfikują te bariery, które należy usunąć, aby przyczynić się do osiągnięcia celów w zakresie odbudowy określonych w art. 4 niniejszego rozporządzenia oraz celu, jakim jest przywrócenie 15 % długości rzek (178 000 km w całej UE) w Unii do stanu swobodnego przepływu do 2030 r., ulepszając bioróżnorodność poprzez usunięcie barier i odbudowę powiązanych równin zalewowych, a jednocześnie biorąc pod uwagę zapotrzebowanie na energię ze źródeł odnawialnych. Wykaz obejmie również podziemne warstwy wodonośne, których poziom piezometryczny musi zostać utrzymany ze względu na to, że zasilają one podłużne i poprzeczne ciekły wód powierzchniowych, a także tereny podmokłe i źródła.

Uzasadnienie

Wniosek powinien zawierać określone ilościowo i czasowo cele, aby usunąć bariery i rzeczywiście przywrócić łączność rzek. Państwa członkowskie powinny być zobowiązane do przywrócenia 15 % długości rzek do stanu swobodnego przepływu do 2030 r. poprzez usunięcie barier i odbudowę powiązanych równin zalewowych.

Poprawka 16

Artykuł 7

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
2. Państwa członkowskie usuwają bariery dla łączności podłużnej i poprzecznej wód powierzchniowych zidentyfikowane na podstawie ust. 1 niniejszego artykułu, zgodnie z planem ich usunięcia, o którym mowa w art. 12 ust. 2 lit. f). Usuwając bariery, państwa członkowskie zajmują się przede wszystkim przestarzałymi barierami, które nie są już potrzebne do wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, żeglugi śródlądowej, zaopatrzenia w wodę lub innych zastosowań.	2. Państwa członkowskie usuwają bariery dla łączności podłużnej i poprzecznej wód powierzchniowych zidentyfikowane na podstawie ust. 1 niniejszego artykułu, zgodnie z planem ich usunięcia, o którym mowa w art. 12 ust. 2 lit. f). Usuwając bariery, państwa członkowskie zajmują się przede wszystkim (i) barierami, których usunięcie przynosi korzyści ekologiczne, i (ii) przestarzałymi barierami , które nie są już potrzebne do wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, żeglugi śródlądowej, zaopatrzenia w wodę lub innych zastosowań. Nie uznaje się za przestarzałe barier, które stanowią część dziedzictwa historycznego i kulturowego, których konserwacja nie wiąże się z niemożliwością do pokonania barierami i które przyczyniły się do stworzenia unikalnych krajobrazów i różnorodności biologicznej lub pomagają zasilać warstwy wodonośne poprzez zmniejszenie prędkości przepływu wody.

Uzasadnienie

Oprócz propozycji, by państwa członkowskie zajęły się głównie usunięciem przestarzałych barier, kolejnym ważnym kryterium służącym do rozpoznania barier, które należy usunąć, powinny być powiązane korzyści ekologiczne wynikające z ich usunięcia.

Poprawka 17

Artykuł 9

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
1. Państwa członkowskie wprowadzają środki odbudowy konieczne do zwiększenia różnorodności biologicznej w ekosystemach rolniczych, oprócz środków odbudowy, którymi obszary te objęte są na mocy art. 4 ust. 1, 2 i 3.	1. Państwa członkowskie wprowadzają środki odbudowy konieczne do zwiększenia różnorodności biologicznej w ekosystemach rolniczych – w tym w celu osiągnięcia równowagi między fitofagami, pasożytoidami i drapieżnikami, aby ułatwić produkcję wolną od środków ochrony roślin – oprócz środków odbudowy, którymi obszary te objęte są na mocy art. 4 ust. 1, 2 i 3.

Uzasadnienie

Ekosystemy rolne i wydajność produkcji żywności w Europie są zagrożone z powodu rozprzestrzeniania się nowych agrofagów na naszym terytorium, które powodują straty w uprawach, wymagają masowego stosowania pestycydów i wpływają na różnorodność biologiczną ekosystemów europejskich.

Poprawka 18

Artykuł 9

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
4. Państwa członkowskie wprowadzają środki odbudowy gleb organicznych użytkowanych rolniczo, które są osuszonymi torfowiskami. Środki te muszą być wprowadzone w odniesieniu do co najmniej:	4. Państwa członkowskie wprowadzają środki odbudowy gleb organicznych użytkowanych rolniczo, które są osuszonymi torfowiskami. Środki te muszą być wprowadzone w odniesieniu do co najmniej:

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
a) 30 % takich obszarów do 2030 r., z czego co najmniej jedna czwarta musi zostać ponownie nawodniona;	a) 30 % takich obszarów do 2030 r., z czego co najmniej połowa musi zostać ponownie nawodniona;
b) 50 % takich obszarów do 2040 r., z czego co najmniej połowa musi zostać ponownie nawodniona;	b) 50 % takich obszarów do 2040 r., z czego co najmniej dwie trzecie muszą zostać ponownie nawodniona;
c) 70 % takich obszarów do 2050 r., z czego co najmniej połowa musi zostać ponownie nawodniona.	c) 70 % takich obszarów do 2050 r., z czego co najmniej dwie trzecie muszą zostać ponownie nawodniona.

Uzasadnienie

Torfowiska są największym naturalnym lądowym rezerwuarem węgla, a w przypadku uszkodzenia są istotnym źródłem emisji gazów cieplarnianych. W związku z tym proponuje się zwiększenie ponownego nawadniania (jest to najskuteczniejszy środek odbudowy torfowisk), co przyczyniłoby się do znacznego ograniczenia emisji i osiągnięcia nadrzędnego celu.

Poprawka 19

Artykuł 9

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
	5. Państwa członkowskie stosują środki określone w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/128/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania na rzecz zrównoważonego stosowania pestycydów (Dz.U. L 309 z 24.11.2009), aby osiągnąć zrównoważone stosowanie środków ochrony roślin, zmniejszyć ryzyko związane z tymi środkami i ich wpływ na zdrowie ludzi i środowisko oraz promować integrowaną ochronę roślin oraz alternatywne metody i techniki, takie jak niechemiczne środki kontroli.

Uzasadnienie

Ograniczenie stosowania pestycydów i nawozów ma zasadnicze znaczenie, a w przypadkach, w których jest to konieczne, należy je zastąpić bezpiecznymi produktami naturalnymi oraz alternatywnymi technikami niepowodującymi zanieczyszczeń.

Poprawka 20

Artykuł 10

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
2. Państwa członkowskie muszą osiągnąć tendencję wzrostową na poziomie krajowym w odniesieniu do każdego z wymienionych poniżej wskaźników w ekosystemach leśnych , szczegółowo określonych w załączniku VI, mierzonych w okresie od daty wejścia w życie niniejszego rozporządzenia do 31 grudnia 2030 r., a następnie co trzy lata , aż do osiągnięcia zadowalających poziomów, określonych zgodnie z art. 11 ust. 3:	2. Państwa członkowskie muszą osiągnąć tendencję wzrostową w odniesieniu do każdego z wymienionych poniżej wskaźników w każdym ekosystemie leśnym , szczegółowo określonych w załączniku VI, mierzonych w okresie od daty wejścia w życie niniejszego rozporządzenia do 31 grudnia 2030 r., a następnie co pięć lat , aż do osiągnięcia zadowalających poziomów, określonych zgodnie z art. 11 ust. 3:
a) stojące drewno posuszowe;	a) stojące drewno posuszowe;
b) leżące drewno posuszowe;	b) leżące drewno posuszowe;

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
c) udział lasów różnowiekowych;	c) udział lasów różnowiekowych;
d) łączność leśna;	d) łączność leśna;
e) wskaźnik liczebności pospolitych ptaków leśnych;	e) wskaźnik liczebności pospolitych ptaków leśnych;
f) zasoby węgla organicznego.	f) zasoby węgla organicznego.

Uzasadnienie

Nie wymaga uzasadnienia.

Poprawka 21

Artykuł 10

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
	3. Państwa członkowskie stosują środki określone w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1737/2006 ustanawiającym szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia (WE) nr 2152/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącego monitorowania wzajemnego oddziaływania lasów i środowiska naturalnego we Wspólnocie i zmieniającym rozporządzenie Komisji (WE) nr 2121/2004 z dnia 13 grudnia 2004 r. oraz rozporządzenie Komisji (WE) nr 2278/1999 z dnia 21 października 1999 r. 4. Państwa członkowskie stosują zalecenie CM/Rec (2008)3 Komitetu Ministrów dla państw członkowskich w sprawie wytycznych dotyczących wdrażania Europejskiej konwencji krajobrazowej.

Uzasadnienie

Istnieje pilna potrzeba wdrożenia środków, które zostały już przewidziane w rozporządzeniach i zaleceniach na szczeblu UE odnośnie do odbudowy lasów.

Poprawka 22

Artykuł 11

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
2. Państwa członkowskie określają ilościowo obszar, który należy odbudować, aby osiągnąć cele w zakresie odbudowy określone w art. 4 i 5, uwzględniając stan typów siedlisk, o których mowa w art. 4 ust. 1 i 2 oraz art. 5 ust. 1 i 2, a także jakości i wielkości siedlisk gatunków, o których mowa w art. 4 ust. 3 i art. 5 ust. 3, występujących na ich terytorium. Określenie ilościowe opiera się między innymi na następujących informacjach: a) w odniesieniu do każdego typu siedliska: (i) całkowity obszar siedliska i mapa jego obecnego rozmieszczenia;	2. Państwa członkowskie określają ilościowo obszar, który należy odbudować, aby osiągnąć cele w zakresie odbudowy określone w art. 4 i 5, uwzględniając stan typów siedlisk, o których mowa w art. 4 ust. 1 i 2 oraz art. 5 ust. 1 i 2, a także jakości i wielkości siedlisk gatunków, o których mowa w art. 4 ust. 3 i art. 5 ust. 3, występujących na ich terytorium. Określenie ilościowe opiera się między innymi na następujących informacjach: a) w odniesieniu do każdego typu siedliska: (i) całkowity obszar siedliska i mapa jego obecnego rozmieszczenia;

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
(ii) obszar siedliska, którego stan nie jest dobry; (iii) właściwy obszar odniesienia, z uwzględnieniem udokumentowanej utraty, do której doszło od co najmniej ostatnich 70 lat, oraz prognozowane zmiany warunków środowiskowych wynikające ze zmiany klimatu; (iv) obszary najbardziej odpowiednie do przywrócenia na nich typów siedlisk, mając na uwadze zachodzące i prognozowane zmiany warunków środowiskowych wynikające ze zmiany klimatu; b) wystarczająca jakość i wielkość siedlisk gatunków wymagane do osiągnięcia właściwego stanu ochrony tych siedlisk gatunków, z uwzględnieniem obszarów najbardziej odpowiednich do przywrócenia na nich tych siedlisk, oraz niezbędnej łączności pomiędzy siedliskami, aby populacje tych gatunków mogły się rozwijać, jak również zachodzących i prognozowanych zmian warunków środowiskowych wynikających ze zmiany klimatu.	(ii) obszar siedliska, którego stan nie jest dobry; (iii) właściwy obszar odniesienia, z uwzględnieniem udokumentowanej utraty, do której doszło od co najmniej ostatnich 70 lat, oraz prognozowane zmiany warunków środowiskowych wynikające ze zmiany klimatu; (iv) obszary najbardziej odpowiednie do przywrócenia na nich typów siedlisk, mając na uwadze zachodzące i prognozowane zmiany warunków środowiskowych wynikające ze zmiany klimatu; b) wystarczająca jakość i wielkość siedlisk gatunków wymagane do osiągnięcia właściwego stanu ochrony tych siedlisk gatunków, z uwzględnieniem obszarów najbardziej odpowiednich do przywrócenia na nich tych siedlisk, oraz niezbędnej łączności pomiędzy siedliskami, aby populacje tych gatunków mogły się rozwijać, jak również zachodzących i prognozowanych zmian warunków środowiskowych wynikających ze zmiany klimatu. 3. Podejmując decyzje w kwestii bliskości względem ośrodków miejskich i klastrow miejskich w celu zdefiniowania zielonych przestrzeni miejskich zgodnie z art. 3, państwa członkowskie uwzględniają obszary położone w odległości co najmniej jednego kilometra od ośrodków miejskich i klastrow miejskich.

Uzasadnienie

W zależności od lokalnych warunków i potrzeb każde państwo członkowskie powinno być odpowiedzialne za zdefiniowanie w swoim planie krajowym pojęcia „bliskości” względem ośrodków miejskich i klastrow miejskich, tak aby było to zgodne z jego strukturą miejską, granicami administracyjnymi i innymi istotnymi czynnikami na szczeblu lokalnym i krajowym.

Poprawka 23

Artykuł 11

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
3. Państwa członkowskie najpóźniej do 2030 r. określają zadowalające poziomy poszczególnych wskaźników, o których mowa w art. 8 ust. 1, art. 9 ust. 2 i art. 10 ust. 2, w drodze otwartej i skutecznej procedury i oceny, w oparciu o najnowsze dowody naukowe oraz – jeśli istnieją – ramy, o których mowa w art. 17 ust. 9.	3. Państwa członkowskie najpóźniej do 2030 r. określają zadowalające poziomy poszczególnych wskaźników, o których mowa w art. 8 ust. 1, art. 9 ust. 2 i art. 10 ust. 2, w drodze otwartej i skutecznej procedury i oceny, w oparciu o najnowsze dowody naukowe, w koordynacji z innymi państwami członkowskimi oraz – jeśli istnieją – w oparciu o ramy, o których mowa w art. 17 ust. 9. Aby zapewnić jednolite dostosowanie we wszystkich państwach członkowskich, należy opracować i w odpowiednim czasie przyjąć minimalne wymogi i wytyczne dla państw członkowskich dotyczące określenia zadowalających poziomów zgodnie z art. 17 ust. 9.

Uzasadnienie

Potrzebne są klarowne i wspólne ramy oraz wytyczne dotyczące minimalnych wymogów dla państw członkowskich w celu określenia zadowalających poziomów (odnośnie do owadów zapylających, ekosystemów rolniczych i leśnych).

Poprawka 24

Artykuł 11

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
6. Państwa członkowskie koordynują opracowywanie krajowych planów odbudowy z wyznaczaniem obszarów docelowych energii odnawialnej. Podczas przygotowywania planów odbudowy zasobów przyrodniczych państwa członkowskie zapewniają synergię z już wyznaczonymi obszarami docelowymi energii odnawialnej oraz dopilnowują, by funkcjonowanie obszarów docelowych energii odnawialnej, w tym przewidzianych w dyrektywie (UE) 2018/2001 procedur wydawania zezwoleń mających zastosowanie do obszarów docelowych energii odnawialnej, pozostało niezmienione.	6. Państwa członkowskie koordynują opracowywanie krajowych planów odbudowy z wyznaczaniem obszarów docelowych energii odnawialnej. Podczas przygotowywania planów odbudowy zasobów przyrodniczych państwa członkowskie zapewniają synergię z już wyznaczonymi obszarami docelowymi energii odnawialnej oraz dopilnowują, by funkcjonowanie obszarów docelowych energii odnawialnej, w tym przewidzianych w dyrektywie (UE) 2018/2001 procedur wydawania zezwoleń mających zastosowanie do obszarów docelowych energii odnawialnej, pozostało niezmienione, nie narażając na szwank środków na rzecz różnorodności biologicznej i odbudowy.

Uzasadnienie

Przy określaniu i przydzielaniu obszarów docelowych energii odnawialnej należy uwzględnić przestrzeń i funkcjonowanie środków odbudowy ekosystemów, które to środki zostaną wprowadzone.

Poprawka 25

Artykuł 11

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
7. Przygotowując krajowe plany odbudowy, państwa członkowskie uwzględniają: [...]	7. Przygotowując krajowe plany odbudowy, państwa członkowskie uwzględniają: [...]
f) krajowe strategie na rzecz bioróżnorodności i plany działania opracowane zgodnie z art. 6 Konwencji o różnorodności biologicznej; [...]	f) krajowe strategie na rzecz bioróżnorodności i plany działania opracowane zgodnie z art. 6 Konwencji o różnorodności biologicznej, a także lokalne strategie i plany działania na rzecz różnorodności biologicznej⁽¹⁾ oraz mechanizmy współpracy służące uzgodnieniu ze sobą tych krajowych i lokalnych strategii i planów; [...]

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
	<i>h) plany zazieleniania obszarów miejskich i ich ambicje w zakresie rozbudowy zielonych przestrzeni i obszarów miejskich, w tym środki na rzecz tworzenia różnorodnych biologicznie i łatwo dostępnych miejskich lasów, parków i ogrodów, gospodarstw miejskich, zielonych dachów i ścian, ulic drzewnych, miejskich łąk i żywopłotów miejskich, a także wskaźniki wykorzystywane do celów sprawozdawczości i monitorowania.</i> ⁽¹⁾ Uznane w ramach Konwencji o różnorodności biologicznej w decyzji X/22 przyjętej na 10. Konferencji Stron Konwencji o różnorodności biologicznej.

Uzasadnienie

Jako punkt odniesienia można wykorzystać podobne procesy i mechanizmy zaangażowania, na przykład lokalne strategie i plany działania na rzecz różnorodności biologicznej i plany zazieleniania miast.

Poprawka 26

Artykuł 11

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
	7. [...] <i>(i) narzędzie wsparcia technicznego przydatne do wdrożenia aktu prawnego. To narzędzie obejmuje: zdolności w zakresie (międzysektorowych) mechanizmów angażowania decydentów i zainteresowanych stron oraz zintegrowanych sposobów podejścia do rozwoju miast i gmin, a także instrumentów wielopoziomowego sprawowania rządów; przyciąganie i usprawnianie inwestycji sektora publicznego i prywatnego; dostosowane do potrzeb doradztwo w zakresie wiedzy technicznej, prawnej i finansowej koniecznej do projektowania, realizacji i monitorowania środków odbudowy; utworzenie prostych w obsłudze i nierozbudowanych instrumentów i procesów monitorowania; wytyczne dotyczące dostosowania instrumentów, norm i protokołów sprawozdawczych na różnych szczeblach zarządzania; dobre praktyki w zakresie odbudowy ekosystemów w różnych warunkach geograficzno-fizycznych i kontekstach.</i>

Uzasadnienie

Narzędzie wsparcia technicznego musi być skierowane do instytucji zarządzających oraz władz lokalnych i regionalnych, które wdrażają akt prawny. Brak fachowej wiedzy technicznej, a także doświadczenia w zakresie instrumentów finansowych (sektora prywatnego) to jedne z głównych wyzwań związanych z opracowywaniem, wdrażaniem i monitorowaniem środków odbudowy. Aby zapewnić powodzenie odbudowy zasobów przyrodniczych, wsparcie techniczne powinno również obejmować zintegrowane lokalne sposoby podejścia.

Poprawka 27

Artykuł 11

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
	12. Państwa członkowskie powinny stosować podejście obejmujące całą administrację rządową i koordynować opracowywanie, wstępną ocenę, monitorowanie i sprawozdawczość krajowych planów odbudowy z władzami lokalnymi i regionalnymi, a także z instytucjami zarządzającymi, z uwzględnieniem wszystkich ekosystemów znajdujących się na obszarze lokalnych jednostek administracyjnych. Państwa członkowskie powinny sformalizować mechanizmy odpowiednio wczesnego wnoszenia wkładu przez zainteresowane strony i organizacje w krajowe plany odbudowy oraz wspólną ocenę krajowych planów odbudowy przed ich przedłożeniem, ustanowić procesy przekazywania informacji zwrotnych oraz zapewnić wytyczne i niezbędne instrumenty w celu dostosowania lokalnych, regionalnych i krajowych protokołów monitorowania.

Uzasadnienie

Podział kompetencji między szczeblami administracjami utrudnia realizację zintegrowanej wizji, która jest niezbędna do skutecznego zarządzania siedliskami czy zlewniami, których powierzchnia przekracza granice administracyjne. Zaangażowanie władz lokalnych, regionalnych i krajowych oraz instytucji zarządzających w krajowe plany odbudowy ma zasadnicze znaczenie dla stworzenia takiej wspólnej, zintegrowanej wizji odbudowy i uniknięcia niewłaściwego wdrażania (np. poprzez ochronę gatunków na terytorium danej jednostki terytorialnej, ale nie sąsiedniej). Aby skutecznie koordynować i monitorować działania w zakresie odbudowy, potrzebne będą sformalizowane struktury i procesy zarządzania.

Poprawka 28

Artykuł 12

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
2. n) podsumowanie procesu przygotowywania i ustanawiania krajowego planu odbudowy, w tym informacje na temat udziału społeczeństwa oraz sposobu uwzględnienia potrzeb społeczności lokalnych i zainteresowanych stron;	2. n) podsumowanie procesu przygotowywania i ustanawiania krajowego planu odbudowy, w tym informacje na temat udziału społeczeństwa oraz sposobu uwzględnienia potrzeb społeczności lokalnych i zainteresowanych stron, w tym władz lokalnych i regionalnych, odpowiednich instytucji zarządzających i właścicieli gruntów;

Uzasadnienie

Istotne jest, aby władze lokalne i regionalne, instytucje zarządzające i właściciele gruntów zostali włączeni do opracowywania krajowych planów odbudowy, ponieważ to oni będą ostatecznie tworzyć, wdrażać, monitorować i współfinansować środki odbudowy.

Poprawka 29

Artykuł 16

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
2. Państwa członkowskie określają, co stanowi wystarczający interes i naruszenie prawa, zgodnie z celem, jakim jest zapewnienie społeczeństwu szerokiego dostępu do wymiaru sprawiedliwości. Do celów ust. 1 wszelkie organizacje pozarządowe promujące ochronę środowiska i spełniające wszelkie kryteria prawa krajowego uznaje się za mające prawa, które mogą zostać naruszone, a ich interes uznaje się za wystarczający.	2. Państwa członkowskie określają, co stanowi wystarczający interes i naruszenie prawa, zgodnie z celem, jakim jest zapewnienie społeczeństwu szerokiego dostępu do wymiaru sprawiedliwości, zgodnie z konwencją z Aarhus, a w szczególności z art. 9 dotyczącym dostępu do wymiaru sprawiedliwości . Do celów ust. 1 wszelkie organizacje pozarządowe promujące ochronę środowiska i spełniające wszelkie kryteria prawa krajowego uznaje się za mające prawa, które mogą zostać naruszone, a ich interes uznaje się za wystarczający.

Uzasadnienie

Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska sporządzona w Aarhus w 1998 r. tworzy odpowiednie ramy dla zapewnienia przestrzegania niezbędnych protokołów w kontekście aktu prawnego o odbudowie zasobów przyrodniczych.

Poprawka 30

Artykuł 17

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
1. b) powierzchnię zielonych przestrzeni miejskich i zwarcia drzewostanu w miastach, małych miastach i na przedmieściach, o których mowa w art. 6;	1. b) powierzchnię i jakość zielonych przestrzeni miejskich i zwarcia drzewostanu w miastach, małych miastach i na przedmieściach, o których mowa w art. 6;

Uzasadnienie

Nie wymaga uzasadnienia.

II. ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR),

1. Dostrzega, że proponowany akt prawny o odbudowie zasobów przyrodniczych jest punktem zwrotnym w walce z utratą różnorodności biologicznej i skutkami zmiany klimatu, oraz docenia przyjęte w nim podejście do prawnie wiążących, określonych w czasie i realizowanych w określonym porządku celów. To podejście ma zapewnić ochronę i odbudowę wszystkich ekosystemów w państwach członkowskich z myślą o szybkim zaradzeniu degradacji ekosystemów. Ocenia wniosek, wraz z niezbędnymi zmianami do niego, jako ważny krok naprzód, który będzie ukierunkowywał wdrażanie ambitnych globalnych ram różnorodności biologicznej na okres po 2020 r.

2. Stwierdza, że w ocenie skutków przeanalizowano wielkość terenów zielonych i potencjał ich ekspansji poprzez zmianę użytkowania gruntów w całej UE i uznano, że wytyczone cele są realistyczne. W analizie nie uwzględniono jednak odmiennych uwarunkowań i sytuacji wyjściowych w poszczególnych krajach, regionach i miastach. KR podkreśla, że wniosek należy pilnie dostosować tak, by uwzględniał faktyczne uwarunkowania pod względem ilości i jakości poszczególnych ekosystemów, struktury regionu, miasta, gminy lub aglomeracji, a także specyfiki administracji i własności gruntów, które to uwarunkowania są bardzo różne w poszczególnych państwach członkowskich i regionach lub gminach.

3. Zwraca uwagę na rozległą dewastację środowiska w Ukrainie spowodowaną brutalną i nielegalną agresją rosyjską na Ukrainę. Podkreśla, że degradacja środowiska i związane z tym problemy będą miały skutki transgraniczne, wpływając zarówno na zdrowie ludzi, jak i na ekosystemy lokalne. Wzywa do natychmiastowego podjęcia odpowiednich kroków i zastanowienia się nad konkretnymi działaniami na rzecz odbudowy bioróżnorodności i ekosystemu po zakończeniu wojny.

4. Podkreśla kluczową rolę władz lokalnych i regionalnych we wspólnym opracowywaniu krajowych planów odbudowy, wskazywaniu obszarów odbudowy i określaniu wskaźników na podstawie lokalnych priorytetów i potrzeb społeczności, współfinansowania publicznego i prywatnego oraz zaangażowania zainteresowanych stron i społeczeństwa, a także w realizacji lokalnych, zintegrowanych, ukierunkowanych na konkretny obszar działań na rzecz odbudowy. Akcentuje kluczową rolę władz lokalnych i regionalnych w monitorowaniu postępów w realizacji celów dotyczących ekosystemów miejskich i ekosystemów innego rodzaju, które mieszczą się w granicach lokalnych jednostek administracyjnych, oraz w sprawozdawczości w tym zakresie. Uważa, że należy zadbać o to, by monitorowanie i sprawozdawczość nie były zbyt uciążliwe pod względem administracyjnym oraz by ułatwić te zadania poprzez zastosowanie narzędzi cyfrowych.

5. Nalega, by władze lokalne i regionalne określały docelowe ekosystemy, w tym zielone przestrzenie miejskie oraz ich jakościowe i ilościowe zapotrzebowanie w zakresie rozwoju, uwzględniając zintegrowany rozwój obszarów miejskich, w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi oraz instytucjami zarządzającymi, aby uwzględnić lokalną specyfikę struktury miejskiej i przyrody oraz zapewnić sprawiedliwe podejście do odbudowy na obszarach miejskich i podmiejskich.

6. Wzywa państwa członkowskie do zapewnienia, by krajowe plany odbudowy wyraźnie uwzględniały szczególne warunki i cechy społeczno-gospodarcze, geograficzne i środowiskowe danego obszaru lokalnego, kontekst lokalnej społeczności i kontekst regionalny oraz odpowiednie potrzeby w zakresie odbudowy, w szczególności w odniesieniu do bardzo wrażliwych ekosystemów, takich jak regiony najbardziej oddalone, wyspy, regiony górskie, torfowiska, tereny podmokłe i inne obszary, na których występuje wiele gatunków endemicznych lub zagrożonych, a także ekosystemy miejskie. Apeluje o wyraźne położenie nacisku w krajowych planach odbudowy na szczególnie wrażliwe ekosystemy i uznanie ich specyficznych warunków i potrzeb w zakresie odbudowy.

7. Nalega na uznanie znaczenia interakcji biokulturowych dla kształtowania tożsamości lokalnych i promowania krajobrazów rolniczych o wysokiej wartości kulturowej i przyrodniczej, ponieważ stanowią one kluczowy czynnik ponownego wiązania tożsamości kulturowej z ekosystemami w skali globalnej.

8. Z aprobatą odnosi się do tego, że Komisja Europejska włączyła do krajowych planów odbudowy obszerną ocenę skutków, która dotyczy stosowania zarówno zasady pomocniczości, jak i zasady proporcjonalności. Przedstawione uzasadnienie – odnoszące się do europejskiej wartości dodanej wniosku i wdrażania środków wynikających z kompetencji UE w dziedzinie środowiska i zmiany klimatu – jest zgodne z zasadami pomocniczości i proporcjonalności. Zwraca jednak uwagę na to, że w artykule 6 nie wspomniano o bezpośrednich i pośrednich skutkach, takich jak konsekwencje finansowe i wpływ na administrację wewnętrzną oraz wymiar sprawiedliwości państw członkowskich.

9. Podkreśla nieodzowną rolę, jaką odgrywają ekosystemy jako rezerwuary węgla i ochrona przed skutkami zmiany klimatu. Wymaga ona nie tylko położenia kresu szkodliwym praktykom, takim jak wylesianie, uszczelnianie gleby czy wydobywanie torfu, ale również ukierunkowanej ochrony i odbudowy, np. przywracania dzikości strumieni, torfowisk i terenów podmokłych.

10. Podkreśla, że rozporządzenie musi uwzględniać różne uwarunkowania i okoliczności, zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym, np. w odniesieniu do poszczególnych jednostek administracyjnych, gęstości i struktury terenów zielonych, a także potrzeb lokalnych i krajowych. Należy zatem wzmocnić zintegrowane sposoby podejścia do rozwoju miast i społeczności na szczeblu lokalnym. Definicje i wymogi muszą być określone jasno i adekwatnie dla adresatów w całej Unii.

11. Podkreśla, że miasta i gminy muszą zwiększyć swoją odporność na zmianę klimatu poprzez ochronę, wspieranie i odbudowę niebieskiej infrastruktury – rewitalizację kanałów i strumieni oraz tworzenie niewielkich jednolitych części wód. Wzywa państwa członkowskie, aby w ramach omawianego rozporządzenia zadbały o to, by wszystkie miasta i gminy liczące ponad 20 000 mieszkańców opracowały, przyjęły i wdrożyły plany szybkiego rozwoju obszarów zielonych i niebieskich.

A. Integracja i spójność polityki

12. Ponownie podkreśla znaczenie zintegrowania aktu o odbudowie zasobów przyrodniczych z istniejącymi lokalnymi, regionalnymi i innymi opracowanymi na szczeblu niższym niż krajowy politykami i strategiami oraz podkreśla potrzebę istnienia odpowiednich instrumentów i mechanizmów, które wzmocnią obowiązkowy charakter i jakościową skuteczność stosowania aktu prawnego na szczeblu lokalnym i niższym niż krajowy. Podkreśla jednocześnie, że trzeba wzmacniać, a nie ograniczać potencjał władz lokalnych i regionalnych, jeśli chodzi o wkład w osiąganie wspólnych celów w zakresie ochrony przyrody, wynikający ze znajomości miejscowych realiów i rozwiązań, które można zastosować na szczeblu lokalnym. Pomimo struktur administracyjnych lokalnych jednostek administracyjnych obszary miejskie należy traktować jako jednostki funkcjonalne.

13. Podkreśla, że środki odbudowy zasobów przyrodniczych, zwłaszcza na szczeblu lokalnym, stanowią część działań w dziedzinie klimatu i planowania urbanistycznego. To gminy i regiony muszą je wdrażać za pomocą ambitnej polityki ponad granicami administracyjnymi oraz na podstawie oceny ogólnej skuteczności każdego środka.

14. Podkreśla znaczenie zintegrowania krajowych planów odbudowy z krajowymi planami w dziedzinie energii i klimatu oraz wiążącymi celami określonymi w obowiązującej dyrektywie w sprawie energii odnawialnej (zgodnie ze zmienionym celem wprowadzonym przez RePowerEU). Uważa za istotne, aby wyznaczone obszary docelowe energii odnawialnej nie konkurowały ze środkami odbudowy zasobów przyrodniczych, lecz wspierały się wzajemnie w osiąganiu założonych celów. W związku z tym zwraca uwagę na konieczność uwzględnienia niewielkiej powierzchni regionów najbardziej oddalonych i wysp w celu pogodzenia różnych sposobów użytkowania gruntów, tak aby środki ochrony nie uniemożliwiały i nie utrudniały niezbędnej transformacji energetycznej i związanego z tym rozwoju infrastruktury energii odnawialnej, zwłaszcza w regionach niemogących podłączyć się do europejskiej sieci energetycznej.

15. Wzywa do przewyciężenia niespójności i sprzecznych interesów względem innych dziedzin polityki (takich jak energetyka, rybołówstwo, produkcja żywności i rolnictwo), które to niespójności i sprzeczne interesy mogą zagrozić pomyślnemu wdrożeniu planów odbudowy lub interesowi publicznemu. Apeluje o solidne ujednoczenie punktów widzenia, aby nadać większą wagę odbudowie ekosystemów w obszarach użytkowania gruntów i zagospodarowania terenu oraz stworzenie sprawiedliwego systemu rekompensat dla uprawnionych podmiotów. Szczególne interesy w obszarach bezpieczeństwa żywnościowego i bezpieczeństwa energetycznego, które wysunęły się na pierwszy plan ze względu na okoliczności geopolityczne, powinny znaleźć się w synergii z aktem o odbudowie zasobów przyrodniczych i innymi przepisami prawnymi UE dotyczącymi ochrony środowiska.

B. Finansowanie odbudowy ekosystemów, usprawnienie inwestycji sektora publicznego oraz wspieranie inwestycji sektora prywatnego

16. Zwraca uwagę na ogromne potrzeby finansowe wynikające ze środków przewidzianych we wniosku dotyczącym rozporządzenia. Podkreśla, że na odbudowę należy przeznaczyć odpowiednie zasoby finansowe, zwłaszcza że ani w unijnych programach na nadchodzące lata nie są dostępne potrzebne środki albo nie można ich wykorzystać w sposób elastyczny, ani państwa członkowskie, regiony i gminy nie dysponują odpowiednim marginesem swobody finansowej w swoich budżetach krajowych. Ponownie akcentuje potrzebę zwiększenia finansowania przeznaczonego na cele dotyczące różnorodności biologicznej i odbudowę ekosystemów oraz ułatwienia dostępu do skutecznego i niebiurokratycznego wykorzystywania instrumentów finansowania dostępnych dla władz lokalnych i regionalnych.

17. Apeluje o odpowiednie przydzielenie krajowych źródeł finansowania w pełnej zgodności z ustalonymi priorytetami i potrzebami władz lokalnych i regionalnych. Wzywa do uznania struktur regionalnych za ważne organy, które mogą ujednoczyć i skoordynować priorytety władz lokalnych i regionalnych, zapewniając skuteczne linie wsparcia na współfinansowanie i sprzyjając skutecznym działaniom na rzecz odbudowy na skalę danego terytorium.

18. Mając na uwadze luki we wdrażaniu dyrektyw dotyczących ochrony przyrody, wzywa do wzmocnienia mechanizmów egzekwowania i struktur zapewniania zgodności, tak aby oprócz starań na rzecz powstrzymania globalnego ocieplenia odbudowa ekosystemów miała co najmniej takie samo znaczenie jak inne wymogi dotyczące użytkowania gruntów.

19. Podkreśla, że inwestycje sektora prywatnego będą miały kluczowe znaczenie dla zlikwidowania luki w finansowaniu odbudowy ekosystemów. Zwraca uwagę na niewykorzystane możliwości oraz wymogi związane z pilotowaniem i rozszerzaniem stosowania instrumentów rynkowych, takich jak inwestowanie zaangażowane społecznie, płatności za usługi ekosystemowe czy jednostki usuwania dwutlenku węgla związane z użytkowaniem gruntów. Takie działania pilotażowe powinny iść w parze z budowaniem zdolności władz lokalnych i regionalnych w zakresie tego rodzaju instrumentów finansowania – najlepiej by był to jeden z priorytetowych obszarów dla systemu wsparcia technicznego.

C. Wsparcie techniczne i budowanie zdolności władz lokalnych i regionalnych

20. Podkreśla, że skuteczne projektowanie, realizacja i monitorowanie działań w zakresie odbudowy będzie wymagało dużej wiedzy technicznej i zainwestowania znacznych zasobów ze strony wdrażających je władz lokalnych i regionalnych. Zauważa, że władzom lokalnym i regionalnym brakuje obecnie takiej wiedzy fachowej. Apeluje zatem o jej rozwijanie – albo wewnętrznie w ramach połączenia zasobów władz lokalnych i regionalnych z jednego obszaru lub kilku sąsiadujących ze sobą obszarów, albo poprzez outsourcing.

21. Wzywa do stworzenia kompleksowego systemu wsparcia technicznego, obejmującego: budowanie zdolności władz lokalnych i regionalnych w celu uzyskania wymaganej wiedzy technicznej, utworzenie odpowiednich instrumentów i procesów monitorowania, wytyczne dotyczące dostosowania instrumentów, norm i protokołów sprawozdawczych na różnych szczeblach zarządzania, dobre praktyki w zakresie odbudowy ekosystemów w różnych warunkach geograficzno-fizycznych i kontekstach.

22. Podkreśla, że taki system wsparcia powinien opierać się na istniejących narzędziach lub platformach budowania zdolności, takich jak unijna platforma na rzecz ekologizacji obszarów miejskich, NetworkNature, Biodiversa+, BioAgora, UrbanByNature, CitiesWithNature i RegionsWithNature, oraz być z nimi zintegrowany.

23. Wzywa do zapewnienia dostępnego, inkluzywnego i znormalizowanego systemu monitorowania i sprawozdawczości, który umożliwi stosowanie usprawnionych metod wskazywania obszarów odbudowy, oceny stanu ekosystemów oraz określania zadowalających poziomów wskaźników i monitorowania realizacji celów.

Bruksela, dnia 9 lutego 2023 r.

Vasco ALVES CORDEIRO

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*

III

(Akty przygotowawcze)

KOMITET REGIONÓW

153. SESJA PLENARNA KR-U, 8.2.2023–9.2.2023

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Regionalne strategie adaptacyjne na rzecz osiągnięcia rolnictwa regeneratywnego

(2023/C 157/09)

**Dokument
źródłowy:**

Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego unijne ramy certyfikacji usuwania dwutlenku węgla – (SEC (2022) 423 final) – (SWD(2022) 377 final) – (SWD(2022) 378 final)

COM(2022) 672 final – 2022/0394 (COD) –

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW,

Uwagi ogólne

1. Przypomina, że globalny kryzys klimatyczny wymaga od nas osiągnięcia wspólnego europejskiego celu neutralności klimatycznej do 2050 r., przy czym należy jednocześnie podejmować próby minimalizacji negatywnych skutków gospodarczych i społecznych transformacji dla obszarów, obywateli i przedsiębiorstw w Unii.
2. Podkreśla, że rolnictwo, które odpowiada za 13 % emisji gazów cieplarnianych w UE, może wnieść istotny wkład w osiągnięcie celu neutralności klimatycznej do 2050 r. także dzięki praktykom w zakresie sekwestracji dwutlenku węgla z atmosfery za pomocą fotosyntezy, dzięki biomase, składowaniu dwutlenku węgla w glebie i znacznemu ograniczeniu emisji.
3. Jak wskazał w swojej opinii w sprawie przeglądu rozporządzenia LULUCF ⁽¹⁾, popiera propozycję Komisji Europejskiej dotyczącą podniesienia do 2030 r. w sektorze gruntów docelowego poziomu pochłaniania netto do 310 mln ton ekwiwalentu dwutlenku węgla.
4. Przypomina o roli europejskiego rolnictwa jako żywiciela oraz gwarancji bezpieczeństwa żywnościowego ludności Europy.
5. Stwierdza, że oprócz kryzysów wynikających z obecnej sytuacji geopolitycznej, takich jak wojna w Ukrainie, również skutki zmiany klimatu i załamania się różnorodności biologicznej stanowią strukturalne zagrożenie dla bezpieczeństwa żywnościowego i dostaw żywności w Europie i na świecie.
6. Odnotowuje, że ekstremalne zjawiska klimatyczne, takie jak susze, pożary, powodzie, oraz coraz liczniej występujące i istotniejsze inne ekstremalne zdarzenia związane z klimatem osłabiają europejski sektor rolny i leśny.

⁽¹⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Przegląd rozporządzeń dotyczących LULUCF i wspólnego wysiłku redukcyjnego (Dz.U. C 301 z 5.8.2022, s. 221).

7. Uważa, że przejście na bardziej zrównoważone europejskie systemy żywnościowe, oparte na praktykach wynikających z agroekologii i gospodarki o obiegu zamkniętym, ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia europejskich celów w zakresie klimatu, bezpieczeństwa żywnościowego, ochrony różnorodności biologicznej, ograniczenia stosowania nawozów, pestycydów i „importowanego” wylesiania oraz odporności systemów produkcji określonych w strategii „Od pola do stołu” i, szerzej, w Europejskim Zielonym Ładzie. Przypomina, że produkty rolne przywożone do Europy muszą spełniać te same wymogi środowiskowe co produkty wytwarzane w UE.

8. Sądzi jednak, że jakakolwiek polityka transformacji europejskich systemów żywnościowych powinna mieć na celu wzmocnienie europejskiej samowystarczalności żywnościowej i powszechnego dostępu do zrównoważonej, bezpiecznej i bogatej w składniki odżywcze żywności po przystępnej cenie.

9. Przypomina o znaczeniu wspierania rolników w przeprowadzeniu tej transformacji za pomocą odpowiedniej europejskiej polityki wsparcia.

10. Podkreśla, że działalność rolnicza musi zapewniać rolnikom godziwe dochody oraz że świadczone przez nich usługi ekosystemowe muszą być sprawiedliwie wynagradzane. Spadek liczby ludności, mniejsza łączność i brak odpowiedniej infrastruktury często rzutują na obszary wiejskie. Biorąc pod uwagę znaczenie tych obszarów dla produkcji żywności, zawód rolnika musi zachować atrakcyjność, by młodsze pokolenia nie opuszczały wsi w poszukiwaniu lepszych perspektyw.

11. Przypomina o roli władz lokalnych i regionalnych we wspieraniu rolników w transformacji agroekologicznej.

12. Domaga się, aby te praktyki mogły generować dodatkowe dochody dla rolników w ramach certyfikacji. Uważa, że ogólnie rzecz biorąc, niezbędne jest również zapewnienie spójności, przejrzystości i bezpieczeństwa systemu, aby jednostki emisji przyznawane w tym sektorze mogły zostać uznane za wiarygodne.

Zasady i praktyki rolnictwa regeneratywnego

13. Popiera propozycję Komisji dotyczącą zbadania nowych form wsparcia dla praktyk składowania dwutlenku węgla w sektorze gruntów, o których mowa w komunikacie o zrównoważonym obiegu węgla.

14. Uważa jednak, że ważne jest, aby nie ograniczać ogółu tych praktyk jedynie do modelu gospodarczego.

15. Uważa, że rolnictwo regeneratywne należy przede wszystkim zdefiniować jako zbiór praktyk agroekologicznych i ochrony gleby mających na celu pochłanianie i ograniczenie emisji, przy czym należy jednak przyjąć bardziej całościowe podejście do odbudowy różnorodności biologicznej, ochrony wody i jakości gleby, bezpieczeństwa żywnościowego, przystosowania się do zmiany klimatu, utrzymania miejsc pracy w rolnictwie na obszarach wiejskich oraz poprawy dochodów rolników.

16. Proponuje, aby definicja rolnictwa regeneratywnego uwzględniała dwa wymiary neutralności pod względem emisji dwutlenku węgla, a mianowicie sekwestrację i redukcję emisji w wartościach absolutnych, tak aby wynagradzać rolników za obydwa działania.

17. Zauważa w związku z tym, że podejście do praktyk niskoemisyjnych oparte wyłącznie na efektywności i intensywności emisji dwutlenku węgla nie uwzględnia złożoności metod produkcji rolnej i może prowadzić do intensyfikacji metod produkcji, które wpłyną na szeroko pojęte środowisko w sposób odwrotny do zamierzonego.

18. Przypomina, że praktyki mające na celu utrzymanie lub zwiększenie zawartości węgla w glebie przynoszą wiele dodatkowych korzyści dla środowiska i rolników. Zaznacza niemniej, że rolnicy stosujący w swoich gospodarstwach technikę uprawy zerowej, która pomaga w utrzymaniu węgla w glebie, być może będą musieli nadal, w ograniczonym stopniu, używać pestycydów, ponieważ techniki uprawy zerowej mogą znacznie wpłynąć na zmianę potrzeb w zakresie zwalczania szkodników.

19. Podkreśla, że jeżeli rolnictwo regeneratywne nie będzie praktykowane w sposób ciągły, istnieje duże ryzyko, że będzie to proces łatwo odwracalny, a zatem nie będzie trwałą metodą usuwania węgla z atmosfery.

20. Uważa, że rolnictwo niskoemisyjne powinno być wprowadzane priorytetowo w takich sektorach, jak ochrona i odbudowa torfowisk, system rolno-leśny oraz utrzymywanie trwałych użytków zielonych o największym potencjale składowania i redukcji emisji CO₂.

21. Podkreśla znaczenie praktyk mających na celu wzmocnienie systemów rolno-leśnych, takich jak odbudowa sieci drzew i krzaków otaczających pola rolne i pastwiska oraz zrównoważone gospodarowanie nimi lub systemy leśno-pasterskie, które poza zdolnością magazynowania węgla zapewniają rolnikom dodatkowe źródło różnorodności biologicznej i dochodów, a także znaczenie praktyk wzmacniających ekosystemy zagrożone erozją lub ekosystemy zdegradowane, o wysokim potencjale sekwestracji dwutlenku węgla.

22. Ubolewa, że powierzchnia trwałych użytków zielonych nadal maleje, ponieważ zasady warunkowości wspólnej polityki rolnej (WPR) pozwalają na przywrócenie 5 % tych obszarów w każdym okresie programowania ze względu na ponowną aktualizację roku odniesienia i zarządzanie tym środkiem w zbyt zagregowanej skali.

23. Przypomina, że – jak stwierdzono w jego opinii w sprawie agroekologii – należy priorytetowo traktować systemy hodowli ekstensywnej i półekstensywnej, takie jak mieszana hodowla zwierząt i pasterstwo, sprzyjające ograniczeniu azotowych składników chemicznych i utrzymywaniu łąk, co zapewnia korzyści dla klimatu i usługi ekosystemowe.

24. Nalega na utrzymanie i zwiększenie zasobów węgla w glebie na gruntach ornych za pomocą praktyk opartych na agroekologii, a jednocześnie ostrzega przed trudnościami związanymi z długoterminową trwałością dwutlenku węgla składowanego w gruntach ornych.

Ogólne zasady europejskiej certyfikacji rolnictwa regeneratywnego

25. Odnotowuje gotowość Komisji do wprowadzenia systemu certyfikacji emisji dwutlenku węgla, który podnosiłby wartość sekwestracji dwutlenku węgla, także w sektorze gruntów.

26. Ubolewa jednak, że wniosek Komisji Europejskiej nie zawiera szczegółowych informacji na temat niektórych kluczowych kwestii dotyczących między innymi zarządzania systemami certyfikacji, i nie pochwała decyzji Komisji o rozwiązaniu tych kwestii w drodze prawa wtórnego.

27. Wzywa Komisję do uwzględnienia specyfiki sektora rolnego i leśnego oraz do wyraźnego rozróżnienia w przyszłej certyfikacji praktyk opartych na procesach naturalnych i praktyk technologicznych.

28. Zwraca uwagę na istnienie w kilku państwach członkowskich oznakowań i certyfikacji dotyczących emisji dwutlenku węgla, w tym dla rolnictwa, i wzywa Komisję do uwzględnienia tego faktu przy opracowywaniu rygorystycznych ram europejskich. Należy opracować jasną i przejrzystą metodologię, która zapewni wiarygodność systemu i przejrzystość jednostek emisji, a tym samym umożliwi uzyskanie jak najlepszego wynagrodzenia.

29. Wzywa Komisję Europejską do wyjaśnienia, w jaki sposób zamierza uniknąć zakłóceń konkurencji z powodu świadectw usunięcia dwutlenku węgla spoza UE, które nie opierają się na tych samych wymogach.

30. Przypomina, że osiągnięcie globalnej neutralności klimatycznej wymaga podjęcia działań w oparciu o dwie główne dźwignie, a mianowicie ograniczenie emisji gazów cieplarnianych pochodzących z działalności człowieka oraz zwiększenie liczby pochłaniaczy dwutlenku węgla poprzez zalesianie, ponowne zalesianie, hodowlę pasterską, techniki rolnicze ulepszania gleby, a także inne rozwiązania technologiczne i przemysłowe.

31. Uważa, że priorytetem europejskich działań w dziedzinie klimatu musi pozostać ograniczenie emisji gazów cieplarnianych.

32. Zaznacza, że pochłanianie nie jest alternatywą dla redukcji emisji, i wzywa do zarezerwowania go dla resztkowych i nieuniknionych emisji, również po to, aby zapobiec wszelkiej dynamice spekulacyjnej i utrudnianiu działań łagodzących.

33. Odnotowuje, że oczekiwanie neutralności na poziomie jednostek, podmiotów gospodarczych i publicznych poprzez kompensowanie emisji dzięki zakupowi jednostek emisji opiera się na błędnym założeniu naukowym, ponieważ nie ma gwarancji zrównoważenia istniejącej już w danej chwili emisji poprzez jej przyszłe i potencjalnie odwracalne pochłonięcie.

34. Proponuje, aby europejskie ramy certyfikacji umożliwiały przyczynienie się do europejskiej i globalnej neutralności poprzez sprzedaż świadectw emisji dwutlenku węgla w ramach łańcuchów dostaw żywności dla przedsiębiorstw w tym sektorze w celu finansowania projektów dekarbonizacji związanych z potrzebami obszarów.

35. Jest zdania, że wszystkie sektory gospodarki powinny wносить wkład proporcjonalny do ich zdolności przeciwdziałania zmianie klimatu i w związku z tym sprzeciwia się wykorzystaniu certyfikacji emisji dwutlenku węgla w rolnictwie do celów kompensacji poza sektorem rolnym i rolno-spożywczym, z wyjątkiem sektora transportu i wprowadzania do obrotu produktów rolno-spożywczych. Zaznacza niemniej, że należy rozpatrywać rozmaite sposoby użytkowania gruntów w sposób całościowy, tak aby ramy regulacyjne nie zachęcały do przekształcania gruntów.

36. Wyraża ubolewanie, że wniosek Komisji Europejskiej nie określa zasad stosowania tych świadectw usunięcia dwutlenku węgla przez podmioty gospodarcze, a tym samym stwarza możliwość stosowania niepożądanych metod kompensacji emisji.

37. Zaleca, aby przyszła certyfikacja nie zachęcała do praktyk przynoszących negatywne efekty zewnętrzne dla różnorodności biologicznej i szerzej rozumianego środowiska, nawet jeśli są one korzystne pod względem redukcji emisji gazów cieplarnianych, zgodnie z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.

38. Uważa, że certyfikacja rolnictwa regeneratywnego powinna być wielowymiarowa i przyczyniać się do systemowego przejścia systemów żywnościowych na agroekologię, z uwzględnieniem określonych zgodnie z zatwierdzoną metodyką prostych wskaźników dotyczących różnorodności biologicznej, jakości wody, naturalnej żyzności gleby i wykorzystania środków produkcji rolnej, lub na podstawie tych wskaźników.
39. Proponuje uwzględnienie w procesie certyfikacji zarówno redukcji emisji z rolnictwa, jak i ich pochłaniania, aby uzyskać ogólny obraz wpływu danego projektu na klimat.
40. Sądzi także, że zakres stosowania europejskiej certyfikacji rolnictwa powinien obejmować i promować ograniczenie wszystkich emisji gazów cieplarnianych na poziomie gospodarstw rolnych, aby zachęcić do systemowej zmiany systemów produkcji oraz praktyk.
41. Ubolewa w związku z tym, że wniosek Komisji Europejskiej skupia się wyłącznie na usuwaniu dwutlenku węgla i nie pozwala na sporządzenie ogólnego bilansu dwutlenku węgla oraz innych gazów cieplarnianych.
42. Domaga się jednak, aby redukcje i pochłanianie były uwzględniane oddzielnie w celu promowania przejrzystości projektów i monitorowania zmian w zakresie pochłaniaczy dwutlenku węgla z jednej strony, a emisji z rolnictwa z drugiej, bez łączenia tych dwóch celów.
43. Zaleca określenie odpowiedniego poziomu wdrażania certyfikacji w zależności od praktyk w celu zmniejszenia ryzyka ucieczki emisji w gospodarstwie i poza nim.
44. Apeluje, aby przyszłe ramy certyfikacji zapewniały zgodność z kryteriami trwałości i braku podwójnego liczenia redukcji emisji.
45. Wzywa Komisję do ustanowienia sprawiedliwych reguł, aby unikać skutków odwrotnych do zamierzonych, niekorzystnych dla najuczciwszych operatorów i rolników, którzy opracowali już działania i praktyki rolnicze sprzyjające sekwestracji dwutlenku węgla i tym samym, aby ostatecznie nie nagradzać rolników, którzy wybrali praktyki szkodliwe z punktu widzenia zawartości węgla w glebie.
46. Proponuje w związku z tym, aby certyfikacja rolnictwa niskoemisyjnego uwzględniała, oprócz wskaźników pochłaniania, również poziomy nasycenia i utrzymanie zasobów węgla.
47. Przypomina, że trwałość w czasie węgla składowanego w glebie i biomase pozostaje jednym z głównych zagadnień w kontekście certyfikacji emisji dwutlenku węgla.
48. Proponuje, aby systemy certyfikacji opierały się na długoterminowych umowach oraz na zobowiązaniach do nieodwracalności wykraczających poza okres zawierania umów, w szczególności w odniesieniu do projektów rolno-leśnych i torfowisk.
49. Odnotowuje, że Komisja zamierza założyć, iż dwutlenek węgla zostanie ponownie uwolniony pod koniec okresu monitorowania, lecz uważa, że zasadnicze znaczenie ma zbadanie, w jaki sposób można zapewnić długoterminową rentowność praktyk składowania, aby zachęcić do stałego składowania.
50. Zaleca ściśle uregulowanie warunków umowy, tak aby obciążenia i ryzyko odwracalności były równomiernie rozłożone w przypadku problemów z wykonaniem umowy, niezależnie od woli operatora.
51. Proponuje w związku z tym włączenie pojęcia zarządzania ryzykiem do certyfikacji, aby chronić rolników i operatorów przed zagrożeniami stwarzanymi przez zdarzenia związane z klimatem, takie jak pożary lasów.
52. Przypomina o różnorodności warunków w zakresie systemów produkcji w państwach członkowskich i ich regionach oraz uważa, że ramy certyfikacji muszą obejmować elastyczność niezbędną do uwzględnienia specyfiki regionalnej.
53. Wzywa Komisję do przeprowadzenia oceny oddziaływania europejskiej certyfikacji na ceny gruntów oraz jej skutków społeczno-gospodarczych.

System monitorowania, sprawozdawczość i weryfikacja

54. Zwraca uwagę na liczne trudności związane z dokładnym rozliczaniem zasobów węgla w glebie.
55. Proponuje w związku z tym przyjęcie podejścia opartego na uznanych praktykach w celu zwiększenia i utrzymania zawartości węgla w glebie, co przyczyni się do ochrony różnorodności biologicznej – zamiast podejścia opartego jedynie na wynikach.

56. Jednocześnie wzywa Komisję do dalszego rozwijania metod monitorowania składowania dwutlenku węgla w glebach rolniczych i leśnych oraz do poprawy oceny potencjału składowania dwutlenku węgla przed uruchomieniem przyszłych ram certyfikacji.

57. Sugeruje, aby w metodzie rozliczania uwzględniano wszystkie emisje na poziomie gospodarstwa, zarówno bezpośrednie, jak i pośrednie, w celu uniknięcia ryzyka ucieczki emisji i zachęcania do systemowej transformacji systemów rolnych.

58. Proponuje w związku z tym, aby ramy monitorowania i weryfikacji wykraczały poza wskaźniki rozliczania emisji dwutlenku węgla, obejmując wskaźniki istotne dla różnorodności biologicznej i autonomii gospodarstw, a także sugeruje, aby emisje rozliczano w przeliczeniu na hektar, a nie na wyprodukowaną ilość, by zachęcić do przechodzenia na rolnictwo bardziej ekstensywne i zniechęcić do optymalizacji przez intensyfikację.

59. Zaleca ustanowienie ram monitorowania i oceny certyfikacji, które byłyby zarazem wiarygodne i dostępne, bez tworzenia nieproporcjonalnych kosztów administracyjnych i związanych z kontrolą.

60. Proponuje opracowanie na szczeblu państw członkowskich specjalnych usług doradczych w zakresie ram monitorowania i oceny projektów rolnictwa regeneratywnego, dostosowanych do różnych rodzajów gospodarstw i warunków produkcji.

61. Zaleca wprowadzenie mechanizmów przeglądu w celu dostosowania systemu monitorowania i weryfikacji do zmian w praktykach rolniczych i leśnych.

62. Proponuje stworzenie europejskiego rejestru w celu zapewnienia identyfikowalności wkładu oraz jednostek emisji dwutlenku węgla pochodzących z certyfikacji w rolnictwie, wykorzystując przy tym dotychczasowe doświadczenia na szczeblu krajowym lub regionalnym.

Finansowanie rolnictwa regeneratywnego

63. Przypomina, że WPR jest i musi pozostać głównym narzędziem ukierunkowywania i wspierania europejskiej produkcji rolnej na drodze do tworzenia coraz bardziej odpornych i zrównoważonych systemów.

64. Uważa, że wprowadzenie certyfikacji rolnictwa regeneratywnego częściowo finansowanej z sektora prywatnego nie ma na celu zastąpienia finansowania publicznego.

65. Jest zdania, że ustanowienie dobrowolnych rynków kompensacji emisji mogłoby wiązać się z poważnymi zagrożeniami w postaci finansjalizacji rolnictwa oraz masowego wykupu i dzierżawy ziemi w perspektywie średnio- i długoterminowej oraz że Komisja powinna już teraz uwzględnić te zagrożenia.

66. Zauważa, że obecnie cena tony dwutlenku węgla na dobrowolnych rynkach nie byłaby wystarczająca, aby wspierać rolników na drodze do zmian systemowych, a wręcz przeciwnie, mogłaby zniechęcać operatorów, zwłaszcza mniejszych i mniej wrażliwych na korzyści skali. W związku z tym finansowanie powinno przynajmniej rekompensować wprowadzenie nowych praktyk oraz certyfikację.

67. Proponuje w związku z tym klauzule ochronne, w szczególności w postaci maksymalnej ceny świadectw usunięcia dwutlenku węgla, aby zapobiec zalesianiu produkcyjnych gruntów rolnych i masowemu wykupowi i dzierżawie ziemi, a także w postaci ceny minimalnej, aby zagwarantować, że certyfikowane systemy będą wystarczająco atrakcyjne dla rolników i zniechęcające dla przedsiębiorstw, które nie chcą podjąć wystarczających wysiłków na rzecz ograniczenia emisji.

68. Wzywa Komisję, by preferowała podejście hybrydowe z częściową płatnością początkową opartą na działaniach i praktykach rolniczych, przy czym saldo byłoby wypłacane po zakończeniu wieloletniego projektu o długości 5–10 lat w zależności od rzeczywistych wyników.

69. Zwraca się o wprowadzenie kryteriów zgodnych z zasadą hierarchii łagodzenia, umożliwiających tym samym dostęp do zakupu i finansowania ewentualnych jednostek emisji dwutlenku węgla pochodzących z certyfikacji tylko nabywcom i podmiotom finansującym, którzy wykazali już znaczną redukcję emisji u źródła, w celu ograniczenia dynamiki spekulacji.

70. Apeluje, by systemy certyfikacji obejmujące finansowanie prywatne były w pierwszej kolejności ukierunkowane na udział podmiotów żywnościowego łańcucha dostaw i wartości z myślą o sprzyjaniu dekarbonizacji sektora rolno-spożywczego dzięki dynamice partnerstwa.

71. Domaga się, aby finansowanie związane z certyfikacją emisji dwutlenku węgla mogło stanowić uzupełnienie dla finansowania WPR.

72. Apeluje, aby w przypadku ustanowienia rynków dobrowolnych to głównie nabywca kredytu pokrywał koszty systemu monitorowania i oceny.

73. Ubolewa, że we wniosku Komisji Europejskiej nie sprecyzowano, w jaki sposób różne źródła finansowania (w szczególności komplementarność z WPR) mogą być wykorzystywane łącznie w celu zapewnienia rolnikom dochodów stanowiących wystarczającą zachętę.

74. Proponuje wykorzystanie ram certyfikacji jako systematyki w celu przyciągnięcia dodatkowego finansowania publicznego lub prywatnego na realizowane zwłaszcza przez władze lokalne i regionalne wielowymiarowe projekty w zakresie transformacji, które miałyby niezaprzeczalnie pozytywny wpływ na redukcję emisji gazów cieplarnianych.

Rola samorządów lokalnych i regionalnych

75. Zwraca uwagę, że władze lokalne i regionalne odgrywają zasadniczą rolę we wspieraniu rolników w rozwoju rolnictwa regeneratywnego, w szczególności w odniesieniu do szkoleń technicznych dla nowych podmiotów, wspierania rozpoczynania działalności przez młodych rolników, doradztwa dla rolników, przepisów dotyczących gruntów rolnych i urbanistyki, tworzenia gospodarstw demonstracyjnych oraz narzędzi monitorowania przebiegu transformacji agroekologicznej, jak również we wspieraniu badań nad sekwestracją dwutlenku węgla zgodnie ze szczególnymi uwarunkowaniami danego regionu, takimi jak klimat i rodzaj gleby.

76. Ubolewa jednak, że we wniosku Komisji Europejskiej pominięto potencjalny wpływ tych nowych przepisów na gospodarowanie gruntami oraz na regionalne strategie rolne i żywnościowe. Wyraża w tym względzie rozczarowanie, że wnioskowi nie towarzyszy kompleksowa tabela oceny zgodności z zasadą pomocniczości.

77. Zauważa, że zmiana, transformacja i ewolucja praktyk nie mogą mieć miejsca w odosobnieniu i wyłącznie na poziomie gospodarstw.

78. W związku z tym wzywa Komisję do strukturalnego uwzględnienia wymiaru terytorialnego dynamiki transformacji, w tym w kierunku rolnictwa regeneratywnego, oraz do zachęcania władz lokalnych i regionalnych do większego zaangażowania we wdrażanie polityki rolnej, w tym przyszłej certyfikacji dotyczącej dwutlenku węgla.

79. Zauważa, że władze lokalne i regionalne mogą odgrywać podwójną rolę katalizatorów i łączników dla projektów rolnictwa regeneratywnego na skalę terytorialną, upowszechniając jednocześnie dynamikę współpracy między różnymi zainteresowanymi stronami.

80. Wnosi, by Komisja włączyła władze lokalne i regionalne w zarządzanie europejską certyfikacją emisji dwutlenku węgla jako gwarantów rozwoju projektów opartych na współpracy w ramach łańcucha dostaw powiązanych z potrzebami i specyfiką terytorialną oraz regionalnymi strategiami ograniczania emisji gazów cieplarnianych w rolnictwie.

81. Ubolewa, że we wniosku Komisji Europejskiej nie wspomniano wyraźniej o władzach lokalnych i regionalnych w odniesieniu do zarządzania ramami certyfikacji usuwania dwutlenku węgla, co w perspektywie średnio- i długoterminowej może zagrozić pewnym elementom równowagi terytorialnej (ceny gruntów, masowy wykup i dzierżawa ziemi oraz samowystarczalność i odporność żywnościowa obszarów).

82. Proponuje rozważenie możliwości wprowadzenia przez władze regionalne systemów certyfikacji na szczeblu terytorialnym, za które będą one odpowiedzialne, przez ustanowienie ram zarządzania dostosowanych do wymogów lokalnych i określenie liczby dostępnych jednostek na podstawie obliczenia emisji z rolnictwa oraz możliwości ich ograniczania i składowania.

83. Zachęca władze lokalne i regionalne do promowania partnerskiego uczenia się w zakresie praktyk rolnictwa regeneratywnego za pośrednictwem gospodarstw demonstracyjnych oraz sieci doradczych na szczeblu terytorialnym.

Bruksela, dnia 8 lutego 2023 r.

Vasco ALVES CORDEIRO

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Europejska przestrzeń danych dotyczących zdrowia

(2023/C 157/10)

Sprawozdawczyni: Daniela CÎMPEAN (EPL/RO), przewodnicząca rady okręgu Sybin**Dokument źródłowy:** Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie europejskiej przestrzeni danych dotyczących zdrowia

COM(2022) 197 final – 2022/0140 (COD)

I. ZALECANE POPRAWKI**Poprawka 1**Artykuł 1 ust. 2, nowa lit. a¹⁾

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Niniejsze rozporządzenie: [...]	Niniejsze rozporządzenie: [...] a)¹ umożliwia użytkownikom danych dostęp do danych dotyczących zdrowia do celów określonych w rozdziale IV rozporządzenia.

Uzasadnienie

Ważnym elementem rozporządzenia jest dostęp użytkowników danych.

Poprawka 2

Artykuł 2 ust. 2 lit. n)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
n) „system elektronicznej dokumentacji medycznej” oznacza każde urządzenie lub oprogramowanie przewidziane przez producenta do używania w celu przechowywania, pośredniczenia w udostępnianiu, importu, eksportu, konwersji, edycji lub przeglądania elektronicznej dokumentacji medycznej;	n) „system elektronicznej dokumentacji medycznej” oznacza każde urządzenie lub oprogramowanie wykorzystywane przez świadczeniodawcę w celu przechowywania, pośredniczenia w udostępnianiu, importu, eksportu, konwersji, edycji lub przeglądania elektronicznej dokumentacji medycznej;

Uzasadnienie

To świadczeniodawca, a nie producent, określa ramy stosowania systemów elektronicznej dokumentacji medycznej. Leży to zarówno w interesie spójności między krajami, jak i bezpieczeństwa pacjentów.

Poprawka 3

Artykuł 2 ust. 2 lit. y)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
„posiadacz danych” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która jest podmiotem lub organem w sektorze ochrony zdrowia lub opieki zdrowotnej lub która prowadzi badania naukowe w odniesieniu do tych sektorów, a także instytucje, organy, urzędy i agencje Unii, które mają prawo lub obowiązek – zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, mającym zastosowanie prawem Unii lub przepisami krajowymi wdrażającymi prawo Unii – lub, w przypadku danych nieosobowych, poprzez kontrolę projektu technicznego produktu i powiązanych usług, możliwość udostępniania, w tym rejestracji, dostarczania, ograniczania dostępu lub wymiany niektórych danych;	„posiadacz danych” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną – na poziomie krajowym lub regionalnym, w zależności od organizacji ochrony zdrowia w państwie członkowskim – która jest podmiotem lub organem w sektorze ochrony zdrowia lub opieki zdrowotnej lub która prowadzi badania naukowe w odniesieniu do tych sektorów, a także instytucje, organy, urzędy i agencje Unii, które mają prawo lub obowiązek – zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, mającym zastosowanie prawem Unii lub przepisami krajowymi wdrażającymi prawo Unii – lub, w przypadku danych nieosobowych, poprzez kontrolę projektu technicznego produktu i powiązanych usług, możliwość udostępniania, w tym rejestracji, dostarczania, ograniczania dostępu lub wymiany niektórych danych;

Uzasadnienie

Nie wymaga uzasadnienia.

Poprawka 4

Artykuł 2 ust. 2 lit. ad)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
„jakość danych” oznacza stopień, w jakim właściwości elektronicznych danych dotyczących zdrowia nadają się do wtórnego wykorzystywania ;	„jakość danych” oznacza stopień, w jakim właściwości danych dotyczących zdrowia spełniają wymogi w zakresie wykorzystania tych danych ;

Uzasadnienie

Definicja jakości informacji gromadzonych w kontekście zdrowia nie może opierać się tylko na kryterium wtórnego wykorzystywania. Pojęcie jakości musi także uwzględniać cel profilaktyki zdrowotnej. Poza tym różne zastosowania mogą implikować różne wymogi dotyczące danych. I w zależności od zastosowania te same dane mogą mieć różny stopień jakości.

Poprawka 5

Artykuł 3 ust. 6

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Osoby fizyczne mogą wprowadzać swoje elektroniczne dane dotyczące zdrowia do własnej elektronicznej dokumentacji medycznej lub do elektronicznej dokumentacji medycznej osób fizycznych, do których informacji dotyczących zdrowia mają dostęp, za pośrednictwem usług dostępu do elektronicznych danych dotyczących zdrowia lub aplikacji powiązanych z tymi usługami. Informacje te są oznaczane jako wprowadzone przez osobę fizyczną lub jej przedstawiciela.	Osoby fizyczne mogą zgodnie z przepisami świadczeniodawcy wprowadzać swoje dane dotyczące zdrowia do własnej elektronicznej dokumentacji medycznej lub do elektronicznej dokumentacji medycznej osób fizycznych, do których informacji dotyczących zdrowia mają dostęp, za pośrednictwem usług dostępu do elektronicznych danych dotyczących zdrowia lub aplikacji powiązanych z tymi usługami. Informacje te są oznaczane jako wprowadzone przez osobę fizyczną lub jej przedstawiciela.

Uzasadnienie

Podkreśla się, jak ważne jest, aby świadczeniodawca mógł decydować o tym, jakie dane mogą trafiać do dokumentacji medycznej. W przeciwnym przypadku może dojść do sytuacji, w której gromadzi się znaczną ilość poufnych – i kiepskiej jakości – danych.

Poprawka 6

Artykuł 3 ust. 9

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Niezależnie od przepisów art. 6 ust. 1 lit. d) rozporządzenia (UE) 2016/679 osoby fizyczne mają prawo ograniczyć dostęp pracowników służby zdrowia do całości lub części ich elektronicznych danych dotyczących zdrowia. Państwa członkowskie ustanawiają przepisy i określone zabezpieczenia dotyczące takich mechanizmów ograniczania.	Niezależnie od przepisów art. 6 ust. 1 lit. d) rozporządzenia (UE) 2016/679 osoby fizyczne mają prawo ograniczyć dostęp pracowników służby zdrowia do całości lub części ich elektronicznych danych dotyczących zdrowia. Państwa członkowskie ustanawiają przepisy i określone zabezpieczenia dotyczące takich mechanizmów ograniczania. Te przepisy i środki ochronne nie mogą narażać na szwank zapewniania przez służbę zdrowia dobrej jakości, bezpiecznej, sprawiedliwej oraz dostępnej opieki zdrowotnej. Osoby fizyczne informuje się o ryzyku dla bezpieczeństwa pacjenta, związanym z ograniczeniem dostępu do danych dotyczących zdrowia.

Uzasadnienie

Cel świadczenia opieki zdrowotnej musi przeważać nad ograniczaniem dostępu do danych. Określone informacje, np. ostrzeżenia, nie mogą podlegać możliwości ograniczenia. Także prawny opiekun nie powinien mieć prawa do ograniczania według własnego uznania dostępu do danych dziecka.

Poprawka 7

Artykuł 3 ust. 10

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Osoby fizyczne mają prawo do uzyskania informacji na temat świadczeniodawców i pracowników służby zdrowia, którzy korzystali z dostępu do ich elektronicznych danych dotyczących zdrowia w kontekście opieki zdrowotnej. Informacje te są przekazywane niezwłocznie i nieodpłatnie za pośrednictwem usług dostępu do elektronicznych danych dotyczących zdrowia.	Osoby fizyczne mają prawo do uzyskania informacji na temat świadczeniodawców i pracowników służby zdrowia, którzy korzystali z dostępu do ich elektronicznych danych dotyczących zdrowia w kontekście opieki zdrowotnej, pod warunkiem że nie narusza to prywatności pracowników służby zdrowia. Informacje te są przekazywane niezwłocznie i nieodpłatnie za pośrednictwem usług dostępu do elektronicznych danych dotyczących zdrowia.

Uzasadnienie

Podstawową kwestią może być ochrona prywatności świadczeniodawców lub pracowników służby zdrowia. Na przykład konieczne może być rozważenie bezpieczeństwa pracowników służby zdrowia, którzy byli zagrożeni przez pacjenta.

Poprawka 8

Artykuł 4 ust. 1

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
W przypadku przetwarzania danych w formacie elektronicznym pracownicy służby zdrowia:	W przypadku przetwarzania danych w formacie elektronicznym pracownicy służby zdrowia:
a) mają dostęp do elektronicznych danych dotyczących zdrowia osób fizycznych, które leczą, niezależnie od państwa członkowskiego ubezpieczenia i państwa członkowskiego leczenia;	a) zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2016/679 i prawem krajowym mają dostęp do elektronicznych danych dotyczących zdrowia osób fizycznych, które leczą, niezależnie od państwa członkowskiego ubezpieczenia i państwa członkowskiego leczenia;
b) zapewniają, aby elektroniczne dane osobowe dotyczące zdrowia osób fizycznych, które leczą, były aktualizowane o informacje dotyczące udzielonych świadczeń zdrowotnych	b) zapewniają, aby elektroniczne dane osobowe dotyczące zdrowia osób fizycznych, które leczą, były aktualizowane o informacje dotyczące udzielonych świadczeń zdrowotnych.

Uzasadnienie

Wyjaśnienie artykułu w odniesieniu do RODO (rozporządzenie (UE) 2016/679 ⁽¹⁾), aby wyjaśnić, że obowiązki wynikają z tego rozporządzenia.

Poprawka 9

Artykuł 4 ust. 2

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Zgodnie z zasadą minimalizacji danych przewidzianą w rozporządzeniu (UE) 2016/679 państwa członkowskie mogą ustanowić przepisy określające kategorie elektronicznych danych osobowych dotyczących zdrowia wymaganych przez różne zawody związane ze służbą zdrowia. Przepisy te nie mogą opierać się na źródle elektronicznych danych dotyczących zdrowia.	Zgodnie z zasadą minimalizacji danych przewidzianą w rozporządzeniu (UE) 2016/679 państwa członkowskie mogą ustanowić przepisy określające kategorie elektronicznych danych osobowych dotyczących zdrowia wymaganych w sektorze służby zdrowia.

Uzasadnienie

Opieranie przepisów na źródłach danych i kategoriach zawodowych wykracza poza kompetencje UE i pomija krajowe ramy regulacyjne. Prywatność pacjenta może być zagrożona, w szczególności w przypadku zmiany zasad udostępniania w odniesieniu do istniejących źródeł. W szczególności związek ze źródłem może podważać zasadę minimalizacji danych.

Poprawka 10

Artykuł 4 ust. 3

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Państwa członkowskie zapewniają pracownikom służby zdrowia dostęp co najmniej do priorytetowych kategorii elektronicznych danych dotyczących zdrowia, o których to kategoriach mowa w art. 5, za pośrednictwem usług dostępu dla pracowników służby zdrowia. Pracownicy służby zdrowia, którzy dysponują uznanymi środkami identyfikacji elektronicznej, mają prawo do nieodpłatnego korzystania z tych usług dostępu dla pracowników służby zdrowia.	Państwa członkowskie i, w stosownych przypadkach, władze lokalne lub regionalne zapewniają pracownikom służby zdrowia dostęp co najmniej do priorytetowych kategorii elektronicznych danych dotyczących zdrowia, o których to kategoriach mowa w art. 5, w tym odnośnie do transgranicznej opieki zdrowotnej , za pośrednictwem usług dostępu dla pracowników służby zdrowia. Pracownicy służby zdrowia, którzy dysponują uznanymi środkami identyfikacji elektronicznej, mają prawo do nieodpłatnego korzystania z tych usług dostępu dla pracowników służby zdrowia.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1).

Uzasadnienie

Należy uwzględnić to, że w wielu państwach członkowskich regiony mają kompetencje w zakresie zdrowia.

Poprawka 11

Artykuł 4 ust. 4

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
W przypadku gdy dostęp do elektronicznych danych dotyczących zdrowia został ograniczony przez osobę fizyczną, świadczeniodawca lub pracownik służby zdrowia nie jest informowany o treści elektronicznych danych dotyczących zdrowia bez uprzedniej zgody osoby fizycznej, w tym w przypadku gdy świadczeniodawca lub pracownik służby zdrowia został poinformowany o istnieniu i charakterze elektronicznych danych dotyczących zdrowia objętych ograniczeniem. W przypadkach gdy przetwarzanie jest niezbędne do ochrony żywotnych interesów osoby, której dane dotyczą, lub innej osoby fizycznej, świadczeniodawca lub pracownik służby zdrowia może uzyskać dostęp do elektronicznych danych dotyczących zdrowia objętych ograniczeniem. Po uzyskaniu takiego dostępu świadczeniodawca lub pracownik służby zdrowia informuje posiadacza danych i zainteresowaną osobę fizyczną lub jej opiekunów o uzyskaniu dostępu do elektronicznych danych dotyczących zdrowia. Prawo państw członkowskich może przewidywać dodatkowe zabezpieczenia.	W przypadku gdy dostęp do elektronicznych danych dotyczących zdrowia został ograniczony przez osobę fizyczną, świadczeniodawca lub pracownik służby zdrowia nie jest informowany o treści danych dotyczących zdrowia bez uprzedniej zgody osoby fizycznej. Dany świadczeniodawca lub pracownik służby zdrowia musi jednak mieć możliwość rozpoznania, że takie dane dotyczące zdrowia objęte ograniczeniem istnieją. W przypadkach gdy przetwarzanie jest niezbędne do ochrony żywotnych interesów osoby, której dane dotyczą, lub innej osoby fizycznej, lub gdy przetwarzanie to leży w ogólnym interesie publicznym, świadczeniodawca lub pracownik służby zdrowia może uzyskać dostęp do elektronicznych danych dotyczących zdrowia objętych ograniczeniem. Po uzyskaniu takiego dostępu świadczeniodawca lub pracownik służby zdrowia informuje posiadacza danych i zainteresowaną osobę fizyczną lub jej opiekunów o uzyskaniu dostępu do elektronicznych danych dotyczących zdrowia. Prawo państw członkowskich może przewidywać dodatkowe zabezpieczenia.

Uzasadnienie

Nawet jeśli treść informacji nie jest udostępniona, świadczeniodawca lub pracownik służby zdrowia powinni wiedzieć, że informacje nie są dostępne. Wysokiej jakości opieka zdrowotna zakłada wiedzę o tym, czy wszystkie informacje są dostępne, czy nie. W celu ochrony innych interesów dodano „oczywisty interes publiczny” do uzasadnienia udzielenia dostępu do danych. Może to dotyczyć na przykład kontroli zakażeń.

Poprawka 12

Artykuł 5 ust. 2

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych zgodnie z art. 67 w celu zmiany wykazu priorytetowych kategorii elektronicznych danych dotyczących zdrowia, o których to kategoriach mowa w ust. 1. [...] c) w odniesieniu do danej kategorii istnieją normy międzynarodowe, które zbadano pod kątem możliwości ich stosowania w Unii.	Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych zgodnie z art. 67 w celu zmiany wykazu priorytetowych kategorii elektronicznych danych dotyczących zdrowia, o których to kategoriach mowa w ust. 1. [...] c) w odniesieniu do danej kategorii istnieją normy międzynarodowe, które zbadano pod kątem możliwości ich stosowania w Unii; d) zapotrzebowanie na wymianę informacji w priorytetowych kategoriach określają państwa członkowskie.

Uzasadnienie

Wykaz nowych priorytetowych kategorii musi opierać się na faktycznych potrzebach w państwach członkowskich. W wielu krajach poziom lokalny lub regionalny jest odpowiedzialny za opiekę zdrowotną i w związku z tym powinien uczestniczyć w procesie definiowania tych priorytetów.

Poprawka 13

Artykuł 7 ust. 1

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku przetwarzania danych w formacie elektronicznym pracownicy służby zdrowia systematycznie rejestrowali w formacie elektronicznym w systemie elektronicznej dokumentacji medycznej odpowiednie dane dotyczące zdrowia należące co najmniej do kategorii priorytetowych, o których mowa w art. 5, dotyczące świadczeń zdrowotnych udzielanych przez nich osobom fizycznym.	Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku przetwarzania danych w formacie elektronicznym pracownicy służby zdrowia systematycznie rejestrowali w formacie elektronicznym w systemie elektronicznej dokumentacji medycznej odpowiednie dane dotyczące zdrowia należące do kategorii priorytetowych, o których mowa w art. 5, dotyczące świadczeń zdrowotnych udzielanych przez nich osobom fizycznym.

Uzasadnienie

Sformułowanie „co najmniej” jest zbyt niejasne. Rozporządzenie powinno w każdym momencie regulować kategorie, o których mowa w art. 5. Jeżeli do celów opieki zdrowotnej konieczna jest wymiana większej liczby kategorii elektronicznych danych dotyczących zdrowia, należy rozszerzyć wykaz kategorii priorytetowych.

Poprawka 14

Artykuł 9 ust. 1

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
W przypadku gdy osoba fizyczna korzysta z usług telemedycznych lub z usług dostępu do danych osobowych dotyczących zdrowia, o których to usługach mowa w art. 3 ust. 5 lit. a), osoba ta ma prawo do identyfikacji elektronicznej za pomocą wszelkich środków identyfikacji elektronicznej uznanych na podstawie art. 6 rozporządzenia (UE) nr 910/2014.	W przypadku gdy osoba fizyczna korzysta z usług telemedycznych lub z usług dostępu do danych osobowych dotyczących zdrowia, o których to usługach mowa w art. 3 ust. 5 lit. a), osoba ta ma prawo do identyfikacji elektronicznej za pomocą wszelkich środków identyfikacji elektronicznej uznanych na podstawie art. 6 rozporządzenia (UE) nr 910/2014. Należy przy tym uwzględnić istniejące już w państwach członkowskich modele identyfikacji elektronicznej.

Uzasadnienie

Należy wziąć pod uwagę modele istniejące już w państwach członkowskich.

Poprawka 15

Artykuł 10 ust. 1

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Organ ds. e-zdrowia	Organ ds. e-zdrowia
1) Każde państwo członkowskie wyznacza organ ds. e-zdrowia odpowiedzialny za wdrożenie i egzekwowanie przepisów niniejszego rozdziału na szczeblu krajowym. Państwo członkowskie przekazuje Komisji dane identyfikacyjne organu ds. e-zdrowia do dnia rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia. W przypadku gdy wyznaczony organ ds. e-zdrowia jest podmiotem składającym się z wielu organizacji, państwo członkowskie przekazuje Komisji opis podziału zadań między tymi organizacjami. Komisja podaje te informacje do wiadomości publicznej.	1) Każde państwo członkowskie wyznacza organ ds. e-zdrowia odpowiedzialny za wdrożenie i egzekwowanie przepisów niniejszego rozdziału na szczeblu krajowym. Państwa członkowskie mogą dodatkowo powołać także regionalne organy ds. e-zdrowia, które byłyby odpowiedzialne za wdrożenie i egzekwowanie przepisów na poziomie regionalnym. Państwo członkowskie przekazuje Komisji dane identyfikacyjne organu ds. e-zdrowia do dnia rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia. W przypadku gdy wyznaczony organ ds. e-zdrowia jest podmiotem składającym się z wielu organizacji, państwo członkowskie przekazuje Komisji opis podziału zadań między tymi organizacjami. Komisja podaje te informacje do wiadomości publicznej.

Uzasadnienie

Jeśli trzeba już coś zmienić, to warto wspomnieć właśnie o regionalnych organach ds. e-zdrowia.

Poprawka 16

Artykuł 10 ust. 2 lit. h)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Każdemu organowi ds. e-zdrowia powierza się następujące zadania: [...]	Każdemu organowi ds. e-zdrowia powierza się następujące zadania: [...]
h) przyczynianie się na szczeblu Unii do opracowania europejskiego formatu wymiany elektronicznej dokumentacji medycznej oraz do opracowania wspólnych specyfikacji dotyczących kwestii interoperacyjności, ochrony, bezpieczeństwa lub praw podstawowych zgodnie z art. 23 oraz specyfikacji unijnej bazy danych na potrzeby systemów elektronicznej dokumentacji medycznej i aplikacji wspierających dobrostan, o których mowa w art. 32;	h) przyczynianie się na szczeblu Unii oraz we współpracy z poziomem lokalnym i regionalnym w państwach członkowskich do opracowania europejskiego formatu wymiany elektronicznej dokumentacji medycznej oraz do opracowania wspólnych specyfikacji dotyczących kwestii interoperacyjności, ochrony, bezpieczeństwa lub praw podstawowych oraz wzorców interakcji zgodnie z art. 23 oraz specyfikacji unijnej bazy danych na potrzeby systemów elektronicznej dokumentacji medycznej i aplikacji wspierających dobrostan, o których mowa w art. 32;

Uzasadnienie

Jeśli w danym państwie członkowskim to poziom lokalny i regionalny są odpowiedzialne za opiekę zdrowotną, wkład centralnego krajowego organu w opracowanie formatu wymiany dokumentacji medycznej nie będzie wystarczający.

Poprawka 17

Artykuł 10 ust. 2 lit. k)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Każdemu organowi ds. e-zdrowia powierza się następujące zadania: [...]	Każdemu organowi ds. e-zdrowia powierza się następujące zadania: [...]
k) oferowanie – zgodnie z przepisami krajowymi – usług telemedycznych i zapewnienie, aby takie usługi były łatwe w korzystaniu, dostępne dla różnych grup osób fizycznych i pracowników służby zdrowia, w tym osób fizycznych z niepełnosprawnościami, były niedyskryminujące oraz aby oferowały możliwości wyboru między usługami świadczonymi osobiście a usługami cyfrowymi;	k) w przypadku gdy państwo członkowskie zgadza się zapewnić – zgodnie z przepisami krajowymi – usługi telemedyczne, ułatwianie ich świadczenia i zapewnienie, aby takie usługi były łatwe w korzystaniu, dostępne dla różnych grup osób fizycznych i pracowników służby zdrowia, w tym osób fizycznych z niepełnosprawnościami, były niedyskryminujące oraz aby oferowały możliwości wyboru między usługami świadczonymi osobiście a usługami cyfrowymi;

Uzasadnienie

Organy ds. e-zdrowia nie powinny być zobligowane do oferowania usług telemedycznych, ale państwa członkowskie, które proponują takie usługi, powinny ułatwiać ich świadczenie.

Poprawka 18

Artykuł 10 ust. 2 lit. m)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
m) współpracę z innymi odpowiednimi podmiotami i organami na szczeblu krajowym lub unijnym w celu zapewnienia interoperacyjności, możliwości przenoszenia danych i bezpieczeństwa elektronicznych danych dotyczących zdrowia, a także z przedstawicielami zainteresowanych stron, w tym przedstawicielami pacjentów, świadczeniodawcami, pracownikami służby zdrowia, stowarzyszeniami branżowymi;	m) współpracę z innymi odpowiednimi podmiotami i organami na szczeblu lokalnym, regionalnym , krajowym lub unijnym w celu zapewnienia interoperacyjności, możliwości przenoszenia danych i bezpieczeństwa elektronicznych danych dotyczących zdrowia, a także z przedstawicielami zainteresowanych stron, w tym przedstawicielami pacjentów, świadczeniodawcami, pracownikami służby zdrowia, stowarzyszeniami branżowymi;

Uzasadnienie

Należy uwzględnić to, że w wielu państwach członkowskich regiony mają kompetencje w zakresie zdrowia.

Poprawka 19

Artykuł 23 ust. 1

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Komisja przyjmuje, w drodze aktów wykonawczych, wspólne specyfikacje w odniesieniu do zasadniczych wymagań określonych w załączniku II, w tym termin wdrożenia tych wspólnych specyfikacji. W stosownych przypadkach we wspólnych specyfikacjach uwzględnia się specyfikę wyrobów medycznych i systemów sztucznej inteligencji wysokiego ryzyka, o których mowa w art. 14 ust. 3 i 4.	Komisja przyjmuje, w drodze aktów wykonawczych, wspólne specyfikacje w odniesieniu do zasadniczych wymagań określonych w załączniku II, w tym termin wdrożenia tych wspólnych specyfikacji. W stosownych przypadkach we wspólnych specyfikacjach uwzględnia się specyfikę wyrobów medycznych i systemów sztucznej inteligencji wysokiego ryzyka, o których mowa w art. 14 ust. 3 i 4. Punktem wyjścia dla opracowania wspólnych specyfikacji jest wykorzystanie elektronicznych systemów danych pacjentów do celu wspierania dobrej opieki zdrowotnej.

Uzasadnienie

Zasadniczym celem danych dotyczących zdrowia pacjentów jest zapewnienie dobrej opieki zdrowotnej. To musi być punktem wyjścia dla opracowywania wspólnych specyfikacji w celu wykorzystania dobrych praktyk i doświadczeń państw, które są na zaawansowanym etapie rozwoju elektronicznej dokumentacji medycznej.

Poprawka 20

Artykuł 29 ust. 4

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Producenci systemów elektronicznej dokumentacji medycznej wprowadzonych do obrotu zgłaszają wszelkie poważne incydenty z udziałem systemu elektronicznej dokumentacji medycznej organom nadzoru rynku państw członkowskich, w których miał miejsce taki poważny incydent, oraz działania naprawcze podjęte lub planowane przez producenta.	Producenci systemów elektronicznej dokumentacji medycznej wprowadzonych do obrotu zgłaszają wszelkie poważne incydenty z udziałem systemu elektronicznej dokumentacji medycznej organom nadzoru rynku państw członkowskich, w których miał miejsce taki poważny incydent, oraz działania naprawcze podjęte lub planowane przez producenta.

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Producent dokonuje takiego zgłoszenia, bez uszczerbku dla wymogów w zakresie zgłaszania incydentów na podstawie dyrektywy (UE) 2016/1148, niezwłocznie po ustaleniu związku przyczynowego między systemem elektronicznej dokumentacji medycznej a poważnym incydem lub po potwierdzeniu dostatecznie wysokiego prawdopodobieństwa istnienia takiego związku, a w każdym razie najpóźniej w terminie 15 dni od dnia uzyskania przez producenta informacji o wystąpieniu poważnego incydentu z udziałem systemu elektronicznej dokumentacji medycznej.	Producent dokonuje takiego zgłoszenia, bez uszczerbku dla wymogów w zakresie zgłaszania incydentów na podstawie dyrektywy (UE) 2016/1148, niezwłocznie po ustaleniu związku przyczynowego między systemem elektronicznej dokumentacji medycznej a poważnym incydem lub po potwierdzeniu dostatecznie wysokiego prawdopodobieństwa istnienia takiego związku, a w każdym razie najpóźniej w terminie siedmiu dni od dnia uzyskania przez producenta informacji o wystąpieniu poważnego incydentu z udziałem systemu elektronicznej dokumentacji medycznej.

Uzasadnienie

Przewidziany termin nie powinien przekraczać jednego tygodnia. Termin 15 dni na zgłoszenie poważnego incydentu znacznie zwiększa ryzyko spowodowania istotnych szkód.

Poprawka 21

Artykuł 33 ust. 1

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Posiadacze danych udostępniają następujące kategorie danych elektronicznych do wtórnego wykorzystywania zgodnie z przepisami niniejszego rozdziału: a) [...] o)	Państwa członkowskie wspólnie z Komisją określają, które kategorie danych elektronicznych posiadacze danych udostępniają do wtórnego wykorzystywania zgodnie z przepisami niniejszego rozdziału udostępniane. Można to zrobić za pomocą aktów wykonawczych przyjętych zgodnie z procedurą komitetową, o której mowa w art. 68 ust. 2.

Uzasadnienie

W rozporządzeniu nie należy wyszczególniać wszystkich kategorii. Potrzeba dalszych prac i analiz, aby określić, jakie rodzaje danych powinny być udostępniane. Do tego lepiej nadają się akty wykonawcze. Taki wykaz byłby znaczącą ingerencją w obowiązujące prawo krajowe.

Poprawka 22

Artykuł 33 ust. 5

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Jeżeli prawo krajowe wymaga zgody osoby fizycznej, organy ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia opierają się na obowiązkach określonych w niniejszym rozdziale w celu zapewnienia dostępu do elektronicznych danych dotyczących zdrowia.	Jeżeli prawo krajowe wymaga zgody osoby fizycznej, w stosownych przypadkach udzielanej za pośrednictwem jej przedstawiciela, organy ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia opierają się na obowiązkach określonych w niniejszym rozdziale w celu zapewnienia dostępu do elektronicznych danych dotyczących zdrowia.

Uzasadnienie

Należy wyraźnie przewidzieć przypadek, w którym osoba fizyczna chce lub musi skorzystać z pomocy swojego przedstawiciela.

Poprawka 23

Artykuł 35 lit. e)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
e) opracowywania produktów lub usług, które mogą być szkodliwe dla osób fizycznych i ogółu społeczeństwa, w tym m.in. niedozwolonych środków odurzających, napojów alkoholowych, wyrobów tytoniowych bądź towarów lub usług zaprojektowanych lub zmodyfikowanych w sposób prowadzący do naruszenia porządku publicznego lub moralności.	e) opracowywania produktów lub usług, które mogą być szkodliwe dla osób fizycznych i ogółu społeczeństwa, w tym m.in. niedozwolonych środków odurzających, napojów alkoholowych bądź wyrobów tytoniowych; f) opracowywania produktów lub usług, które mogą prowadzić do dyskryminacji (pod względem rasy, płci, wieku lub orientacji seksualnej).

Uzasadnienie

Porządek publiczny i moralność są kwestią uznaniową. UE nie powinna zatem wprowadzać do europejskiej przestrzeni danych dotyczących zdrowia – zasad, które odwoływałyby się do kwestii moralności. Zamiast formułować takie ogólne odwołania, lepiej konkretne produkty i usługi wyraźnie wymienić, choćby za pomocą aktu wykonawczego. Jeśli chodzi o lit. f), poprawka ta nie wymaga uzasadnienia.

Poprawka 24

Artykuł 36 ust. 3

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
3. Wykonując swoje zadania, organy ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia aktywnie współpracują z przedstawicielami zainteresowanych stron, w szczególności z przedstawicielami pacjentów, posiadaczy danych i użytkowników danych. Pracownicy organów ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia unikają wszelkich konfliktów interesów. Przy podejmowaniu decyzji organy ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia nie są związane żadnymi instrukcjami.	3. Wykonując swoje zadania, organy ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia aktywnie współpracują z przedstawicielami zainteresowanych stron, w szczególności z przedstawicielami pacjentów, posiadaczy danych i użytkowników danych. Pracownicy organów ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia unikają wszelkich konfliktów interesów. „Konflikt interesów” oznacza istnienie formalnego powiązania, bezpośredniego lub pośredniego, z co najmniej jednym podmiotem będącym właścicielem danych lub korzystającym z nich. Przy podejmowaniu decyzji organy ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia nie są związane żadnymi instrukcjami pochodzącymi od innego podmiotu zewnętrznego.

Uzasadnienie

Konieczne jest jaśniejsze zdefiniowanie pojęcia „konflikt interesów”. Wyrażenie „nie są związane żadnymi instrukcjami” także wymaga wyjaśnienia. Regulaminy lub przepisy wewnętrzne nie powinny być zaliczane do tej kategorii.

Poprawka 25

Artykuł 38 ust. 3

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
W przypadku poinformowania organu ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia przez użytkownika danych o ustaleniu, które może mieć wpływ na zdrowie osoby fizycznej, organ ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia może poinformować o tym ustaleniu osobę fizyczną lub pracownika służby zdrowia odpowiadającego za jej leczenie.	W przypadku poinformowania organu ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia przez użytkownika danych o ustaleniu, które może mieć wpływ na zdrowie osoby fizycznej, organ ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia informuje o tym ustaleniu osobę fizyczną lub pracownika służby zdrowia odpowiadającego za jej leczenie oraz umożliwia osobie fizycznej wyrażenie zgody na otrzymanie informacji na temat tego ustalenia albo zakazanie, w stosownych przypadkach za pośrednictwem jej przedstawiciela, przekazania jej tej informacji.

Uzasadnienie

Przekazywanie informacji na temat istnienia ustalenia powinno być obowiązkowe. Jednocześnie osoba ta powinna mieć możliwość rozważenia, czy otrzymać więcej informacji na temat ustalenia.

Poprawka 26

Artykuł 43 ust. 4

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Organy ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia uprawnione są do cofnięcia zezwolenia na dostęp do danych wydanego na podstawie art. 46 i wstrzymania przetwarzania odnośnych elektronicznych danych dotyczących zdrowia prowadzonego przez użytkownika danych celem zapewnienia usunięcia niezgodności, o której mowa w ust. 3, niezwłocznie lub w rozsądnym terminie, a także stosują odpowiednie i proporcjonalne środki służące zapewnieniu zgodnego z przepisami przetwarzania przez użytkowników danych. W tym względzie organy ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia mogą w stosownych przypadkach cofnąć zezwolenie na dostęp do danych i odebrać użytkownikowi danych jakiegokolwiek dostęp do elektronicznych danych dotyczących zdrowia na okres nieprzekraczający 5 lat.	Organy ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia uprawnione są do cofnięcia zezwolenia na dostęp do danych wydanego na podstawie art. 46 i wstrzymania przetwarzania odnośnych elektronicznych danych dotyczących zdrowia prowadzonego przez użytkownika danych celem zapewnienia usunięcia niezgodności, o której mowa w ust. 3, niezwłocznie lub w rozsądnym terminie, a także stosują odpowiednie i proporcjonalne środki służące zapewnieniu zgodnego z przepisami przetwarzania przez użytkowników danych. W tym względzie organy ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia mogą w stosownych przypadkach nałożyć grzywnę (do 10 % rocznych obrotów użytkownika danych z ostatniego roku obrachunkowego) lub cofnąć zezwolenie na dostęp do danych i odebrać użytkownikowi danych jakiegokolwiek dostęp do elektronicznych danych dotyczących zdrowia na okres nieprzekraczający 5 lat.

Uzasadnienie

Sankcje należy zaostrzyć w przypadku niewłaściwego stosowania rozporządzenia.

Poprawka 27

Artykuł 44

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
1. Organ ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia zapewnia, aby udzielony dostęp dotyczył wyłącznie elektronicznych danych dotyczących zdrowia związanych z celem przetwarzania, wskazanych we wniosku o udzielenie dostępu do danych złożonym przez użytkownika danych, i by był zgodny z udzielonym zezwoleniem na dostęp do danych.	1. Organ ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia zapewnia, aby udzielony dostęp dotyczył wyłącznie elektronicznych danych dotyczących zdrowia związanych z celem przetwarzania, wskazanych we wniosku o udzielenie dostępu do danych złożonym przez użytkownika danych, i by był zgodny z udzielonym zezwoleniem na dostęp do danych.

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
2. Organy ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia przekazują elektroniczne dane dotyczące zdrowia w formie zanonimizowanym, jeżeli takie dane umożliwiają osiągnięcie celu przetwarzania przez użytkownika danych, biorąc pod uwagę informacje przekazane przez użytkownika danych. 3. Jeżeli zanonimizowane dane nie umożliwiają osiągnięcia celu przetwarzania przez użytkownika danych, biorąc pod uwagę informacje przekazane przez użytkownika danych, organy ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia udzielają dostępu do elektronicznych danych dotyczących zdrowia w formie spseudonimizowanym. Informacje niezbędne do odwrócenia procesu pseudonimizacji są dostępne wyłącznie dla organu ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia. Użytkownicy danych nie mogą deanonimizować elektronicznych danych dotyczących zdrowia przekazanych im w formie spseudonimizowanym. Nieprzestrzeganie przez użytkownika danych środków zastosowanych przez organ ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia w celu zapewnienia pseudonimizacji podlega odpowiednim karom.	2. Organy ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia przekazują elektroniczne dane dotyczące zdrowia w formie zanonimizowanym, jeżeli takie dane umożliwiają osiągnięcie celu przetwarzania przez użytkownika danych, biorąc pod uwagę informacje przekazane przez użytkownika danych. 3. Jeżeli zanonimizowane dane nie umożliwiają osiągnięcia celu przetwarzania przez użytkownika danych, biorąc pod uwagę informacje przekazane przez użytkownika danych, organy ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia udzielają dostępu do elektronicznych danych dotyczących zdrowia w formie spseudonimizowanym. Informacje niezbędne do odwrócenia procesu pseudonimizacji są dostępne wyłącznie dla organu ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia. Użytkownicy danych nie mogą deanonimizować elektronicznych danych dotyczących zdrowia przekazanych im w formie spseudonimizowanym. Nieprzestrzeganie przez użytkownika danych środków zastosowanych przez organ ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia w celu zapewnienia pseudonimizacji podlega odpowiednim karom. 4. W razie potrzeby organy ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia mogą dostarczać elektroniczne dane osobowe dotyczące zdrowia, z uwzględnieniem rozporządzenia (UE) 2016/679 i prawa krajowego.

Uzasadnienie

W wyjątkowych okolicznościach konieczne może być zapewnienie dostępu do elektronicznych danych osobowych dotyczących zdrowia do wtórnego wykorzystania, na przykład w kontekście badań w interesie publicznym. Oczywiście musi to odbywać się zgodnie z ogólnym rozporządzeniem UE o ochronie danych ((UE) 2016/679) i prawem krajowym.

Poprawka 28

Artykuł 46 ust. 3

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
3. Organ ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia wydaje zezwolenie na dostęp do danych lub odmawia jego wydania w terminie 2 miesięcy od otrzymania wniosku o udzielenie dostępu do danych. Na zasadzie odstępstwa od rozporządzenia [...] [akt w sprawie zarządzania danymi, COM(2020) 767 final] organ ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia może w razie potrzeby przedłużyć termin odpowiedzi na wniosek o udzielenie dostępu do danych o 2 dodatkowe miesiące, zważywszy na złożoność wniosku. W takich przypadkach organ ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia niezwłocznie powiadamia wnioskodawcę, że rozpatrzenie wniosku wymaga większej ilości czasu, i podaje przyczyny opóźnienia. Jeżeli organ ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia nie podejmie decyzji w określonym terminie, zezwolenie na dostęp do danych zostaje wydane.	3. Organ ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia wydaje zezwolenie na dostęp do danych lub odmawia jego wydania w terminie 3 miesięcy od otrzymania wniosku o udzielenie dostępu do danych. Na zasadzie odstępstwa od rozporządzenia [...] [akt w sprawie zarządzania danymi, COM(2020) 767 final] organ ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia może w razie potrzeby przedłużyć termin odpowiedzi na wniosek o udzielenie dostępu do danych o 2 dodatkowe miesiące, zważywszy na złożoność wniosku. W takich przypadkach organ ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia niezwłocznie powiadamia wnioskodawcę, że rozpatrzenie wniosku wymaga większej ilości czasu, i podaje przyczyny opóźnienia. Jeżeli organ ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia nie podejmie decyzji w określonym terminie, zezwolenie na dostęp do danych zostaje wydane.

Uzasadnienie

Organ ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia może potrzebować pewnego czasu na ocenę wniosków.

Poprawka 29

Artykuł 46 ust. 9

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Zezwolenie na dostęp do danych wydaje się na okres niezbędny do osiągnięcia celów przewidzianych we wniosku, który to okres nie przekracza 5 lat. Na wniosek użytkownika danych okres ten można przedłużyć jednokrotnie o okres nieprzekraczający 5 lat na podstawie argumentów i dokumentów uzasadniających to przedłużenie, przekazanych na 1 miesiąc przed wygaśnięciem zezwolenia na dostęp do danych. Na zasadzie odstępstwa od art. 42 organ ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia może nałożyć zwiększone opłaty w celu odzwierciedlenia kosztów i ryzyka związanych z przechowywaniem elektronicznych danych dotyczących zdrowia przez dłuższy okres przekraczający początkowe 5 lat. W celu ograniczenia takich kosztów i opłat organ ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia może również zaproponować użytkownikowi danych przechowywanie zbioru danych w systemie przechowywania o ograniczonych możliwościach. Dane w ramach bezpiecznego środowiska przetwarzania usuwa się w terminie 6 miesięcy po wygaśnięciu zezwolenia na dostęp do danych. Na żądanie użytkownika danych formuła dotycząca stworzenia wnioskowanego zbioru danych jest przechowywana przez organ ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia.	Zezwolenie na dostęp do danych wydaje się na okres niezbędny do osiągnięcia celów przewidzianych we wniosku, który to okres nie przekracza 10 lat. Na wniosek użytkownika danych okres ten można przedłużyć jednokrotnie o okres nieprzekraczający 2 lat na podstawie argumentów i dokumentów uzasadniających to przedłużenie, przekazanych na 1 miesiąc przed wygaśnięciem zezwolenia na dostęp do danych. Na zasadzie odstępstwa od art. 42 organ ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia może nałożyć zwiększone opłaty w celu odzwierciedlenia kosztów i ryzyka związanych z przechowywaniem elektronicznych danych dotyczących zdrowia przez dłuższy okres przekraczający początkowe 10 lat. W celu ograniczenia takich kosztów i opłat organ ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia może również zaproponować użytkownikowi danych przechowywanie zbioru danych w systemie przechowywania o ograniczonych możliwościach. Dane w ramach bezpiecznego środowiska przetwarzania usuwa się w terminie 6 miesięcy po wygaśnięciu zezwolenia na dostęp do danych. Na żądanie użytkownika danych formuła dotycząca stworzenia wnioskowanego zbioru danych jest przechowywana przez organ ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia.

Uzasadnienie

Wiele projektów badawczych będzie wymagało przechowywania danych przez okres dłuższy niż pięć lat. Poprawka zapewnia więcej możliwości oceny „koniecznego czasu trwania”, tak aby okres przechowywania mógł wynosić do dziesięciu lat. Z drugiej strony okres przedłużenia powinien być krótszy niż proponowane pięć lat.

Poprawka 30

Artykuł 47 ust. 3

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Jeżeli wnioskodawca ubiega się o wynik w formie zanonimizowanej, w tym w formacie statystycznym, na podstawie wniosku o udostępnienie danych, organ ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia dokonuje oceny w terminie 2 miesięcy i w miarę możliwości przekazuje wynik użytkownikowi danych w terminie 2 miesięcy.	Jeżeli wnioskodawca ubiega się o wynik w formie zanonimizowanej, w tym w formacie statystycznym, na podstawie wniosku o udostępnienie danych, organ ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia dokonuje oceny w terminie 2 miesięcy i w miarę możliwości przekazuje wynik użytkownikowi danych w terminie 2 miesięcy. Jeżeli przekazanie takich danych nie jest możliwe, organ ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia przedstawia wnioskodawcy uzasadnienie odmowy.

Uzasadnienie

Artykuł ten przewiduje przekazywanie danych „w miarę możliwości”. Jeżeli jest to niemożliwe, wnioskodawca powinien otrzymać uzasadnienie wyjaśniające, dlaczego nie jest to możliwe.

Poprawka 31

Artykuł 49 ust. 1

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
1. W przypadku gdy wnioskodawca ubiega się o dostęp do elektronicznych danych dotyczących zdrowia wyłącznie od pojedynczego posiadacza danych w jednym państwie członkowskim, na zasadzie odstępstwa od art. 45 ust. 1 wnioskodawca ten może skierować wniosek o udzielenie dostępu do danych lub wniosek o udostępnienie danych bezpośrednio do posiadacza danych. Wniosek o udzielenie dostępu do danych spełnia wymogi określone w art. 45, a wniosek o udostępnienie danych spełnia wymogi określone w art. 47. Wnioski dotyczące wielu państw oraz wnioski wymagające zestawienia zbiorów danych od większej liczby posiadaczy danych kieruje się do organów ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia.	1. W przypadku gdy wnioskodawca ubiega się o dostęp do elektronicznych danych dotyczących zdrowia wyłącznie od pojedynczego posiadacza danych w jednym państwie członkowskim, na zasadzie odstępstwa od art. 45 ust. 1 wnioskodawca ten może skierować wniosek o udzielenie dostępu do danych lub wniosek o udostępnienie danych bezpośrednio do posiadacza danych. Pojedynczy posiadacz danych odmawia wydania zezwolenia na udostępnienie danych w sytuacji, gdy pomimo pseudonimizacji indywidualne przypadki można przypisać konkretnej osobie. Wniosek o udzielenie dostępu do danych spełnia wymogi określone w art. 45, a wniosek o udostępnienie danych spełnia wymogi określone w art. 47. Wnioski dotyczące wielu państw oraz wnioski wymagające zestawienia zbiorów danych od większej liczby posiadaczy danych kieruje się do organów ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia.

Uzasadnienie

Anonimowość ma kluczowe znaczenie dla danych dotyczących zdrowia.

Poprawka 32

Artykuł 50 ust. 1 lit. f)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Organy ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia udzielają dostępu do elektronicznych danych dotyczących zdrowia wyłącznie za pośrednictwem bezpiecznego środowiska przetwarzania, z zastrzeżeniem środków technicznych i organizacyjnych oraz wymogów z zakresu bezpieczeństwa i interoperacyjności. W szczególności stosują one następujące środki z zakresu bezpieczeństwa:	Organy ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia udzielają dostępu do elektronicznych danych dotyczących zdrowia wyłącznie za pośrednictwem bezpiecznego środowiska przetwarzania, z zastrzeżeniem środków technicznych i organizacyjnych oraz wymogów z zakresu bezpieczeństwa i interoperacyjności. W szczególności stosują one następujące środki z zakresu bezpieczeństwa:
[...]	[...]
f) zapewnienie zgodności i monitorowanie środków z zakresu bezpieczeństwa, o których mowa w niniejszym artykule, w celu ograniczenia potencjalnych zagrożeń bezpieczeństwa.	f) zapewnienie zgodności i monitorowanie środków z zakresu bezpieczeństwa, o których mowa w niniejszym artykule, w celu zredukowania do minimum potencjalnych zagrożeń bezpieczeństwa.

Uzasadnienie

Środki z zakresu bezpieczeństwa powinny mieć na celu zredukowanie do minimum, a nie tylko ograniczenie, potencjalnych zagrożeń bezpieczeństwa.

Poprawka 33

Artykuł 65 ust. 1

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Zadania Rady ds. Europejskiej Przestrzeni Danych Dotyczących Zdrowia	Zadania Rady ds. Europejskiej Przestrzeni Danych Dotyczących Zdrowia
1. Rada ds. Europejskiej Przestrzeni Danych Dotyczących Zdrowia ma następujące zadania związane z pierwotnym wykorzystywaniem elektronicznych danych dotyczących zdrowia zgodnie z rozdziałami II i III:	1. Rada ds. Europejskiej Przestrzeni Danych Dotyczących Zdrowia ma następujące zadania związane z pierwotnym wykorzystywaniem elektronicznych danych dotyczących zdrowia zgodnie z rozdziałami II i III:
[...]	[...]
b) wydawanie pisemnych opinii i wymiana najlepszych praktyk w sprawach związanych z koordynacją wdrażania na szczeblu państw członkowskich niniejszego rozporządzenia oraz aktów delegowanych i wykonawczych przyjętych na jego podstawie, w szczególności w odniesieniu do:	b) wydawanie pisemnych opinii i wymiana najlepszych praktyk w sprawach związanych z koordynacją wdrażania na szczeblu państw członkowskich niniejszego rozporządzenia oraz aktów delegowanych i wykonawczych przyjętych na jego podstawie, z uwzględnieniem szczebla lokalnego i regionalnego , w szczególności w odniesieniu do:
[...]	[...]

Uzasadnienie

W poprawce podkreśla się, jak ważne jest uwzględnienie poziomu lokalnego i regionalnego.

II. ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR),

W odniesieniu do bezpieczeństwa i ochrony danych

1. Z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji dotyczący europejskiej przestrzeni danych dotyczących zdrowia i nalega, by w ramach usług opieki zdrowotnej można było korzystać z takiej infrastruktury, przy jednoczesnym zapewnieniu pacjentom ochrony prywatności i praw w zakresie danych ⁽²⁾.

2. Podkreśla, że oczekiwania obywateli wobec UE związane ze zdrowiem znalazły odzwierciedlenie w konkluzjach Konferencji w sprawie przyszłości Europy, w szczególności w odniesieniu do wzmocnienia odporności i jakości systemów opieki zdrowotnej poprzez „stworzenie europejskiej przestrzeni danych dotyczących zdrowia, która ułatwiłaby wymianę danych dotyczących zdrowia; indywidualna dokumentacja medyczna mogłaby być udostępniana – na zasadzie dobrowolności – za pomocą indywidualnej europejskiej elektronicznej karty zdrowia zgodnej z przepisami o ochronie danych;

3. Z zadowoleniem przyjmuje cel wniosku, by zapewnić nowe i poszerzone możliwości dla pierwotnego i wtórnego wykorzystywania elektronicznych danych dotyczących zdrowia, co będzie korzystne dla pacjentów, sektora opieki zdrowotnej, sektora badań oraz ogółu społeczeństwa. Lepszy dostęp do danych dotyczących zdrowia jest warunkiem rozwoju nowoczesnej opieki zdrowotnej.

4. Jest zdania, że dostęp pacjentów do ich własnych danych dotyczących zdrowia oraz możliwość wymiany tych danych z podmiotami opieki zdrowotnej ułatwią niezakłócone świadczenie tej opieki, zwiększą bezpieczeństwo pacjentów oraz umożliwią im większą samodzielność w dbaniu o własne zdrowie. Kontrolowane i zgodne z ochroną danych wykorzystywanie danych dotyczących zdrowia także do celów badań naukowych, kształtowania polityki i opracowywania określonych produktów stanowi istotny warunek postępów w medycynie, większego bezpieczeństwa pacjentów oraz lepszego monitorowania efektywności sektora opieki zdrowotnej.

5. Zwraca uwagę, że nadrzędnym celem danych dotyczących zdrowia i ich wymiany jest zapewnienie pacjentom jak najlepszej opieki zdrowotnej oraz gwarancja jej jakości. Zalecana jest również ocena stanu systemu opieki zdrowotnej, ze szczególnym uwzględnieniem wsi i miasteczek oraz opracowanie i organizacja systemów opieki zdrowotnej w oparciu o wyniki tej oceny, tak aby zminimalizować różnice w jakości opieki.

⁽²⁾ Opinia KR-u „Strategia farmaceutyczna dla Europy i wniosek ustawodawczy dotyczący zmiany mandatu Europejskiej Agencji Leków (EMA)” (Dz.U. C 300 z 27.7.2021, s. 87).

6. Jest zdania, że swobodny przepływ towarów i swoboda świadczenia usług nie mogą przeważać nad dostępem pacjentów do dobrej opieki zdrowotnej w ich kraju. Należy to uwzględnić w dalszych pracach nad rozporządzeniem.
7. Zwraca uwagę, że dla świadczeniodawcy oraz dla pracowników opieki zdrowotnej dokumentacja pacjenta jest jednym z najważniejszych narzędzi organizacji i zapewnienia dobrej jakości opieki zdrowotnej, która będzie bezpieczna dla pacjenta. Dlatego też musi istnieć możliwość opracowania dokumentacji medycznej zgodnie ze wspólnymi standardami ustanowionymi w kontekście europejskiej przestrzeni danych dotyczących zdrowia, a także z normami określonymi dodatkowo przez każde państwo członkowskie, na szczeblu krajowym lub regionalnym, zgodnie ze szczególnymi lokalnymi potrzebami.
8. Uważa, że trzeba wyjaśnić, w jakim stopniu w zakres obowiązywania nowego rozporządzenia wchodzi opieka społeczna, gdyż w niektórych państwach członkowskich dane dotyczące zdrowia i dane dotyczące sytuacji społecznej są rejestrowane łącznie, natomiast w innych krajach się je rozdziela.
9. Sądzi, że odpowiednie wdrożenie rozporządzenia będzie wymagało sporo pracy na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym, co będzie się wiązało ze znacznymi nakładami finansowymi, czasowymi i personalnymi. Tymczasem w ocenie kosztów we wniosku nie dość wyraźnie określono koszty, które przypadną na poziom lokalny i regionalny. Wprawdzie część tych nakładów na pewno będzie można sfinansować za pomocą programów unijnych, jednak wciąż nie jest jasne, w jakim zakresie zostaną pokryte koszty tej modernizacji ponoszone przez państwa członkowskie oraz jak należy potraktować koszty różnorodnych innych pomiotów.
10. Podkreśla, że z uwagi na to, że digitalizacja danych dotyczących zdrowia zwiększa ryzyko w zakresie cyberbezpieczeństwa, wszystkie zaangażowane strony muszą przestrzegać najwyższych standardów w dziedzinie ochrony i bezpieczeństwa danych. Obywatele powinni mieć pewność, że ich dane osobowe medyczne będą przetwarzane z najwyższą starannością, na podstawie solidnych ram i solidnego systemu ochrony i bezpieczeństwa danych oferującego odpowiednie zabezpieczenia.
11. Zaznacza, że dążąc do umożliwienia obywatelom większego dostępu do ich danych elektronicznych dotyczących zdrowia i lepszej kontroli nad nimi w ramach rozporządzenia, należy czuwać nad tym, by nie zaniedbywać grup wrażliwych, a w szczególności osób starszych o ograniczonych umiejętnościach cyfrowych lub osób o ograniczonym dostępie do środków cyfrowych⁽³⁾.
12. Uważa za niezwykle ważne prawo osób fizycznych do samostanowienia i podkreśla znaczenie uwzględnienia gwarancji dotyczących zgodności z przepisami rozporządzenia (UE) 2016/679 (RODO).
13. Zwraca uwagę, że osiągnięcie celu utworzenia europejskiej przestrzeni danych dotyczących zdrowia jest utrudnione przez brak ekspertów i wiedzy technicznej oraz ograniczoną liczbę podmiotów na rynku posiadających specjalistyczną wiedzę potrzebną do budowy i utrzymania systemu oraz odpowiedniej infrastruktury dla danych dotyczących zdrowia, tak aby ten system i infrastruktura spełniały rygorystyczne wymogi w zakresie ochrony i bezpieczeństwa danych.
14. Wzywa Komisję do rozważenia i przedstawienia wniosków dotyczących tego, jak Unia może wesprzeć wprowadzenie dodatkowej infrastruktury fizycznej do przechowywania danych w państwach członkowskich, w tym na szczeblu lokalnym i regionalnym.

W odniesieniu do interoperacyjności

15. Wyraża zaniepokojenie, że wdrażanie europejskiej przestrzeni danych dotyczących zdrowia przy braku jasnych wytycznych może prowadzić – jak wskazuje przykład ogólnego rozporządzenia o ochronie danych (RODO) – do fragmentarycznego podejścia ze względu na nierównomierne stosowanie i rozbieżne interpretacje na szczeblu krajowym, a nawet regionalnym, w obrębie Unii Europejskiej.
16. Uważa zatem, że należy przewidzieć szczegółowe wspólne zasady, modele funkcjonowania oraz rozwiązania, aby zapewnić jednolite wdrażanie rozporządzenia we wszystkich państwach członkowskich oraz poszanowanie prawa obywateli do prywatności w przypadku transgranicznego wykorzystywania danych dotyczących zdrowia. W związku z tym stwierdza z zadowoleniem, że w obecnym wniosku stosowanie formatu elektronicznego przy wymianie dokumentacji medycznej stało się obowiązkowe.

⁽³⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2102 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie dostępności stron internetowych i mobilnych aplikacji organów sektora publicznego (Dz.U. L 327 z 2.12.2016, s. 1).

W odniesieniu do jakości danych

17. Odnotowuje, że dane wykorzystywane do badań naukowych lub kształtowania polityki, a także do świadczenia opieki zdrowotnej, muszą być wiarygodne, w jednolitym formacie, spójne, adekwatne do zakładanych celów, reprezentatywne i mierzalne. Z aprobatą przyjmuje zawarte we wniosku kryteria dotyczące określania typologii i głównych cech charakterystycznych danych dotyczących zdrowia, ale uważa, że należy zwrócić większą uwagę na wymogi jakościowe.

18. Zauważa jednak, że kilka państw członkowskich już pracuje – na szczeblu krajowym lub zdecentralizowanym – nad znalezieniem rozwiązań cyfrowych w zakresie wymiany danych między różnymi sektorami, a także w zakresie wielu innych elementów, o których mowa w rozporządzeniu. W związku z tym pożądane byłoby zebranie doświadczeń zdobytych w ramach takich inicjatyw i wykorzystanie ich w przyszłości w kontekście europejskiej przestrzeni danych dotyczących zdrowia.

19. Podkreśla w tym kontekście, że należy zapewnić, by opracowanie ram wymiany danych między państwami członkowskimi opierało się na międzynarodowych standardach, takich jak profilowanie zasobów szybkiej interoperacyjności opieki zdrowotnej (FHIR) lub ujednolicona nomenklatura dotycząca klinicznej terminologii medycznej (SNOMED-CT). W ten sposób prace prowadzone w Europie będą również istotne dla państw trzecich, które już obecnie wzorują się na różnych państwach członkowskich lub współpracują z nimi w zakresie np. sprawnej wymiany danych między systemami.

20. Jest zdania, że przyznanie osobom fizycznym prawa do zmiany danych zawartych w dokumentacji medycznej lub wprowadzania do niej innych określonych danych i umożliwienie im tego mogłoby spowodować problemy z jakością rejestracji i zaleca, by dogłębniej przeanalizować sposoby rozwiązania tej kwestii.

W odniesieniu do zarządzania

21. Podkreśla, że dla powodzenia europejskiej przestrzeni danych dotyczących zdrowia konieczne jest przyjęcie perspektywy opartej na wielopoziomowym zarządzaniu oraz podejścia uwzględniającego nie tylko poziom UE i państw członkowskich, ale także szczebel regionalny i lokalny.

22. Uważa, że jednym z wyzwań związanych z wdrażaniem europejskiej przestrzeni danych dotyczących zdrowia będzie zapewnienie na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym odpowiednich zasobów i stosownej infrastruktury, w tym fizycznej, by umożliwić przechowywanie, udostępnianie i wymianę danych dotyczących zdrowia na potrzeby świadczenia opieki zdrowotnej, badań naukowych, kształtowania polityki i działań regulacyjnych.

23. Nalega na konieczność lepszego wyjaśnienia roli i kompetencji Rady ds. Europejskiej Przestrzeni Danych dotyczących Zdrowia. W jej skład wejdą przedstawiciele organów ds. e-zdrowia i organów ds. dostępu do danych dotyczących zdrowia ze wszystkich państw członkowskich, ale nie jest jasne, jaką rolę odegrają w niej obserwatorzy, eksperci, zainteresowane podmioty i inne odpowiednie strony trzecie, ani w jaki sposób będą oni uczestniczyć w jej pracach.

24. Zwraca uwagę, że wniosek zakłada standaryzację danych między państwami członkowskimi w celu umożliwienia ich wymiany. Podejście to może mieć poważne konsekwencje, zarówno administracyjne, jak i finansowe, dla władz lokalnych i regionalnych, które będą musiały w razie potrzeby dostosować swoje istniejące systemy informatyczne do nowych standardów danych, a personel musiałby zostać przeszkolony w zakresie pracy z tymi nowymi standardami.

25. Wnosi o to, by Komitet, jako przedstawiciel władz lokalnych i regionalnych, też mógł uczestniczyć w tej Radzie odpowiedzialnej za zarządzanie europejską przestrzenią danych dotyczących zdrowia.

26. W związku z szerokim polem manewru, które obecny wniosek pozostawia w zakresie wdrożenia wielu jego konkretnych aspektów w drodze aktów wykonawczych, zwraca uwagę, by już teraz przeanalizować trudności, jakie to rozporządzenie będzie w praktyce narażało pacjentom, podmiotom opieki zdrowotnej, sektorowi badań i innowacji oraz innym użytkownikom danych dotyczących zdrowia.

W odniesieniu do pomocniczości

27. Uważa, że w obecnej formie wniosek dotyczący rozporządzenia nie wydaje się stwarzać problemów w zakresie zgodności z zasadą pomocniczości, w odniesieniu do proponowanych celów dotyczących możliwości przenoszenia i interoperacyjności danych, ponieważ te aspekty nie mogą zostać odpowiednio uregulowane ani przez państwa członkowskie, ani przez władze regionalne i lokalne działające samodzielnie. Ponadto zalety europejskiej przestrzeni danych dotyczących zdrowia przyczyniają się do zmniejszenia nierówności między różnymi regionami Unii Europejskiej oraz do dostarczania wysokiej jakości informacji na potrzeby opracowywania polityki zdrowotnej dostosowanej do lokalnych potrzeb. Należy również pamiętać o korzyściach płynących z tej technologii dla nauki, jeśli chodzi o poznanie pozytywnych i negatywnych (szkodliwych) skutków różnych stosowanych technologii medycznych. Te wyniki można szybko wykorzystać w regionach najbardziej oddalonych lub regionach znajdujących się w niekorzystnej sytuacji. Należy jednak zwrócić szczególną uwagę na to, by proponowane rozporządzenie nie przyznawało Unii nadmiernych uprawnień i respektowało prawo państw członkowskich oraz władz regionalnych lub lokalnych do decydowania o organizacji ich systemów opieki zdrowotnej, ponieważ kilka państw postanowiło powierzyć władzom regionalnym i lokalnym większą odpowiedzialność za organizację usług zdrowotnych, tak aby decyzje były podejmowane jak najbliżej obywateli.

Bruksela, dnia 8 lutego 2023 r.

Vasco ALVES CORDEIRO

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Instrument nadzwyczajny jednolitego rynku

(2023/C 157/11)

Sprawozdawca:	Muhterem ARAS (DE/Zieloni), przewodniczący parlamentu Badenii-Wirtembergii, Niemcy
Dokumenty źródłowe:	Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego instrument nadzwyczajny jednolitego rynku i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 2679/98 COM(2022) 459 final Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenia (UE) 2016/424, (UE) 2016/425, (UE) 2016/426, (UE) 2019/1009 i (UE) nr 305/2011 w odniesieniu do procedur nadzwyczajnych dotyczących oceny zgodności, przyjęcia wspólnych specyfikacji i nadzoru rynku ze względu na sytuację nadzwyczajną na jednolitym rynku [tłum. robocze] COM(2022) 461 final Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywy 2000/14/WE, 2006/42/WE, 2010/35/UE, 2013/29/UE, 2014/28/UE, 2014/29/UE, 2014/30/UE, 2014/31/UE, 2014/32/UE, 2014/33/UE, 2014/34/UE, 2014/35/UE, 2014/53/UE i 2014/68/UE w odniesieniu do procedur nadzwyczajnych dotyczących oceny zgodności, przyjmowania wspólnych specyfikacji i nadzoru rynku w związku z sytuacją nadzwyczajną na jednolitym rynku COM(2022) 462 final

I. ZALECANE POPRAWKI

Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego instrument nadzwyczajny jednolitego rynku i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 2679/98

COM(2022) 459 final

Poprawka 1

Uzupełnienie motywu 33

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Co więcej, aby zapewnić dostępność towarów istotnych w kontekście kryzysu w sytuacji nadzwyczajnej na jednolitym rynku, Komisja może zalecić, aby państwa członkowskie rozdystrybuowały rezerwy strategiczne z należyтым uwzględnieniem zasad solidarności, konieczności i proporcjonalności.	Co więcej, aby zapewnić dostępność towarów istotnych w kontekście kryzysu w sytuacji nadzwyczajnej na jednolitym rynku, Komisja może zalecić, aby państwa członkowskie rozdystrybuowały rezerwy strategiczne z należyтым uwzględnieniem zasad solidarności, konieczności i proporcjonalności. Trzeba przy tym uwzględnić różne potrzeby lokalne i regionalne, takie jak regionów najbardziej oddalonych, gęsto zaludnionych miast, obszarów wiejskich lub regionów przygranicznych.

Uzasadnienie

Nie wymaga uzasadnienia.

Poprawka 2

Uzupełnienie art. 1 ust. 3

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Państwa członkowskie regularnie wymieniają między sobą oraz z Komisją informacje na temat wszystkich kwestii objętych zakresem niniejszego rozporządzenia.	Państwa członkowskie regularnie wymieniają między sobą oraz z Komisją, Parlamentem Europejskim, Europejskim Komitetem Regionów i Europejskim Komitetem Ekonomiczno-Społecznym informacje na temat wszystkich kwestii objętych zakresem niniejszego rozporządzenia.

Uzasadnienie

Wzywa się władze lokalne i regionalne do przedsięwzięcia wielu środków uruchomionych w ramach nadzwyczajnego instrumentu jednolitego rynku (SMEI). Dlatego też powinny one przynajmniej otrzymywać informacje za pośrednictwem KR-u.

Poprawka 3

Uzupełnienie art. 2 pkt 8

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Niniejsze rozporządzenie pozostaje bez uszczerbku dla odpowiedzialności państw członkowskich za ochronę bezpieczeństwa narodowego oraz ich uprawnienia do ochrony podstawowych funkcji państwa, w tym zapewnienia jego integralności terytorialnej oraz utrzymania porządku publicznego.	Niniejsze rozporządzenie pozostaje bez uszczerbku dla ogólnej odpowiedzialności państw członkowskich za ochronę bezpieczeństwa narodowego oraz ich uprawnienia do ochrony podstawowych funkcji państwa, w tym zapewnienia jego integralności terytorialnej oraz utrzymania porządku publicznego.

Uzasadnienie

Dla większej jasności do tekstu trzeba dodać słowo „ogólny”, by zachować w praktyce skuteczność przepisów dotyczących swobodnego przemieszczania się zawartych w art. 16 i dalszych.

Poprawka 4

Zmiana i uzupełnienie art. 4 ust. 3

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Komisja przewodniczy grupie doradczej oraz zapewnia obsługę sekretariatu. Do udziału w posiedzeniach grupy doradczej w charakterze obserwatorów Komisja może zapraszać przedstawiciela Parlamentu Europejskiego , przedstawicieli państw EFTA będących Umawiającymi się Stronami Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym[49], przedstawicieli podmiotów gospodarczych, organizacji zainteresowanych stron, partnerów społecznych oraz ekspertów. Komisja zaprasza przedstawicieli innych organów na szczeblu unijnym istotnych w kontekście kryzysu na istotne posiedzenia grupy doradczej w charakterze obserwatorów.	Komisja przewodniczy grupie doradczej oraz zapewnia obsługę sekretariatu. Stali członkowie grupy doradczej są również przedstawicielami Parlamentu Europejskiego i Europejskiego Komitetu Regionów. Do udziału w posiedzeniach grupy doradczej w charakterze obserwatorów Komisja może zapraszać przedstawicieli państw EFTA będących Umawiającymi się Stronami Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym[49], przedstawicieli podmiotów gospodarczych, organizacji zainteresowanych stron, partnerów społecznych oraz ekspertów. Komisja zaprasza przedstawicieli innych organów na szczeblu unijnym istotnych w kontekście kryzysu na istotne posiedzenia grupy doradczej w charakterze obserwatorów.

Uzasadnienie

By zapewnić kontrolę parlamentarną oraz zaangażować władze lokalne i regionalne, które wdrażają prawodawstwo UE w terenie, Parlament Europejski i Europejski Komitet Regionów muszą mieć stałych przedstawicieli w grupie doradczej. Władze lokalne i regionalne są również bezpośrednio narażone na problemy i skutki kryzysów, o których mogą informować z pierwszej ręki. Ich interesy można uwzględniać w grupie doradczej za pośrednictwem Europejskiego Komitetu Regionów.

Poprawka 5

Uzupełnienie art. 5 ust. 1

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Państwa członkowskie wyznaczają centralne biura łącznikowe odpowiedzialne za kontakty, koordynację i wymianę informacji z centralnymi biurami łącznikowymi innych państw członkowskich oraz centralnym biurem łącznikowym na szczeblu unijnym w rozumieniu niniejszego rozporządzenia. Zadaniem takich biur łącznikowych jest koordynacja oraz opracowywanie informacji uzyskanych od właściwych organów krajowych.	Państwa członkowskie wyznaczają z udziałem władz lokalnych i regionalnych centralne biura łącznikowe odpowiedzialne za kontakty, koordynację i wymianę informacji z centralnymi biurami łącznikowymi innych państw członkowskich oraz centralnym biurem łącznikowym na szczeblu unijnym w rozumieniu niniejszego rozporządzenia. Zadaniem takich biur łącznikowych jest koordynacja oraz opracowywanie informacji uzyskanych od właściwych organów krajowych, regionalnych i lokalnych .

Uzasadnienie

Konieczne jest zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych, ponieważ krajowe biura łącznikowe są niewystarczające do zapewnienia wymiany informacji. W zależności od struktury politycznej i konstytucyjnej państw członkowskich warto z wyprzedzeniem utworzyć biura regionalne lub lokalne.

Poprawka 6

Uzupełnienie art. 6 ust. 1 lit. a)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
a) współpracy między właściwymi organami krajowymi i unijnymi w zakresie zarządzania trybem podwyższonej czujności dotyczącej jednolitego rynku oraz trybem sytuacji nadzwyczajnej na jednolitym rynku w przypadku uruchomienia tych trybów we wszystkich sektorach jednolitego rynku;	a) współpracy między właściwymi organami lokalnymi, regionalnymi , krajowymi i unijnymi w zakresie zarządzania trybem podwyższonej czujności dotyczącej jednolitego rynku oraz trybem sytuacji nadzwyczajnej na jednolitym rynku w przypadku uruchomienia tych trybów we wszystkich sektorach jednolitego rynku;

Uzasadnienie

Celem jest włączenie szczebla lokalnego i regionalnego.

Poprawka 7

Uzupełnienie art. 6 ust. 2 lit. a)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
wykazu właściwych organów krajowych, centralnych biur łącznikowych wyznaczonych zgodnie z art. 5 oraz pojedynczych punktów kontaktowych, o których mowa w art. 21, ich danych kontaktowych, ról i obowiązków wyznaczonych w prawie krajowym na okres obowiązywania trybu podwyższonej czujności oraz trybu sytuacji nadzwyczajnej określonych w niniejszym rozporządzeniu;	wykazu właściwych organów krajowych, lokalnych i regionalnych , centralnych biur łącznikowych wyznaczonych zgodnie z art. 5 oraz pojedynczych punktów kontaktowych, o których mowa w art. 21, ich danych kontaktowych, ról i obowiązków wyznaczonych w prawie krajowym na okres obowiązywania trybu podwyższonej czujności oraz trybu sytuacji nadzwyczajnej określonych w niniejszym rozporządzeniu;

Uzasadnienie

Celem jest włączenie szczebla lokalnego i regionalnego, w zależności od struktury państw członkowskich.

Poprawka 8

Uzupełnienie i zmiana art. 8 ust. 3 lit. c)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
obszar geograficzny; część jednolitego rynku, którego dotyczy zakłócenie lub potencjalne zakłócenie; wpływ na konkretne obszary geograficzne szczególnie podatne lub narażone na zakłócenia łańcucha dostaw, w tym unijne regiony najbardziej oddalone;	obszar geograficzny; część jednolitego rynku, którego dotyczy zakłócenie lub potencjalne zakłócenie; wpływ na konkretne obszary geograficzne szczególnie podatne lub narażone na zakłócenia łańcucha dostaw, w tym unijne regiony przygraniczne oraz regiony najbardziej oddalone;

Uzasadnienie

Nie wymaga uzasadnienia.

Poprawka 9

Uzupełnienie art. 9 ust. 1 lit. a)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Jeżeli Komisja, uwzględnwszy opinię przedstawioną przez grupę doradczą, uzna, że występuje zagrożenie, o którym mowa w art. 3 pkt 2, uruchamia w drodze aktu wykonawczego tryb podwyższonej czujności na okres maksymalnie sześciu miesięcy. Taki akt wykonawczy zawiera następujące elementy: a) ocenę potencjalnych skutków kryzysu;	Jeżeli Komisja, uwzględnwszy opinię przedstawioną przez grupę doradczą, uzna, że występuje zagrożenie, o którym mowa w art. 3 pkt 2, uruchamia w drodze aktu wykonawczego tryb podwyższonej czujności na okres maksymalnie sześciu miesięcy. Taki akt wykonawczy zawiera następujące elementy: a) ocenę potencjalnych skutków kryzysu, w tym szczególnej sytuacji regionów przygranicznych;

Uzasadnienie

Nie wymaga uzasadnienia.

Poprawka 10

Uzupełnienie art. 11 ust. 5

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Właściwe organy krajowe należycie uwzględniają obciążenie administracyjne podmiotów gospodarczych, w szczególności MŚP, które może wiązać się z wnioskami o udzielenie informacji, oraz gwarantują utrzymanie go na minimalnym poziomie.	Właściwe organy krajowe należycie uwzględniają obciążenie administracyjne podmiotów gospodarczych, w szczególności MŚP, które może wiązać się z wnioskami o udzielenie informacji, oraz dbają o to, by treść wniosków była proporcjonalna i ściśle ograniczona do elementów koniecznych do wykonania artykułu 9.

Uzasadnienie

Celem jest uniknięcie zbędnych obciążeń dla przedsiębiorstw.

Poprawka 11

Uzupełnienie art. 12 ust. 2 lit. a)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Komisja może, w drodze aktów wykonawczych, zażądać od państw członkowskich udzielenia informacji na temat towarów wymienionych w akcie wykonawczym przyjętym na podstawie art. 9 ust. 1 w zakresie następujących kwestii: a) obecnego stanu zapasów na terytorium danego państwa;	Komisja może, w drodze aktów wykonawczych, zażądać od państw członkowskich udzielenia informacji na temat towarów wymienionych w akcie wykonawczym przyjętym na podstawie art. 9 ust. 1 w zakresie następujących kwestii: a) obecnego stanu oraz lokalizacji zapasów na terytorium danego państwa;

Uzasadnienie

Należy sprawdzić, gdzie państwa członkowskie przechowują towary istotne w kontekście kryzysu, tak by w sytuacji kryzysowej można je było w krótkim czasie rozdystrybuować również na oddalone obszary.

Poprawka 12

Uzupełnienie art. 12 ust. 3

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Państwa członkowskie dokładają wszelkich starań, aby stworzyć rezerwy strategiczne towarów o znaczeniu strategicznym wskazanych zgodnie z ust. 1, należycie uwzględniając zapasy posiadane lub aktualnie gromadzone przez podmioty gospodarcze na ich terytorium. Komisja zapewnia państwom członkowskim wsparcie w zakresie koordynacji i usprawnienia podejmowanych przez nie działań.	Państwa członkowskie dokładają wszelkich starań, aby stworzyć rezerwy strategiczne towarów o znaczeniu strategicznym wskazanych zgodnie z ust. 1, należycie uwzględniając zapasy posiadane lub aktualnie gromadzone przez podmioty gospodarcze na ich terytorium, a także równowagę terytorialną, ze szczególnym naciskiem na regiony wyspiarskie i górskie oraz inne regiony oddalone. Komisja zapewnia państwom członkowskim wsparcie w zakresie koordynacji i usprawnienia podejmowanych przez nie działań.

Uzasadnienie

Nie wymaga uzasadnienia.

Poprawka 13

Uzupełnienie art. 15 ust. 1

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Jeżeli Komisja, uwzględniając opinię przedstawioną przez grupę doradczą, uzna, że niezbędne jest przedłużenie trybu sytuacji nadzwyczajnej na jednolitym rynku, przedkłada Radzie wniosek w sprawie przedłużenia trybu sytuacji nadzwyczajnej na jednolitym rynku. Z zastrzeżeniem pilnych i wyjątkowych zmian okoliczności, Komisja dokłada wszelkich starań, aby przedłożyć taki wniosek nie później niż 30 dni przed upływem okresu, na który uruchomiono tryb sytuacji nadzwyczajnej na jednolitym rynku. Rada może w drodze aktu wykonawczego przedłużyć tryb sytuacji nadzwyczajnej na jednolitym rynku jednorazowo maksymalnie o sześć miesięcy.	Jeżeli Komisja, uwzględniając opinię przedstawioną przez grupę doradczą, uzna, że niezbędne jest przedłużenie trybu sytuacji nadzwyczajnej na jednolitym rynku, przedkłada Radzie wniosek w sprawie przedłużenia trybu sytuacji nadzwyczajnej na jednolitym rynku. Z zastrzeżeniem pilnych i wyjątkowych zmian okoliczności, Komisja dokłada wszelkich starań, aby przedłożyć taki wniosek nie później niż 30 dni przed upływem okresu, na który uruchomiono tryb sytuacji nadzwyczajnej na jednolitym rynku. Rada może w drodze aktu wykonawczego przedłużyć tryb sytuacji nadzwyczajnej na jednolitym rynku jednorazowo maksymalnie o sześć miesięcy. Tryb sytuacji nadzwyczajnej na jednolitym rynku wygasa automatycznie, jeżeli go nie przedłużono.

Uzasadnienie

Stosowanie środków trybu sytuacji nadzwyczajnej musi być zawsze ograniczone w czasie i automatycznie się kończyć, by zapobiec nadużyciom. Jest o tym co prawda mowa w art. 14 ust. 3, który dotyczy uruchomienia, lecz kwestię tę pominięto w artykule w sprawie odwołania trybu sytuacji nadzwyczajnej. Dlatego też zamieszczono to doprecyzowanie.

Poprawka 14

Uzupełnienie art. 16 ust. 1

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Przyjmując i stosując krajowe środki w odpowiedzi na sytuację nadzwyczajną na jednolitym rynku oraz kryzys leżący u jej podstaw, państwa członkowskie zapewniają pełną zgodność swoich działań z Traktatem i prawem Unii, a w szczególności z wymogami określonymi w niniejszym artykule.	Przyjmując i stosując krajowe środki w odpowiedzi na sytuację nadzwyczajną na jednolitym rynku oraz kryzys leżący u jej podstaw, państwa członkowskie zapewniają pełną zgodność swoich działań z Traktatem i prawem Unii, a w szczególności wymogami określonymi w niniejszym artykule, które mają w tym zakresie nadrzędny charakter, przede wszystkim wobec środków przewidzianych w kodeksie granicznym Schengen.

Uzasadnienie

Aby przepisy dotyczące swobodnego przemieszczania się zawarte w SMEI mogły być w praktyce skuteczne, muszą one mieć częściowe pierwszeństwo przed kodeksem granicznym Schengen. W przeciwnym razie państwa członkowskie mogą wprowadzić jednostronne i nieskoordynowane kontrole graniczne, co może być równoznaczne z zamykaniem granic.

Poprawka 15

Uzupełnienie art. 16 ust. 2

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Wszelkie ograniczenia wprowadza się na czas określony i należy je odwołać, gdy tylko sytuacja na to pozwoli. Ponadto we wszelkich ograniczeniach należy uwzględnić sytuację regionów przygranicznych.	Wszelkie ograniczenia wprowadza się na czas określony i należy je regularnie rozpatrywać i odwołać, gdy tylko sytuacja na to pozwoli. Ponadto we wszelkich ograniczeniach należy uwzględnić sytuację regionów przygranicznych.

Uzasadnienie

Nie wymaga uzasadnienia.

Poprawka 16

Zmiana i uzupełnienie art. 16 ust. 5

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Państwa członkowskie zapewniają, aby wszystkie zainteresowane strony, w tym pracownicy i dostawcy usług, zostały poinformowane o środkach ograniczających swobodny przepływ towarów, usług i osób przed wejściem w życie tych środków. Państwa członkowskie zapewniają ciągły dialog z zainteresowanymi stronami, w tym komunikację z partnerami społecznymi i partnerami międzynarodowymi.	Państwa członkowskie zapewniają, aby wszystkie zainteresowane strony, w tym pracownicy i dostawcy usług, a także władze lokalne i regionalne zostały poinformowane o środkach ograniczających swobodny przepływ towarów, usług i osób przed wejściem w życie tych środków. Państwa członkowskie zapewniają ciągły dialog z zainteresowanymi stronami, w tym komunikację z Europejskim Komitetem Regionów , partnerami społecznymi i partnerami międzynarodowymi.

Uzasadnienie

Celem jest zapewnienie udziału władz lokalnych i regionalnych.

Poprawka 17

Uzupełnienie art. 19 ust. 2

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Państwa członkowskie przedstawiają Komisji oświadczenie zawierające powody, dla których wprowadzenie takiego środka jest uzasadnione i proporcjonalne, jeżeli powodów tych nie ujęto wyraźnie w zgłoszonym środku. Państwa członkowskie przekazują Komisji pełny tekst krajowych przepisów ustawowych lub wykonawczych , które zawierają dany środek lub zostały przez niego zmienione.	Państwa członkowskie przedstawiają Komisji oświadczenie zawierające powody, dla których wprowadzenie takiego środka jest uzasadnione i proporcjonalne, jeżeli powodów tych nie ujęto wyraźnie w zgłoszonym środku. Państwa członkowskie przekazują Komisji pełny tekst mających w nich pod tym względem zastosowanie przepisów, które zawierają dany środek lub zostały przez niego zmienione.

Uzasadnienie

W niektórych państwach członkowskich regiony mogą przyjąć własne lub dodatkowe przepisy, w związku z czym należy zawrzeć wzmiankę nie tylko o krajowych przepisach ustawowych, lecz o wszystkich przepisach mających zastosowanie w danym państwie członkowskim.

Poprawka 18

Uzupełnienie art. 21 ust. 2

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Państwa członkowskie zapewniają, aby obywatele, konsumenci, podmioty gospodarcze i pracownicy oraz ich przedstawiciele mieli możliwość otrzymywania, na żądanie i za pośrednictwem odpowiednich pojedynczych punktów kontaktowych, informacji od właściwych organów na temat sposobu, w jaki ogólnie interpretuje i stosuje się odpowiednie krajowe środki reagowania w sytuacjach kryzysowych. W stosownych przypadkach informacje takie obejmują przewodnik z wyjaśnieniami krok po kroku. Informacje muszą być przekazywane jasnym, zrozumiałym i przystępnym językiem. Muszą być łatwo dostępne na odległość i drogą elektroniczną oraz aktualizowane.	Państwa członkowskie zapewniają, aby obywatele, konsumenci, władze lokalne i regionalne , podmioty gospodarcze i pracownicy oraz ich przedstawiciele mieli możliwość otrzymywania, na żądanie i za pośrednictwem odpowiednich pojedynczych punktów kontaktowych, informacji od właściwych organów na temat sposobu, w jaki ogólnie interpretuje i stosuje się odpowiednie krajowe środki reagowania w sytuacjach kryzysowych. W stosownych przypadkach informacje takie obejmują przewodnik z wyjaśnieniami krok po kroku. Informacje muszą być przekazywane jasnym, zrozumiałym i przystępnym językiem. Muszą być łatwo dostępne na odległość i drogą elektroniczną oraz aktualizowane.

Uzasadnienie

Wszyscy powinni mieć dostęp do pojedynczych punktów kontaktowych państw członkowskich. Można to ułatwić za pośrednictwem szczebla regionalnego. Jest to szczególnie niezbędne w regionach przygranicznych i peryferyjnych.

Poprawka 19

Uzupełnienie art. 22 ust. 2

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
Pojedynczy punkt kontaktowy na szczeblu Unii udziela obywatelom, konsumentom, podmiotom gospodarczym, pracownikom i ich przedstawicielom następującej pomocy:	Pojedynczy punkt kontaktowy na szczeblu Unii udziela obywatelom, konsumentom, władzom lokalnym i regionalnym , podmiotom gospodarczym, pracownikom i ich przedstawicielom następującej pomocy:

Uzasadnienie

Celem jest zapewnienie udziału władz lokalnych i regionalnych.

Poprawka 20

Uzupełnienie art. 24 ust. 1

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
W przypadku wystąpienia poważnych niedoborów związanych z kryzysem lub bezpośredniego zagrożenia takimi niedoborami Komisja może zwrócić się do organizacji reprezentujących lub podmiotów gospodarczych w łańcuchach dostaw istotnych w kontekście kryzysu o dobrowolne przekazanie Komisji w określonym terminie szczegółowych informacji na temat zdolności produkcyjnych oraz ewentualnych istniejących zapasów towarów istotnych w kontekście kryzysu i komponentów takich towarów w uniijnych zakładach produkcyjnych i zakładach państw trzecich, które dana organizacja lub dany podmiot prowadzi, z których zamawia dostawy lub w których się zaopatruje, a także informacji na temat wszelkich istotnych zakłóceń w łańcuchu dostaw w określonym terminie.	W przypadku wystąpienia poważnych niedoborów związanych z kryzysem lub bezpośredniego zagrożenia takimi niedoborami Komisja może zwrócić się do organizacji reprezentujących lub podmiotów gospodarczych w łańcuchach dostaw istotnych w kontekście kryzysu o dobrowolne przekazanie Komisji w określonym terminie szczegółowych informacji na temat zdolności produkcyjnych oraz ewentualnych istniejących zapasów towarów istotnych w kontekście kryzysu i komponentów takich towarów w uniijnych zakładach produkcyjnych i zakładach państw trzecich, które dana organizacja lub dany podmiot prowadzi, z których zamawia dostawy lub w których się zaopatruje, a także informacji na temat wszelkich istotnych zakłóceń w łańcuchu dostaw w określonym terminie. <i>Komisja troszczy się o to, aby obciążenia administracyjne i handlowe dla podmiotów gospodarczych, w szczególności dla MŚP, były jak najmniejsze, aby terminy odpowiedzi były realistyczne oraz aby treść wniosków była proporcjonalna i nie wykraczała poza niezbędne minimum.</i>

Uzasadnienie

Celem jest uniknięcie zbędnych obciążeń dla przedsiębiorstw.

II. ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR),

1. Z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji dotyczący nadzwyczajnego instrumentu jednolitego rynku mającego na celu zapewnienie w przyszłych sytuacjach kryzysowych funkcjonowania rynku wewnętrznego, w tym swobodnego przemieszczania się.
2. Podkreśla, że podczas pandemii COVID-19 można było przywrócić swobody jednolitego rynku za pomocą skoordynowanych działań UE oraz że niezgodna z prawem międzynarodowym wojna napastnicza Rosji przeciwko Ukrainie pokazuje, jak szybko może dojść do nowego kryzysu.
3. Wskazuje, że kryzysy mogą mieć poważne konsekwencje dla jednolitego rynku. Podkreśla znaczenie środków opartych na potrzebach, by móc zaradzić wywołanym kryzysem dysproporcjom na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym, oraz opartej na potrzebach polityki spójności, która sprzyja odporności na kryzysy, służąc osiągnięciu tych samych celów.
4. Ponownie wyraża przekonanie, że przed kryzysami trzeba chronić zwłaszcza swobodny przepływ towarów, osób i usług. Zaznacza, że szczególna rola w sprawnym funkcjonowaniu rynku wewnętrznego przypada regionom przygranicznym.
5. Podkreśla, że szczególnie obszary, o których mowa w art. 174 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, odczuwają skutki kryzysu, ponieważ już teraz zmagają się z wyzwaniami wynikającymi z ich położenia.
6. W związku z tym uważa, że potrzebne są solidne ogólne ramy kryzysowe UE dla jednolitego rynku, które uzupełniają istniejące i planowane przepisy sektorowe.

Zarządzanie granicami w ramach nadzwyczajnego instrumentu jednolitego rynku

7. Zaznacza, że szczególnie regiony przygraniczne dotkliwie odczuwają skutki wywołanego kryzysem, a przede wszystkim – jednostronnego i krótkoterminowego zamykania granic. Dotyczy to wszelkiej współpracy transgranicznej w dziedzinach, takich jak kształcenie, zdrowie, energia i transport towarów, a także aktywność zawodowa pracowników i pracowników przygranicznych, świadczenie usług przez usługodawczyń i usługodawców, życie rodzin i inne formy relacji międzyludzkich.

8. Zwraca w szczególności uwagę, że ze względu na kilometrowe kolejki na przejściach granicznych kontrole graniczne upodabniają się do zamykania granic.

9. Dlatego też wzywa Komisję Europejską, by w celu zapewnienia swobodnego przepływu osób, usług i towarów w czasie kryzysu traktowała przepisy dotyczące swobodnego przemieszczania się zawarte w nadzwyczajnym instrumencie jednolitego rynku częściowo jako nadrzędne wobec kodeksu granicznego Schengen.

10. Apeluje do Rady, by – w celu przeforsowania odpowiednich przepisów dotyczących swobodnego przemieszczania się – po wejściu w życie rozporządzenia rozpoczęła negocjacje z państwami trzecimi położonymi na zewnętrznych granicach UE.

11. Przypomina w związku z tym swoją opinię w sprawie zmienionego zarządzania strefą Schengen ⁽¹⁾, w której wzywa do ścisłego ograniczenia kontroli na granicach wewnętrznych łącznie do najwyżej 24 miesięcy oraz do wyjaśnienia, dlaczego alternatywne środki nie są odpowiednie.

12. Apeluje ponadto do Rady, by przestała blokować tworzenie mechanizmu eliminowania barier prawnych i administracyjnych w kontekście transgranicznym, tak by wzdłuż granic można było zastosować nieskomplikowane rozwiązania międzyrządowe.

Nadzwyczajny instrument jednolitego rynku z perspektywy regionalnej

13. Ogólnie z zadowoleniem przyjmuje zastosowane we wniosku podejście ukierunkowane na konkretny obszar oraz położony w nim nacisk na podróże i działalność gospodarczą. Jednocześnie domaga się, by nadzwyczajny instrument miał wyraźniejsze ukierunkowanie terytorialne, co zapewni jego skuteczność w terenie.

14. W związku z tym wzywa do stałego włączenia do grupy doradczej przedstawicieli i przedstawicieli Europejskiego Komitetu Regionów.

15. Ponadto wnosi o zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych w tworzenie centralnych biur łącznikowych oraz o równy dostęp do krajowych pojedynczych punktów kontaktowych, a także do centralnego punktu kontaktowego na szczeblu Unii.

16. Przypomina, że towary (potencjalnie) istotne w kontekście kryzysu są nierównomiernie rozmieszczone na jednolitym rynku. Podkreśla, że absolutnie konieczne jest okazywanie w praktyce solidarności europejskiej, by zapewnić dystrybucję takich towarów na obszarach, które szczególnie mocno ucierpiały wskutek kryzysu. Popiera w związku z tym zakaz ograniczeń wywozowych.

17. Proponuje uspoźnienie odpowiednich definicji i kryteriów w całym wniosku oraz lepsze uwzględnienie w tym kontekście kwestii regionalnych.

Zarządzanie nadzwyczajnym instrumentem jednolitego rynku

18. Podkreśla w tym kontekście, że należy wyjaśnić poszczególne definicje, aby móc osiągnąć pewność prawa i jasno określić, w jakich warunkach i okolicznościach, a także w przypadku których kryzysów należałoby wykorzystywać nadzwyczajny instrument.

19. Z zadowoleniem przyjmuje proponowany system oznaczeń kolorystycznych, który obejmuje etapy planowania ewentualnościowego, nadzoru nad jednolitym rynkiem i sytuacji nadzwyczajnej na rynku wewnętrznym z myślą o lepszym zapobieganiu kryzysom, gotowości na wypadek sytuacji kryzysowej i zarządzaniu kryzysowym.

20. Z dużym zadowoleniem przyjmuje skupienie się na wymianie informacji, komunikacji i koordynacji między państwami członkowskimi i zachęca do utworzenia na wypadek przyszłych kryzysów wspólnego internetowego portalu informacyjnego, takiego jak „Re-open EU”, który działał podczas pandemii COVID-19.

21. Podkreśla potrzebę zapewnienia komplementarności i spójności z przepisami sektorowymi i innymi przepisami ogólnymi, szczególnie z kodeksem granicznym Schengen, aby nie spowodować większej niepewności prawa.

⁽¹⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Zmienione zarządzanie strefą Schengen (COR-2022-01129-00-01) (Dz.U. C 498 z 30.12.2022, s. 114).

22. Przypomina o zasadach pomocniczości i proporcjonalności oraz stwierdza, że wniosek Komisji ma bardzo dalekosiężny charakter. Podkreśla zatem, jak istotne jest zapewnienie wystarczającej kontroli i przejrzystości na etapie stosowania instrumentu również po to, by dokonać przeglądu potencjalnie daleko idącego poszerzenia uprawnień przyznanych Komisji, a także je odpowiednio zniwelować. Wskazuje, że można to osiągnąć wyłącznie dzięki jasnym i jednoznacznym kryteriom oraz wymiernym progom w połączeniu z odpowiednią procedurą, która zapewni nie tylko udział państw członkowskich i Parlamentu Europejskiego, lecz również parlamentów narodowych i regionalnych.

23. Zaznacza, że wszelkie środki nadzwyczajne muszą gwarantować skuteczne egzekwowanie i pełne przestrzeganie przepisów prawa pracy i praw podstawowych, w tym praw socjalnych, pracowniczych i związkowych.

24. Zwraca się o rozważenie, czy nadzór nad łańcuchami dostaw, udzielanie informacji przez przedsiębiorstwa oraz obowiązek zamówień priorytetowych są konieczne i proporcjonalne, gdyż właśnie w czasach kryzysu należy utrzymać na jak najniższym poziomie dodatkowe obciążenia dla przedsiębiorstw, zwłaszcza małych i średnich, a przynajmniej przedłużyć krótkie terminy udzielania odpowiedzi.

25. Pochwala przyspieszenie oceny zgodności produktów o znaczeniu strategicznym. Zachęca do objęcia przyspieszoną procedurą również innych grup produktów.

26. Wzywa Komisję Europejską do zapewnienia przejrzystości wspólnego udzielania zamówień publicznych oraz do wyciągnięcia wniosków z zaniedbań powstałych w trakcie zawierania umów z producentami szczepionek przeciwko COVID-19.

27. Wreszcie z zadowoleniem przyjmuje obecne debaty nad zwiększeniem europejskiej strategicznej autonomii niezależnie od kryzysu i oczekuje z niecierpliwością na projekt przepisów Komisji Europejskiej dotyczących surowców krytycznych. W tym kontekście zwraca się do Komisji Europejskiej o to, by w swym projekcie legislacyjnym uwzględniła propozycje zawarte w opinii KR-u „Plan działania w sprawie surowców krytycznych” ⁽²⁾.

Bruksela, dnia 8 lutego 2023 r.

Vasco ALVES CORDEIRO

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*

⁽²⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Plan działania w sprawie surowców krytycznych (COR-2020-04292-00-01) (Dz.U. C 175 z 7.5.2021, s. 10).

ISSN 1977-1002 (wydanie elektroniczne)
ISSN 1725-5228 (wydanie papierowe)

Urząd Publikacji
Unii Europejskiej
L-2985 Luksemburg
LUKSEMBURG

PL